

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HR

HRVATSKA

RIJEČ

BROJ 741

30. LIPNJA 2017. CIJENA 50 DINARA

ISSN 1451-4257

INTERVJU
VLATKA LEMIĆ
Arhivi bez granica

SADRŽAJ:

6

Obilježen praznik hrvatske zajednice u Srbiji – Dan rođenja biskupa Ivana Antunovića

Uspjeh učenika – garancija za budućnost

10

Žetva strnih žita u subotičkom ataru

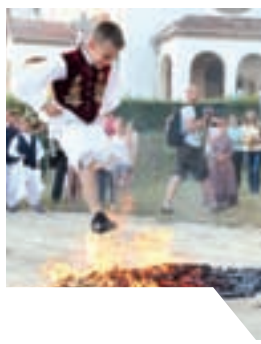
Loš prinos i još lošija cijena

20

Projekti prekogranične suradnje Osijek – Subotica

Turistička ruta secesije: Subotica – Osijek

26

Priskakanje vatre u Đurđinu i Tavankutu

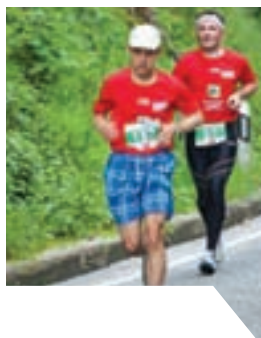
Oživljavanje običaja za Cvitnjak

31

Šokci i baština u Somboru

Zdravo da si, Vojvodino ravna, tu pribiva Šokadija slavna

43

Dominik Deman, trkač na duge staze

Maratonac iz Petrovaradina

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova

Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Jasna Vojnić (predsjednica), Ladislav Suknović
(zamjenik predsjednice), Martin Bačić,
Antun Borovac, Josip Dumendžić, Petar Pifat,
Josip Stantić, Andrej Španović, Thomas Šujić

RAVNATELJ

Ivan Ušumović

e-mail: direktor@hrvatskarijec.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

dr. sc. Jasminka Dulić (urednica@hrvatskarijec.rs)

POMOĆNIK I ZAMJENIK

GLAVNE I ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

LEKTOR:

Zlatko Romić

REDAKCIJA:

e-mail: desk@hrvatskarijec.rs

Jelena Dulić Bako

(društvo)

Davor Bašić Palković

(urednik rubrike kultura i urednik Kužiša)

Ivana Petrekanić Sič

(društvo, urednica Hrcka i korektura)

Zlata Vasiljević (novinarka dopisništva Sombor)

Suzana Darabašić (novinarka dopisništva Srijem)

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)

Jelena Ademi (grafička urednica)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

UREDNIK WEB IZDANJA:

Davor Bašić Palković

ADMINISTRACIJA:

Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)

Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALISTICA:

Mirjana Dulić (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55;

++381 24/55-15-78;

++381 24/53-51-55

TEKUĆI RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: ured@hrvatskarijec.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Doo Magyar Szó Kft Novi Sad

List je upisan u Registar javnih glasila

Agencije za privredne registre Republike Srbije

pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija

u publikaciji Biblioteka

Matice srpske, Novi Sad

32+659.3(497.113=163.42)

U svijetu riječi

Bila je i prošla svečanost u povodu inauguracije predsjednika **Vučića**, koju su građani mogli gledati u izravnom televizijskom prijenosu, a predsjednik se zahvalio Radioteleviziji Srbije što je pratila inauguraciju i što su snimke sa svečanosti »došle do svakog doma u Srbiji.« Tako su građani mogli gledati na početku prijenosa protokolarno rukovanje predsjednika s uzvanicima, što je potrajalo skoro dva sata, s obzirom na njihov broj. Brzo sam odustao od gledanja tog dijela prijenosa, koji me podsjetio na tip programa na jednoj lokalnoj televiziji koja je emitirala snimke vjenčanja, sve s defileom gostiju koji čestitaju nakon sklapanja braka. Gledanost tog programa nije bila zanemariva, što će reći da su ta vjenčanja gledana i bez utjecaja rodbinske veze sa sretnim parovima. Kada gledatelje dohvate centrifuge elektroničkih medija, zna biti svašta. Kada te netko vrti u krug, teško je imati jasnu sliku.

Bilo je u prijenosu inauguracije još mnogo toga. Zajedničko fotografiranje predsjednika s najvišim uzvanicima, igrokazi, vinari i njihovi proizvodi, trubači i nastup plesne trupe, ali ne! Mene je interesirao predsjednikov govor. Slušao sam pažljivo. Govor je dobro zvučao. Sutradan sam poslušao svoj glas razuma, ali i glas znanosti i pročitao predsjednikov govor koji je prenio srbijanski tisak. Zašto? Imao sam na umu da prilikom slušanja televizijskog govora prekid rečenice u percepciji nastaje već nakon 5 sekundi praćenja – slušatelj ne može percipirati rečenice, već slijed njihovih trećina, četvrtina, polovina. Čitao sam zbog toga da izbjegnem krhotine percepcije, a predsjednikov govor je ponovno dobro zvučao na prvu loptu. Ukazuje kako treba napraviti korak naprijed, pronaći rješenje, prijeći iz nesreće u sreću, sugerira kako treba učiti i raditi, a ne ratovati, poručuje da nije dobro stajati u mjestu i misliti da smo najbolji i najljepši, kako nije dobro voljeti nesreću, a ne tražiti sreću, te da se provalije moraju premostiti, a zidovi pasti.

Sve je to krasno i dobro, naravno da takvim težnjama nitko zdravog razuma neće proturječiti, ali je izostalo objašnjenje zbog čega već do sada to nije tako! Izostalo je objašnjenje što je uzrok tome, pa se moraju prezentirati tendencije koje se nadovezuju na tvrdnju kako se više ne sanja o neprijateljima, nego se stvaraju prijateljstva.

S druge strane, ovaj govor nije nov u sklopu ovdašnje političke terminologije, koja se medijski plasira dugo-dugo godina unazad. Takvu terminologiju karakterizira korištenje fraza ili termina s manje značenja, umjesto termina s više značenja. Tako se putem mas-medija plasiraju jednodimenzionalna značenja koja blokiraju mogućnost razvoja sadržaja, a govori se predstavljaju kao opći recepti za blagostanje društva, naravno, u budućnosti.

U **Godardovom** filmu *Živjeti svoj život* prostitutka Nana (**Anna Karina**), glavna junakinja, vodi poznati dijalog s filozofom **Briceom Parainom**, kada Nana pita: »Riječi trebaju izraziti točno ono što čovjek hoće reći. Znači li to da nas one izdaju?«, a Parain odgovara: »Ima i toga, ali i mi izdajemo njih.« I riječi čuvaju naš svijet, ako ih ne izdajemo. A to podrazumijeva i naš odnos prema riječima koje stižu uz televizijske slike.

Z. S.

Grabar-Kitarović na inauguraciji Vučića

Odnosi »kako-tako«

Aleksandar Vučić je dužnost predsjednika Srbije preuzeo još 31. svibnja polaganjem prisege, ali je svečanu inauguraciju odlučio održati 23. lipnja. Na ceremoniju u beogradskoj Palači Srbije došli su lideri i dužnosnici zemalja regije, Europe i svijeta, uključujući predstavnike SAD-a, Rusije, Kine, kao i međunarodnih organizacija poput UN, EU i NATO.

U povodu inauguracije predsjednika Vučića u Srbiju je doputovala i hrvatska predsjednica **Kolinda Grabar-Kitarović**. Na početku svog boravka u Beogradu sastala se u hrvatskom veleposlanstvu s predsjednikom Hrvatskog nacionalnog vijeća u Srbiji **Slavenom Bačićem** i predsjednikom Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini i zastupnikom u srbijanskom parlamentu **Tomislavom Žigmanovim**.

Sastanak Grabar-Kitarović – Bačić – Žigmanov

»S predsjednicom Grabar-Kitarović razgovarali smo o položaju hrvatske manjine u Srbiji, pri čemu je predsjednicu posebno interesirala provedba prošlogodišnje *Subotičke deklaracije*, koju su potpisali ona i ondašnji premijer Vučić, te provedba članka 9. bilateralnog sporazuma o zaštiti manjina iz 2004. godine, koji se odnosi na tzv. garantirano zastupstvo hrvatske manjine napose u predstavničkim tijelima na državnoj i pokrajinskoj razini te lokalnim razinama vlasti«, kaže za HR Slaven Bačić.

»Grabar-Kitarović je izrazila uvjerenje da će sada imati odgovarajućeg sugovornika o otvorenim hrvatsko-srpskim pitanjima, uključujući i pitanje hrvatske manjine, budući da, prema njenim riječima, prošli predsjednik to nije mogao biti zbog svojih stajališta. Istaknula je da su okviri za poboljšanje položaja hrvatske manjine provedba *Subotičke deklaracije* i naglasila nužnost da hrvatski narod ima autentične parlamentarne zastupnike kroz garantirana mjesta u republičkom i pokrajinskom parlamentu, sukladno sporazumu o zaštiti manjina koji je ratificiran 2005. godine«, kaže Bačić.

Tomislav Žigmanov kaže za naš tjednik kako je zajedno sa Slavenom Bačićem upoznao predsjednicu s aktualnim problemima ovdašnje hrvatske zajednice.

»Upoznali smo predsjednicu Grabar-Kitarović s glavnim značajkama društvenog položaja Hrvata u Srbiji, problemima s kojima se suočavamo i izazovima pred kojim se nalazimo. Posebno je istaknut problem neintegriranosti Hrvata u srbijansko društvo,

isključenosti Hrvata iz procesa odlučivanja, te odsutnosti institucionalnog okvira za komunikaciju s vlašću i proaktivnog odnosa u rješavanju problema i ostvarivanju naših legitimnih interesa. Naravno, istaknuli smo i našu stalnu otvorenost i spremnost na suradnju s vlašću u Srbiji glede rješavanja problema, a predsjednici smo iskazali zahvalnost za djelatnu zainteresiranost Hrvatske za Hrvate u Srbiji«, kaže Žigmanov.

Prilika za korak naprijed

Tijekom dana uoči inauguracije Vučić je imao niz bilateralnih sastanaka, a veliku medijsku pozornost je izazvao susret s Grabar-Kitarović. Predsjednica je dobila najveći medijski publicitet, iako su u Beograd došli brojni političari, poput **Viktora Orbána** i **Gerharda Schrödera**, sadašnjeg premijera Mađarske i nekadašnjeg Njemačke.

Vučić i Grabar-Kitarović su razgovarali u četiri oka, a nakon sastanka Vučić je izjavio novinarima kako vjeruje da se odnosi između dviju država i dvaju naroda mogu »kako-tako« popraviti do kraja godine. Vučić je rekao da je s Grabar-Kitarović razgovarao o konkretnim problemima i dodao da će razgovore s hrvatskom predsjednicom nastaviti uskoro u Dubrovniku, gdje se 1. srpnja održava tradicionalna međunarodna konferencija *Dubrovnik Forum*.

»Imamo mnogo toga što opterećuje naše odnose, ali vjerujem da u idućih šest mjeseci, odnosno do kraja godine, možemo postići značajnije rezultate, koji bi značili i Srbima u Hrvatskoj i Hrvatima

u Srbiji, koji bi značili kakvo-takvo popravljjanje bilateralnih odnosa između Srbije i Hrvatske, ali i u cjelini, između Srba i Hrvata», rekao je Vučić.

Uoči bilateralnog sastanka u vili *Mir* Grabar-Kitarović je poručila kako je došlo vrijeme da Srbija i Hrvatska naprave pozitivan iskorak u svojim međusobnim odnosima kako bi rješavali brojna otvorena bilateralna pitanja, ali i mnoge druge probleme među kojima su i zajednički izazovi sigurnosne ili bilo koje druge prirode.

»Srbija i Hrvatska ne moraju biti prijatelji, ali imaju niz pitanja u kojima moraju biti suradnici. Kad je riječ o našim odnosima, ponovit ću ono što sam već rekla u Vukovaru – ne trebamo jedni drugima glumiti prijateljstvo, jer još će puno vode proći i Savom i Dunavom prije nego što budemo prijateljske države. Međutim, moramo biti pragmatični«, rekla je predsjednica, ocijenivši da je susret s Vučićem prilika da se napravi korak naprijed.

»Ovo je prilika da napravimo taj iskorak, ne samo za poboljšanje odnosa na jugoistoku Europe. Mi moramo podvući crtu pod povijest i riješiti sve ono što je bolno – od humanitarnih pitanja nestalih, pitanja arhiva, tzv. univerzalne jurisdikcije, ali prije svega još jednom pragmatično gledati u sadašnjost i budućnost«, rekla je Grabar-Kitarović.

Hrvati u Srbiji

Predsjednica Hrvatske je ranije u petak novinarima u hrvatskom veleposlanstvu, gdje se sastala s predstavnicima hrvatske zajednice u Srbiji, rekla i da će s Vučićem razmotriti dokle se stiglo u primjeni *Subotičke deklaracije*.

Slaven Bačić, Kolinda Grabar-Kitarović i Tomislav Žigmanov

»Došlo je vrijeme da napravimo pozitivan iskorak. Ima pozitivnih pomaka kad je u pitanju infrastruktura, ali treba izgraditi neke projekte funkcionalne prirode«, rekla je Grabar-Kitarović, istaknuvši da će posebno biti riječi o položaju Hrvata u Srbiji.

Ona je podsjetila da srpska zajednica u Hrvatskoj ima tri zajamčena zastupnička mjesta u Saboru, bez obzira na broj osvojenih glasova, dok je u Srbiji predstavnik Hrvata u parlamentu kao član stranke, a ne kao predstavnik hrvatske zajednice.

»Kad je riječ o položaju hrvatske manjine i ispunjavanju sporazuma o uzajamnoj zaštiti manjina iz 2004. godine, tu još nije po-

štivano temeljno pravo hrvatske manjine da ima jednog zajamčenog zastupnika u Skupštini Srbije i zajamčene zastupnike na nižim razinama«, rekla je hrvatska predsjednica i najavila da će Hrvatska i dalje pružiti pomoć i podršku i Srbiji i svim zemljama regije koje želi vidjeti kao članice EU-a, ali će također »ustrajati i na ispunjavanju onih kriterija koje je i Hrvatska morala ispuniti« prije nego je postala članicom EU-a.

Govor predsjednika

Predsjednik Vučić sa suprugom **Tamarom** dočekao je prilikom ceremonije u Palači *Srbija* visoke goste i uzvanike, a potom se obratio u povodu stupanja na dužnost predsjednika države. Vučić je u govoru na svečanosti liderima zapadnog Balkana poručio kako je Srbija spremna da s njima gradi mostove preko »provalija prošlosti.«

»Da, mi Srbi i vi Hrvati, Bošnjaci, Crnogorci, Albanci i Makedonci zajedno možemo planine pomicati bez da gradimo nove *jugoslavije*, ali radeći zajedno i boreći se zajedno za bolje sutra naših siromašnih građana«, rekao je Vučić i dodao da nema napretka bez mira i stabilnosti. »Srbija je spremna mijenjati se iznova i svakog dana i da ne sanja više neprijatelje, nego na javi stvara prijatelje«, prenio je N1.

Predsjednik je rekao kako zna da regija mora dijeliti stupove oko kojih se gradi zajednička budućnost i dodao da Srbija nema preči zadatak nego da podijeli sa susjedima uvjerenje da jednom ne može biti dobro ako je drugome loše.

Vučić je istaknuo kako je njegova generacija spremna da se mijenja, ukida loše navike, kroti mentalitet i načini korak naprijed.

»Korak kojim se iz nesreće prelazi u sreću. Hoćemo sutra, i to hoćemo danas. Srbija se prestala nadati smrti i želi život. Želimo mir sa sobom i mir s drugima.«

Vučić je podsjetio da Srbija ima suficit u proračunu i privredni rast veći od nekih zemalja EU, ali da to nije dovoljno, jer je zaostajanje veće od rasta i siromašni građani su i dalje siromašni, zbog čega »moramo više raditi da obični ljudi budu zadovoljniji«.

Vučić je rekao i da ne želi »raditi provaliju« u odnosima s velikim silama.

»Nalazimo se na europskom putu, želimo tu graditi dobre odnose sa SAD-om, ali se ponosimo dobrim odnosima s Rusijom i Kinom.

Budućnost nema namjeru čekati na naše rasprave. Od onih manje važnih, poput, čiji je **Tesla**, do onih gorkih, višedesetljetnih i viševjekovnih predbacivanja odgovornosti za sukobe iz prošlosti. I pri tome, ne bježimo od istine, istina je ljekovita za svakoga, ali i Tesla, naš Srbin ne pripada samo nama«, naglasio je Vučić.

Na svečanosti u povodu inauguracije predsjednika Vučića prisustvovalo je oko 5.000 gostiju iz zemlje i svijeta, a skup je ocijenjen kao najveće okupljanje stranih dužnosnika u Srbiji u posljednja gotovo četiri desetljeća.

Z. S.

Obilježen praznik hrvatske zajednice u Srbiji – Dan rođenja biskupa Ivana Antunovića

Uspjeh učenika – garancija za budućnost

Devetnaesti lipnja – dan rođenja stožerne osobnosti narodnoga preporoda među Hrvatima u južnoj Ugarskoj **Ivana Antunovića** (1815. – 1888.), jedan od četiriju praznika hrvatske zajednice u Srbiji. Budući da je biskup Antunović duhovno i materijalno pomagao školovanje brojnih, osobito siromašnih, učenika, ovaj praznik hrvatska zajednica posvećuje upravo učenicima koji se danas školuju na hrvatskom jeziku. Svečana akademija u povodu ovog praznika, održana prošloga petka u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici, bila je prigoda da se najuspješnijim učenicima čestita uz nagrade za rezultate koje su ostvarili tijekom protekle školske godine.

Nagrade su učenicima dodijeljene u više kategorija: za uspjehe na općinskim, zonskim, pokrajinskim i republičkim natjecanjima iz različitih predmeta, za rezultate u grupnim natjecanjima te za skroz odličan uspjeh. Darove za učenike – knjige, osigurali su *Školska knjiga*, NIU *Hrvatska riječ*, Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, Hrvatska čitaonica i *Rotografika*.

Računamo na vas

Katarina Čeliković iz Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, koja je ujedno i inicijatorica ideje o svečanoj akademiji za najbolje učenike, u svojem je obraćanju istaknula kako su brojne nagrade najbolja potvrda kvalitete obrazovanja na hrvatskom jeziku.

»Ovo je prilika da se spomenemo onih koji su nam osvjetlali obraz, koji nam daju nadu i koji nam daju razlog da možemo biti sigurni u našu budućnost. Mi ovdje danas svjedočimo da smo sretni i ponosni što imamo nastavu na svojem materinskom hrvatskom jeziku, što se Srbija napokon odvažila pomoći i tiskati udžbenike, i mnogi od vas danas imaju prekrasne udžbenike, a kako najavljuju iz Hrvatskog nacionalnog vijeća na godinu ćete ih imati još više. Ne samo vi ovdje u Subotici, nego i učenici u drugim mjestima gdje se uči i sluša predmet hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture. Veoma smo ponosni na vas, na

vaše rezultate. Ponosni smo na ono što su učinili vaši roditelji kada su vas upisali na nastavu na hrvatskom jeziku, a ponosni smo i na vaše profesore, učitelje i nastavnike, vaše mentore, na ravnatelje škola koji pomažu da ova nastava bude ovakva kakva je danas, da bude kvalitetna, što vaši rezultati i dokazuju. Ovi skromni darovi su znak da smo ponosni, da vas poštujemo i da računamo na vas. Budite veliki promotori znanja, umijeća i svega onoga što znači biti pripadnikom hrvatskoga naroda«, rekla je Čeliković.

Dvije nove nagrade

Ovogodišnju svečanu akademiju u čast učenika koji se školuju na hrvatskom jeziku pratili su i dvije novine. Prva je nagrada *Crvena kravata* koja se dodjeljuje učeniku/učenici generacije na hrvatskom jeziku u protekloj školskoj godini, a druga je nagrada nastavnicima za svoj mentorski rad.

Prema Pravilniku o pohvaljivanju i nagrađivanju učenika i nastavnika u nastavi na hrvatskom jeziku u Srbiji, kojeg je ove

Branko Stantić, Nevenka Tumbas i Zlatko Neorčić

godine usvojio Odbor HNV-a za obrazovanje, bodovane su pristigle prijave od četiri kandidata, a učenica s najvećim brojem bodova je **Anamaria Tumbas** koja je tako postala prvom dobitnicom nagrade *Crvena kravata*. Anamaria Tumbas, učenica OŠ *Matko Vuković* ove je školske godine postigla uspjeh 5,00, plasirala se na okružno natjecanje iz matematike, osvojila je 2. mjesto na okružnom i 3. na republičkom natjecanju iz hrvatskog jezika, 3. mjesto na okružnom natjecanju iz srpskog jezika kao nematerinjeg, te 3. mjesto na međunarodnom natjecanju pijanista *Slavenski*.

Nagrade za mentorski rad primili su nastavnici **Nevenka Tumbas, Branko Stantić i Zlatko Neorčić**.

Učenicima i nastavnicima nagrade su uručili savjetnica predsjednika HNV-a za razvojne projekte hrvatske zajednice u Srbiji **Jasna Vojnić**, članica Izvršnog odbora HNV-a zadužena za obrazovanje **Andela Horvat, Katarina Čeliković** iz ZKVH-a i ravnatelj NIU *Hrvatska riječ* **Ivan Ušumović**.

U sklopu svečane akademije nastupila je **Lucija Vukov** koja je pohvaljena na republičkom natjecanju iz flaute, a prikazan je i kratki animirani film **Emanuele Bošnjak** s kojim je na međunarodnom natjecanju *Čitanjem do zvijezda* u Čakovcu osvojila prvo mjesto.

Svečanu akademiju skupa su organizirali Hrvatsko nacionalno vijeće i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata.

D. B. P.

Priznanje za trud

»Nagrada mi puno znači, to mi je priznanje za sav trud koji sam uložila u školi i na natjecanjima«, kaže **Anamaria Tumbas**, prva dobitnica nagrade *Crvena kravata*. Anamaria planira nastaviti školovanje na hrvatskom jeziku u subotičkoj Gimnaziji *Svetozar Marković*.

Svjetski fond za prirodu – WWF

Ambasadori Gornjeg Podunavlja

Specijalni rezervat prirode Gornje Podunavlje, veliko poplavno područje od skoro 20.000 hektara, nudi neograničene mogućnosti. Shvatili su to i u Osnovnoj školi 22. oktobar u Monoštoru i spretno to iskoristili kako bi postali ambasadori ovog zaštićenog područja. To im je omogućio Svjetski fond za prirodu (WWF), koji je prošle godine pozvao škole da budu dio programa *WWF akademije za prirodu*. Program je osmišljen s ciljem da uključi nastavnike i učenike osnovnih i srednjih škola u aktivnu i kreativnu zaštitu prirode čiji smo svi dio.

Sudionici akademije postaju ambasadori zaštićenih područja i dobivaju važnu zadaću u radu s upravljačem zaštićenog područja, s kojim zajedno rade na promociji svih prirodnih i kulturnih vrijednosti.

Obuka u Petnici

»Prijavili smo se na natječaj WWF-a i naša škola odabrana je da sudjeluje u programu *Akademija za prirodu* kao ambasador Gornjeg Podunavlja. Instrukcije za rad dobili smo na petodnevnoj obuci u Istraživačkoj stanici *Petnica*, gdje su nas uputili u način istraživačkog rada, ali same aktivnosti je osmislio naš tim. Rezultate našeg rada prezentirali smo prije nekoliko tjedana na Đerdapu, gdje su predstavljeni projekti svih zaštićenih područja koja su bila uključena u *Akademiju za prirodu*. Uključila sam se u ovaj projekt, jer me interesira sve što je vezano za Gornje Podunavlje. Želim popraviti svoj odnos prema prirodi i više naučiti o svom zaštićenom području. Tijekom rada saznala sam da u Gornjem Podunavlju postoje mnoge zaštićene vrste, imala prilike vidjeti kako izgleda taj zaštićeni rezervat prirode«, kaže učenica **Valentina Periškić**.

A da bi sve što je urađeno na terenu bilo i viđeno pobrinula se učenica **Ana Šuvak**, koja je bila zadužena za medijsku promociju.

»Sve ono što smo radili zabilježili smo kamerom i od tog materijala pripremali smo kratke filmove i priloge koje smo objavljivali kako bi se što više ljudi moglo upoznati s bogatstvom Gornjeg Podunavlja. Dragocjeni suradnici bili su nam uposleni u JP-u *Vojvodina šume*, poduzeću koje brine o Specijalnom rezervatu prirode Gornje Podunavlje. Obožavam prirodu i to je bio razlog zašto sam se uključila u ovaj projekt. Najveći dojam na mene je ostavila priča o orlu bjelorepanu«, kaže Ana.

Priča koja se širi

Vrijedni monoštorski đaci radili su pod mentorstvom profesora biologije i kemije **Igora Repar**, koji je vodio računa da se sve zadano u programu WWF-a i realizira.

»Naša škola dobila je važnu zadaću: da postane ambasadorom zaštićenog područja Specijalni rezervat prirode Gornje Podunavlje. To je prvi puta da se ovakav projekt provodi u Srbiji. Cilj je razvoj ekološke svijesti, kako bi se učenici potaknuli da o prirodi i njenoj zaštiti brinu i kada nisu u školi. Na terenu naši učenici bavili su se različitim aktivnostima. Jedna od njih je praćenje putanje pojedinih divljih životinja. Koristili smo takozvane navigatore koje smo kačili životinjama kako bismo pratili trase kojima se one kreću. Na taj način doznali smo da jedan jelen uvijek ima određenu rutu. Ako odstupi od te svoje putanje znači da se nešto dogodilo na toj trasi«, pojašnjava Repar.

Zadovoljan je angažiranjem svojih đaka koji rad nastavljaju i nakon završetka školske godine.

»Mi ne stajemo, već ovu priču dalje širimo. Uključuje se druga škola kojoj ćemo mi biti mentori u tom radu. To je fenomenalan način širenja ove priče, koji je osmislio WWF. Svoj štand imat ćemo i na *Bodrog festu*, gdje ćemo pokazati što smo sve uradili tijekom ovog našeg projekta. Upravo na *Bodrog festu* mi ćemo školi kojoj ćemo biti mentori predati sva znanja i saznanja o Gornjem Podunavlju koja smo prikupili tijekom našeg rada, a na njima je da naprave sljedeći korak. I jedna mala ekskluziva: možda ne bih trebao reći, ali želja nam je da ovdje u školskom dvorištu napravimo tok Dunava, pa ako bude sreće, možda pozovemo i veleposlanike svih zemalja kroz koje teče Dunav«, kaže profesor Repar.

Koliko su se predano uključili monoštorski đaci kazuje i to što su posljednji školski dan iskoristili za izradu magnetića s motivima iz Gornjeg Podunavlja. Govori i to što je urađena bojan-ka s rijetkim zaštićenim biljnim vrstama iz Gornjeg Podunavlja, koju bi đaci iz Monoštora željeli podijeliti svojim vršnjacima iz podunavskih, europskih država. No, sudionici ovog projekta idu i korak dalje i razmišljaju kako bi u Monoštoru mogli napraviti internacionalni, multikulturalni ekološki kamp koji bi bio mjesto susreta znanstvenika i umjetnika, gdje bi ljudi na slobodan način izražavali svoje ekološke stavove.

Z. Vasiljev

Europska konferencija o manjinskim i lokalnim medijima

Prva Europska konferencija posvećena manjinskim i lokalnim medijima bit će održana u studenom ove godine u Novom Sadu, najavljeno je na koferenciji za novinare. O ovoj su temi govorili član Gradskog vijeća za kulturu **Dalibor Rožić**, pomoćnik pokrajinskog tajnika za kulturu, javno informiranje i odnose s vjerskim zajednicama **Đorđe Vukmirović**, a u ime organizatora direktorica agencije *Heror media pont* **Nataša Heror** i direktorica poduzeća *Magyar Szó* **Rozália Ökrész**.

Kako je naglasio Đorđe Vukmirović, potpora Pokrajinske vlade informiranju na jezicima nacionalnih zajednica izraz je potrebe da se spektar različitosti sačuva. Ove godine, osim izravnih poticaja putem nacionalnih vijeća za 22 lista u iznosu od 264 milijuna dinara, 6,2 milijuna dinara opredijeljeno je i za 36 medija koji su u privatnom vlasništvu ili iz nevladinog sektora.

»U vođavskom informativnom sistemu ima 230 medija, a 60 su manjinski mediji. Njihovo tržište je

suženo i podrška države je neophodna, pa ćemo na sljedećem natječaju, koji će uskoro uslijediti, izdvojiti još oko tri milijuna dinara za medije koji izvještavaju na jezicima nacionalnih zajednica, a koji su izvan vladinog sektora«, kazao je Vukmirović.

Nataša Heror je izjavila da platforma Konferencije služi poticanju međusektorskog dijaloga kada je riječ o osnaživanju manjinskih medija i najavila novi ciklus od pet, sada europskih konferencija u namjeri da se takva praksa nastavi, poboljša i proširi, a Novi Sad da se pozicionira kao centar za razvoj manjinskih i lokalnih medija. Konferencija u nastupajućem razdoblju može poslužiti i kao komunikacijska platforma prema manjinskim zajednicama u okviru projekta Novi Sad EPK 2021.

D. B. P.

Obljetnica naseljavanja Hrvata u Srednji Banat

Oblježavanje 215. obljetnice naseljavanja Hrvata u Srednji Banat i selo Radojevo bit će održano večeras (petak 30. lipnja). U čast ove obljetnice župnik **Tibor Király** blagoslovit će novopodignuti križ u dvorištu katoličke crkve. Program počinje

u 17 sati ispred katoličke crkve u Radojevu (Ul. I. L. Ribara 37) i predviđa blagoslov križa, obilazak katoličke i pravoslavne crkve u selu te prigodno predavanje o naseljavanju Hrvata u Banat i selo Radojevo. Organizacijski odbor ove manifestacije čine župnik Tibor Király, dr. **Gaja Pozojević** i Mjesna zajednica.

Brojni izazovi u očuvanju identiteta

Radna skupina za slavenske manjine unutar Federalne unije Europskih manjina (FUEN) organizirala je u njemačkom gradu Bautzenu (Budyšynu) od 22. do 25. lipnja svoj XX. seminar. Organizator i domaćin ovogodišnjeg okupljanja slavenskih manjina iz cijele Europe bila je krovna organizacija Lužičkih Srba *Domowina*.

Seminar je okupio dvadesetak predstavnika različitih slavenskih manjina iz osam država, a održan je usporedo s XII. Festivalom folklora *Lausitz – Lužica*, na kojem je sudjelovalo preko stotinu mladih iz čitavog svijeta koji su predstavljali svoje narodne plesove i glazbu. U ime Hrvata iz Srbije na seminaru su sudjelovali predstavnici Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini i Hrvatskog nacionalnog vijeća – **Ivan Budinčević**, **Darko Baštovanović** i **Luka Budinčević**.

Prvog dana seminara sudionicima se obratio i predsjednik FUEN-a **Laurant Vincze**, koji je tom prilikom predstavio građansku europsku inicijativu *Minority Safe Pack*, za koju je rekao da je jedna od najznačajnijih inicijativa političkog karaktera u posljednjih 20 godina kada su u pitanju etnokulturološke manjine. Drugog dana seminara sudionici su imali priliku predstaviti svoje zajednice, kao i aktualnu situaciju i izazove s kojima se suočavaju nacionalne manjine prilikom nastojanja zaštite svog etnokulturološkog identiteta.

Kako je naglašeno na seminaru, očuvanje i zaštita jezičnog i kulturnog identiteta u trenutačnom socijalnom okruženju i tenzijama predstavlja izazov za sve manjinske zajednice. Jedan od središnjih radnih panela tijekom seminara odnosio se na integriranje manjina i pronalazak mehanizama za očuvanje njihovog identiteta.

Iz hrvatske zajednice u Srbiji izlaganje je održao **Darko Baštovanović** iz Hrvatskog nacionalnog vijeća. Predstavnici Hrvata iz Srbije upoznali su prisutne s problemima s kojima se Hrvati u Srbiji suočavaju kao nova nacionalna zajednica, s trenutačnim pravnim i institucionalnim okvirom za zaštitu nacionalnih manjina, kao i na koji način Hrvati u Srbiji vide europske integracije s aspekta zaštite nacionalnih manjina te novina koje taj proces sa sobom donosi.

Sudionicima seminara su se obratili i predsjednik *Domowine* **David Statnik** i glasnogovornik radne skupine za slavenske manjine pri FUEN-u i dopredsjednik *Domowine* **Bernhard Ziesch**. Nakon seminara i radnih panela, sudionici su imali prilike kroz studijske posjete različitim krajevima Gornje i Donje Lužice upoznati kako kulturu Lužičkih Srba, tako i više saznati o modelima manjinske zaštite u Njemačkoj na primjeru ove autohtone manjine. Na koncu je dogovoren nastavak aktivne suradnje u okvirima radne skupine za slavenske manjine FUEN-a.

D. B.

Žetva strnih žita u subotičkom ataru

Loš prinos i još lošija cijena

Pšenica je na teritoriju subotičkog atara posijana na 14.490 hektara, što je čak 4.710 hektara manje od planiranog i za 5.260 hektara manje u odnosu na sjetvu 2015. godine *
Akontacijska cijena pšenice je 16 dinara s PDV-om, a s obzirom na to da je ovogodišnje zrno izrazito sitno, otkupljivači ne uzimaju primjese, već samo vlagu i hektolitar

Žetva ječma je završena, a pšenice je počela prije nekoliko dana. Dosadašnji ishod ovogodišnje žetve strnih žita je ispod prosjeka, za razliku od prethodnih godina kada su prinosi bili rekordni. Kako tvrde stručnjaci, na loš rod utjecala je kasna sjetva i suša u poljima, a za subotički atar očekuje se 20 do 25 posto prinosa manje od prosjeka. Procjena Poljoprivredne stručne službe Subotica je da će u atarima Subotice prosjek prinosa biti 5 do 5,5 tona po hektaru.

Suša i kasna sjetva

»Ova je godina vrlo kompleksna i teška za proizvođače, jer smo imali relativno kasnu sjetvu što je utjecalo na to da žitarice uđu nepripremljene u zimsko razdoblje. Klijanje i nicanje počeli su tek početkom proljeća, a to ne obećava dobar urod. Prema našoj procjeni, u subotičkom ataru samo je 20 posto pšenice posijano u optimalnom roku. Kasno su se kukuruzi skidali i jednostavno nije bilo prostora za jesensku sjetvu jer su parcele bile zauzete. Imali smo sreće što je jesen bila relativno duža i što je uglavnom sve što je posijano niklo. Ono što je loše je što je bilo razdoblje vrlo hladne zime od petnaestak dana, te je i to sve utjecalo da je u proljeće krenula slabija pšenica. Ova godina je do sada bila dosta sušna, što se također odražava na lošiji prinos od onoga što smo očekivali. Najpogubnije su bile ove visoke temperature posljednjih petnaestak dana kada je bilo preko 30 i 35 stupnjeva«, kaže savjetodavac iz Poljoprivredne stručne službe Subotica **Neven Orčić**.

Uz sušu i kasnu sjetvu, prinos je za 200 do 300 kg po hektaru umanjen i zbog prošlotjednih obilnih kiša koje su utjecale na smanjenje hektolitara, napominje Orčić.

Osim slabijeg prinosa, ovogodišnju žetvu pšenice obilježit će i lošija kvaliteta zbog visokih temperatura i ubrzavanja nalijevanja zrna, što je dovelo do toga da je zrno šturo.

»Kvaliteta je slabija nego prošle godine – pekarski parametri su niži od prosjeka. Zrno je šturije, ima dosta primjese, u prosjeku oko 6 posto, što je dosta«, kaže Orčić i ističe da sve utječe i na prinos, a samim tim i na cijenu.

On dodaje i da je ječam ove godine još lošiji nego pšenica:

»Ječam je dosta slabiji nego prošle godine i čak je podbacio više od pšenice. Prosječni rod je ispod pet tona po hektaru, što je vrlo slabo. Ovogodišnji ječam obilježila je suša, pečeno zrno, prekinuta vegetacija i visoke temperature«, objašnjava Orčić.

Nerentabilno

Akontacijska cijena pšenice (28. lipnja) je 16 dinara s PDV-om, a s obzirom na to da je ovogodišnje zrno izrazito sitno, otkupljivači ne uzimaju primjese, već samo vlagu i hektolitar.

Što se tiče troškova proizvodnje, agronom **Pavle Kujundžić** iz Udruženja poljoprivrednika iz Subotice kaže da su kao i prošle godine, oko 100 000 dinara po hektaru, i ističe da ukoliko ostane ovakva cijena poljoprivrednici neće pokriti troškove proizvodnje s obzirom na to da je prosječni prinos po hektaru oko 5 ili 5,5 tona. Kujundžić kaže da bi cijena pšenice između 18 i 20 dinara pokrila troškove proizvodnje, što je po njemu ove godine gotovo nedostižno.

Kako prenose mediji, ministar poljoprivrede **Branislav Nedimović** izjavio je na ovotjednom sastanku s predstavnicima udruženja poljoprivrednika koji je održan u Pokrajinskoj vladi kako se nada

Savjetnik u Institutu za ratarstvo i povrtlarstvo **Novica Mladenov** rekao je za agenciju *Beta* da Srbija ove godine s 540.000 hektara pšenicom posijanih površina, ako se računa prosječan rod od oko četiri tone po hektaru, može očekivati ukupan rod od 2 do 2,2 milijuna tona koliko je bilo i 2011. i 2012. godine. Prema riječima ministra Nedimovića, pšenice će biti dovoljno za srbijanske prilike, a bit će sigurno oko milijun tona i za izvoz.

da će u narednim danima biti otkupljena interventna količina pšenice kako bi se reguliralo tržište i kako ne bi došlo do pokušaja eventualnog pravljenja monopola ili nekog sličnog ponašanja. Rekao je i da je Ministarstvo poljoprivrede već predložilo Robnim rezervama da idu s interventnim otkupom, po cijeni od 18 dinara.

Na pitanje što utječe na cijenu pšenice agronom Kujundžić navodi zakon ponude i potražnje, ali i utjecaj otkupljivača.

»Na malu cijenu pšenice utječe tržište, odnosno ponuda i potražnja. Trenutačno je narušeno tržište pšenice jer je i cijena prošlogodišnje pšenice jako pala. Ona je prije dva mjeseca bila bliže 20 dinara, a sad se prodaje po oko 16 do 16,5 dinara. To je drastična razlika. S druge strane, mi smo malo i zatvoreno tržište gdje nekoliko velikih diktira uvjete trgovine i možda su oni odigrali neku igru da se ovako obori cijena, jer su u okruženju cijene pšenice više nego kod nas«, kaže Kujundžić.

Kao jedan od neophodnih uvjeta za uspješnu proizvodnju već dulji niz godina nameće se razvrstavanje pšenice po kvalitetnim grupama, a ono još uvijek u Srbiji nije zakonski regulirano. S obzirom na to da pšenice nisu razvrstane po kategorijama, Kujundžić kaže da su poljoprivrednici zakinuti jer sve ide na jedno mjesto i pravi se prosječna pšenica koja se prodaje po prosječnoj cijeni. Međutim, on dodaje i da neke od velikih otkupnih kuća u Srbiji klasificiraju pšenicu po sadržaju glutena i proteina te rade razne analize i na temelju njih ih dijele u nekoliko kategorija, ali da je to za većinu otkupljivača ipak još neizvodiv posao.

»Aparatura za brzo utvrđivanje kvalitete je dosta skupa, a problem je i nedostatak skladišnog prostora jer bi se svaka kategorija pšenice morala posebno klasificirati i posebno primati, a nakon svakog sipanja bi se usipni koš trebao čistiti. Za sada je ovo za sitnije otkupljivače gotovo nemoguće, dok krupniji otkupljivači, kojih je malo, to već rade i za kvalitetniju pšenicu više plaćaju.«

Kujundžić napominje i da je problem u poljoprivrednicima jer većina vodi računa samo o kilama, a ne gleda na kvalitetu, što je, kako kaže, i razumljivo jer se ona još uvijek ne naplaćuje dovoljno.

»Kad se jednom bude plaćala i kvaliteta i kad to bude malo rasprostranjenija moda, onda ćemo paziti što sijemo i više ćemo obraćati pozornosti na agrotehničke mjere kako bismo postigli što bolju kvalitetu«, kaže on i dodaje da kad su klimatski uvjeti dobri, pravilne agrotehničke mjere mogu značajno poboljšati kvalitetu zrna.

Pšenica je na teritoriju subotičkog atara posijana na 14.490 hektara, što je čak 4.710 hektara manje od planiranog i za 5.260 hektara manje u odnosu na sjetvu 2015. godine, pokazuju službeni podaci Gradske uprave, Tajništva za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša. Smanjenje posijanih površina pšenicom iz godine u godinu **Vanda Borkov** iz Uprave objašnjava činjenicom da je loša i nestabilna otkupna cijena te da se poljoprivrednicima ne isplati

raditi ovu kulturu. Međutim, kako ona navodi, aktualan je trend povećanja posijanih površina nekih drugih kultura. Posebno je atraktivna uljana repica, koja je tijekom prošlogodišnje sjetve posijana na istoj površini kao i ječam – 3.000 hektara.

Skladištenjem do rješenja

Da je prošla godina definitivno bila bolja što se tiče prinosa strnih žita svjedoči i poljoprivrednik iz Đurđina **Perica Šarčević**. On je prošle godine kod pivarskog ječma imao prinos oko sedam tona po hektaru, a ove oko pet tona. Kod pšenice mu je također prinos umanjen u odnosu na prošlu godinu za cijelu tonu, a kako kaže, slabija je i kvaliteta roda.

Osim malog prinosa, Šarčevića, kao i ostale poljoprivrednike, muči ovogodišnja cijena pšenice.

»Ove godine je pšenica ispod svake cijene i ne isplati se definitivno. Prošle godine sam uspio zaraditi na onome što sam sačuvao i prodao po 19 dinara, a ono u žetvi što smo dali po 16 dinara je bilo na granici rentabilnosti. Ove godine je situacija još gora što se tiče cijene, jer je prinos po hektaru ispod 85.000 dinara, a ulog se povećava iz godine u godinu«, kaže Šarčević koji problem niske cijene otkupa pšenice planira i ove godine ublažiti skladištenjem i čekanjem boljih uvjeta za prodaju.

Iako pšenica iz godine u godinu nije unosna kultura, seljaci ju i dalje siju. Zašto to rade, upitali smo Šarčevića:

»Sijem ju zbog plodoređa. Mi smo počeli prošle godine sijati i uljanu repicu i dugoročni plan nam je da površinu pod kojom smo sijali pšenicu zamijenimo uljanom repicom«, kaže Šarčević i napominje da je razlog tomu vrlo jasan: »Prinosi uljane repice se kreću preko 3,4 tone po hektaru, a cijena je 40 dinara. To je daleko isplativije od ječma i pšenice. Osim pšenice, smanjujem i kukuruz, jer iz godinu u godinu se pokazuje da naša klima ne pogoduje ovoj biljci, a sve više preferiram i suncokret, baš zbog njegove otpornosti na sušu.«

J. Dulić Bako

Vlatka Lemić,
potpredsjednica Međunarodnog centra
za arhivska istraživanja – ICARUS

Arhivi bez granica

***Na arhive se gleda kao na spremišta starog papira. Na Zapadu se to počelo mijenjati devedesetih godina, kada su se arhivi počeli otvarati prema javnosti. Krenulo je za-
pravo od istraživanja vlastite povijesti, interesa za noviju povijest, uvođenja prava
na pristup informacijama. Arhivi su se počeli otvarati i doživljavati kao informacijski
servis. Nadamo se da će se i kod nas arhivi početi tako shvaćati***

Arhivi ne moraju biti isključivo državne institucije, a arhivska građa nije samo ono što je dio povijesti neke države, grada. Uz državne arhive postoje i privatni arhivi, arhivi udruga, obiteljski arhivi. Te vrste građe se često ne čuvaju u državnim nego specijalnim arhivima, što znači da često na njima ne rade stručnjaci, pa je takva građa nezaštićena i izložena nestajanju. Zato je tendencija struke da se i takva građa obradi, zaštiti i učini dostupnom javnosti. To se potiče kroz različite projekte, a jedan od takvih je i Međunarodni centar za arhivska istraživanja – ICARUS. Osnovan je 2008. godine u Beču, okuplja 200 članova iz 35 europskih zemalja i Kanade, a hrvatski ogranak osnovan je prošle godine. O radu ovog Centra razgovarali smo s dr. sc. **Vlatkom Lemić**, potpredsjednikom ICARUS-a i predsjednikom ICARUS Hrvatska:

Što predstavlja aktualni projekt koji vodi ICARUS?

Kroz europske projekte se potiče da stručnjaci koji se bave baštinom rade s pojedincima, drugama na zaštiti arhivskog gradiva. Na taj način razvijaju se platforme kako bi se ti gradovi snimili i učinili dostupnim putem interneta, uključili u međunarodne baze podataka i tako se zaštitili »od nestajanja i propadanja«, ali i uključili u zajedničku povijest i baštinu. Na taj način se čuvaju te male priče, svakodnevnog život malog čovjeka, dakle sve ono što se u dokumentima državnih tijela ne vidi ili je sekundarno i nije sačuvano. Jedna od takvih platformi je topoteka koja je krenula od jedne osobne priče, ali koja se razvila u okviru europskog projekta *Zajednica kao budućnost*, koji je počeo 2104. godine, a financira ga Europska unija. ICARUS vodi taj projekt i on predstavlja spajanje baštinskih institucija i arhiva s javnošću, korisnicima, vlasnicima privatnih gradiva. Na toj platformi privatne osobe, obitelji, udruge, kolekcionari i zaljubljenici u povijest mogu svoje gradivo opisati, objaviti, a ta građa ulazi u *Europeanu* i tako se čuva dio nepoznate povijesti. Ti su trendovi danas u svijetu razvijeni. Ako gledate društvene mreže, vidjet ćete da ima mnogo inicijativa zaljubljenika u povijest, kao što su predstavljanje povijesti nekog kvarta kroz stare fotografije. Na žalost, teško je tome što se sakuplja putem društvenih mreža ući u trag, ne zna se tko je vlasnik, priče često propadnu. Zato je trend razvoj platformi iza kojih stoje tehnička potpora i stručna znanja u obradi podataka kako bi se zanimljive priče prezentirale i sačuvale.

 Topoteka je dakle moderna digitalna platforma za unos svih vrsta podataka. Ako sam razumjela, svoju topoteku može imati neki pojedinac, obitelj, neka manja zajednica.

Različite udruge, povijesna društva, zavičajna društva, profesori u školama, zaljubljenici u povijest, regionalni arhivi, muzeji, dokumentacijski centri i zapravo sve ono što često ne dođe do državnih arhiva, sve se to može na topoteci predstaviti javnosti, sačuvati. Upravo se taj mikro svijet i mikro povijest nastoji sačuvati kroz tu priču o topotekama. Prekrasni primjer je primjer Velike Britanije. Njihovo arhivističko društvo i stručna zajednica napravila je jednu takvu platformu za okupljanje takvih *community* arhiva. Mislim da ih ima oko 3.500 u registru s uputama kako se gradivo obrađuje, uz mogućnost međusobnog kominiciranja, podjele iskustava. Na taj način želi se sačuvati i regionalna povijest i sve te priče koje bi, kada gledate s te visoke razine, ostale skrivene i izgubile se u važnim državnim stvarima.

 Izdvojili ste primjer Velike Britanije, ali koliko se u Hrvatskoj radi na tome da se obrade i dostupnim učine i takvi dijelovi arhivske građe, povijesti?

Među 150 topoteka iz desetak zemalja tri su iz Hrvatske, a nekoliko je još u pripremi. Nekoliko priča je već pokrenuto, kontaktirali smo udruge koje rade u svojim sredinama, različite baštinske ustanove i trudimo se okupiti takve inicijative na jednu platformu. Samo u Zagrebu ima 30-40 zavičajnih zbirki o kojima brinu udruge građana i mi se nadamo da će se njihovom dostupnošću na internetu i njihovim povezivanjem rad tih udruga predstaviti javnosti. Uz naše državne arhive, muzeje postoje kulturni centri, zavičajni centri, postoje brojne inicijative i sve one mogu se predstaviti kroz topoteku.

 U suradnji sa Zavodom za kulturu vojvođanskih Hrvata Vi ste topoteku predstavili u Tavankutu i ponudili dvije topoteke kroz koje bi se predstavilo povijesno naslijeđe i kulturna baština ovdašnjih Hrvata.

Znamo koliko ZKVH puno radi na zaštiti i promicanju kulturne baštine u Vojvodini, a idealna platforma za sustavno predstavljanje može biti topoteka. Tako bi se potaknuo jedan širi interes za tu baštinu, kroz predstavljanje u Hrvatskoj, ali i svijetu. Već tijekom ovog predstavljanja čule su se ideje što bi se sve moglo predstaviti kroz ovu platformu. Ako se jedan ili dvoje od ovih skupljenih entuzijasta odluči krenuti, već od idućeg tjedna mo-

žemo registrirati topoteku i krenuti raditi i predstaviti nešto što je široj javnosti nepoznato, nešto što bi moglo privući brojne istraživače. Topoteka je napravljena i financira se kroz projekt Europske unije, ali s obzirom na to da njeno postavljanje i održavanje zahtijeva tehničku potporu, to povlači i određene troškove. Trenutačno ti troškovi godišnje iznose 300 eura. Nadamo se da će, ukoliko nađemo dodatne izvore financiranja, uskoro biti potpuno besplatna. Za sada smo kroz ICARUS uspjeli naći sredstva za dvije vaše topoteke. Opisi na Topoteci napravljeni su prema stručnim standardima, mogu se prebacivati u druge baze. Topoteka je interaktivna, što znači da se mogu postavljati pitanja. Recimo, pitanje: »znate li tko je na fotografiji, koje godine je ta fotografija snimljena...?« Upravo je ideja cijele priče da uključi što više ljudi i probudi interes za njihovu lokalnu povijest, da se obogaćuje naš život, da upoznamo našu kulturu, tradiciju. I ideja tih europskih projekata je oživljavanje lokalne baštine, koja nije zaboravljena ako se na njoj radi, ako se ona predstavlja, živi. Najvažnije je krenuti, a ukoliko to prepoznaju lokalne vlasti, a takvih primjera je bilo u Mađarskoj i Austriji, onda se i one uključuju u financiranje, kao i turističke zajednice koje počinju shvaćati da je to priča koja potiče lokalnu povijest, priča koja ljudima podiže senzibilitet za svoj zavičaj. Nadamo se da će i kroz naše topoteke u Hrvatskoj biti prepoznato nešto što je dobro, edukativno. Neke zemlje koje su to već prepoznale došle su do toga da u svojim zajednicama, primjerice, organiziraju dane lokalne povijesti. U to se uključuju svi građani, a materijali za koje se do sada nije znalo da postoje postali su građa za monografije, različite manifestacije... Dakle, poanta je da se nešto oživi, da to ne bude jednokratni projekt tijekom kojega ćete vi nešto skupiti, to zaključiti, već da to bude jedna živa priča koja će poticati, educirati. To može biti neka radionica lokalne povijesti, priča *Istražite i Vi*, ili priča *Istražite svoje tavane*. Takva vrsta poticaja ljudi da se uključe u povijest nije nova. Primjerice, prilikom obilježavanja obljetnice Prvog svjetskog rata *Europeana* je pokrenula akciju *Donesite Vaše priče* iz tog rata. Tako su ljudi donosili svoje priče i fotografije. Poanta je da se ljudi senzibiliraju kako bi shvatili da povijest nije nešto što se događa drugome već da smo svi dio te povijesti.

HR To je taj jedan novi pogled na arhivsku građu koja zahvaljujući suvremenim tehnologijama postaje dostupna. Koliko se, s druge strane, arhivi i dalje doživljavaju kao mjesta na kojima su pohranjeni metri i metri starih dokumenata koji nisu nikome potrebni?

Percepcija javnosti je, nažalost, još uvijek takva. Na arhive se gleda kao na spremišta starog papira. Na Zapadu se to počelo mijenjati devedesetih godina, kada su se arhivi počeli otvarati prema javnosti. Krenulo je zapravo od istraživanja vlastite povijesti, interesa za noviju povijest, uvođenja prava na pristup informacijama. Arhivi su se počeli otvarati i doživljavati kao informacijski servis. Nadamo se da će se i kod nas arhivi početi tako shvaćati. U tom smislu neke stvari se već mijenjaju. Arhivi organiziraju izložbe, objavljuju gradivo, predstavljaju knjige. S druge strane, ono što je baš pravi arhivistički posao, a to je rad na obradi gradiva, ne može se raditi jer nema dovoljno ljudi, prostora. U Hrvatskoj imamo slične probleme kao i drugi. Uglavnom nedostatan broj ljudi, nedostatna financijska sredstva i smještajni kapaciteti. U 19 hrvatskih arhiva ima više od 130 kilometara građe, deseci kilometara gradiva još su na terenu, ali

nema odgovarajućih spremišta da bi se ta građa čuvala u arhivima. Ono gdje kaskamo je i obrazovanje i stručne kompetencije arhivista. U Hrvatskoj postoji studij arhivistike na Sveučilištu u Zagrebu, postoje doktorske studije, ali ipak, budući da je većina ljudi zaposlena mnogo ranije, treba puno ulagati u stručna usavršavanja. To ne prolazimo samo mi u Hrvatskoj, već sve struke u ovom promjenljivom okruženju. Također, za rad arhiva i arhivista bitan je i pravni okvir. Mi imamo sreću ili nesreću da se priprema novi zakon, koji treba zamijeniti onaj donesen 1997. godine. Taj važeći zakon je danas zastario. S obzirom na to da su se dogodile tehnološke promjene, potrebno ga je uskladiti i s propisima koji se tiču zaštite tajnosti podataka, prava na pristup informacijama i, s obzirom na to da je Hrvatska članica EU, treba ga uskladiti s direktivama i standardima EU.

HR Uposljeni ste u Hrvatskom državnom arhivu, trenutačno na mjestu savjetnice, ali obnašali ste i dužnost ravnateljice. Koliko je Hrvatski državni arhiv značajan za Hrvatsku kao državu?

Hrvatski državni arhiv je nacionalni arhiv i kao nacionalna ustanova mislim da je doista značajan za hrvatsku povijest, kulturu i nacionalni identitet. Čuvamo 30 kilometara građe, od najstarijih isprava iz X. stoljeća. Najstariji dokument je iz 999. godine, tu je i *Slavonska grbovnica*, najstariji zapisnik Sabora iz 1253. godine... Upravo svi ti dokumenti svjedoče o kontinuitetu hrvatske povijesti i državotvornosti. Spisi županija, Sabora, sudski spisi, više od 900 osobnih ostavština starih plemićkih obitelji, cjelokupno gradivo Vojne krajine, filmski arhiv, zbirka od dva milijuna fotografija, kartografska zbirka... Zapravo, sve ono što se uči u povijesti u originalnim dokumentima čuva se u našem arhivu. Godišnje oko 1.500 istraživača prođe kroz čitaonice, a još nekoliko tisuća se arhivu pismeno obrate za dokumente.

HR Koliko je uvođenje suvremenih tehnoloških dostignuća i u arhive i prezentiranje arhivske građe pomoglo da sve ono što čuvaju arhivi bude lakše dostupno, kako istraživačima tako i široj javnosti?

To je, s jedne strane, arhivima kao ustanovama pomoglo, jer je građa postala dostupnija. S druge strane, tu istu tehnologiju treba održavati, treba ju obnavljati. Veliki dio posla današnjih arhiva odnosi se na pitanje kako se uhvatiti u koštac s novim tehnologijama?

HR Ima tehničkih mogućnosti da arhivska građa postane dostupnija, ali koliko je neka građa još uvijek nedostupna, zabranjena za istraživanje?

Prema hrvatskim propisima gradivo je nedostupno 30 godina od nastanka. Može biti prije dostupno ukoliko ga stvaratelj učini dostupnim. Organičenja koja postoje odnose se na tajne podatke, nacionalnu sigurnost, koji su u načelu dostupni 50 godina od nastanka. Dokumenti s osobnim podacima dostupni su 100 godina nakon rođenja osobe, odnosno 70 godina od nastanka dokumenta. Zbog interesa za suvremenu povijest traženi su dokumenti koji nemaju taj odmak trajanja i onda se pregovara sa stvarateljima gradiva da daju dozvole za korištenje dokumenata. Gradivo koje nosi oznaku tajnosti, po našim propisima, ide na posebna povjerenstva i svaki zahtjev se rješava posebno. Što se tiče osobnih policijskih dosijea, članovi njihovih obitelji imaju pravo pristupa tim dosijeima.

Zlata Vasiljević

Denis Lipozenčić, predsjednik Organizacijskog odbora Festivala *Djeca u Dužijanci* 2017.

Približiti *Dužijancu* DJECI kroz igru i zabavu

Djeca u *Dužijanci*, kao jedna od dvadesetak manifestacija koje se priređuju u okviru programa obilježavanja tradicionalne žetvene svečanosti *Dužijanca*, ove će godine biti održana jubilarni 10. put.

Predsjednik Organizacijskog odbora manifestacije namijenjene najmlađima od ove godine je **Denis Lipozenčić**, koji za naš tjednik najavljuje događaj koji će biti održan u subotu i nedjelju, 1. i 2. srpnja.

Budući da je jubilarna, hoće li se ovogodišnja manifestacija *Djeca u Dužijanci* razlikovati od prošlogodišnjih?

»Manifestacija *Djeca u Dužijanci* zamišljena je kao festival dječjih folklornih skupina. Iz godine u godinu je bilo većih i manjih uspjeha u tome, bilo je puno gostiju iz zemlje i inozemstva. Uočio sam mogućnost da privučemo više ljudi, da educiramo naše sugrađane i samim tim otvorimo ovu manifestaciju više prema gradu, kako to ona i zaslužuje. U tom smislu smatram da bi se trebalo ići u pravcu zabavno-edukativnog karaktera za djecu. Zato ove godine prvi put pravimo kombinaciju tradicije, folklora i natjecanja. Tako je za subotu, 1. srpnja, na Trgu slobode, od 11 do 16 sati, planirano održavanje natjecanja na kojem će sudjelovati četiri skupine iz četiri osnovne škole – *Matko Vuković* i *Sveti Sava* iz Subotice, *Matija Gubec* iz Tavankuta i *Pionir* iz Žednika. Ono je zamišljeno kao nekadašnje *Igre bez granica* i *Muzički tobogan*. Ispred Narodnog kazališta će biti postavljene četiri trake za igru, a djeca će trebati ispuniti zadatke koji će biti vezani uz *Dužijancu*. Između svake igre planiran je kviz, kao i dva folklorna nastupa, a pobjednici natjecanja bit će nagrađeni. Nadam se da će ovaj moj pilot-projekt uspjeti i da će razgaliti Subotičane po pitanju naše najveće žetvene svečanosti, s ciljem da damo jednu kvalitetnu osnovu novim naraštajima da nauče što je to *Dužijanca*, koje su to sve manifestacije koje ju čine, da to nije samo svečanost jedne manje skupine u Subotici, već svih nas Subotičana, ali koju organiziraju Hrvati-Bunjevci.«

Kada i gdje je planiran ostatak programa?

»Nakon natjecanja u centru grada, odlazimo s djecom u HKC *Bunjevačko kolo* gdje ih očekuju zakuska i zabava. Od 18 sati planiran je nastup **Dušana Svilara**, a nakon njega predstavljanje male bandašice **Martine Dulić** i malog bandaša **Martina Vukova**, oboje iz Subotice. U nedjelju, 2. srpnja, slijedi najsvečaniji dio ove manifestacije, a to je misa zahvalnica u katedrali-bazilici sv. Terezije Avilske u 10 sati. Nakon nje su planirani procesija oko katedrale, kolo u izvedbi svih sudionika te ručak s uzvanicima u *Bunjevačkom kolu* gdje će biti nastavljeno slavlje.«

Tko će sve sudjelovati u ovoj manifestaciji?

»Kao gosti nam dolaze dvije skupine iz Dugog Sela i Pule iz Hrvatske, te KUD *Abrašević* iz Kragujevca; tu su potom kulturno-umjetnička društva iz Subotice i okolice: OKUD *Mladost*, Mađarski kulturni centar *Népkör*, naš istureni odjel u Žedniku, HKPD *Matija Gubec* iz Tavankuta i domaćin HKC *Bunjevačko kolo*.«

Hoće li za djecu sudionike biti organiziran neki dodatni program, poput izleta ili radionica?

»Planirane su radionice i to u subotu tijekom održavanja spomenutog natjecanja u centru grada. Među ostalim, bit će održavane radionice sa slamarkama iz Tavankuta, likovne te radionice za najmlađe s bojankama, imat ćemo organizirani obilazak Gradske kuće i penjanje na vidikovac. Važno je istaknuti da u navedenim aktivnostima mogu sudjelovati svi zainteresirani sugrađani.«

Ivana Petrekanić Sič

SALAŠI u Romićevom kraju

Fotografija je nastala 1958. godine ispred salaša **Romićevih** na Gabriću, u svadbi. Slika je sačuvana, s ovom i drugim obiteljskim slikama sačuvane su i mnoge uspomene – ali salaša više nema.

Nekadašnji izgled rodnog kraja opisuje **Josip Romić** u posjetu Gabriću, dok promatramo prostrane plodne oranice s kojih su vremenom nestali salaši. Romić je rođen 1929. godine, a prva školska znanja stjecao je u tada obližnjoj salaškoj školi – *Romićevoj školi*. Ni nje više nema.

»Kad sam počeo ići u škulu, bilo je 14 Romićeva salaša na Gabriću i na Bikovačkom putu; sad i ima dva. Naš je salaš bio tamo na gredi«, pokazuje prema obrađenim poljima Josip Romić, u čijem sjećanju su sačuvane brojne uspomene iz prošlosti ovog dijela subotičkog atara, te ih rado dijeli s familijom i drugima koji vole priče o selima i salašima u prošlosti.

A ume ih ispričati i slikovito dočarati stare prizore: »Salaši su većinom pravljani na gredi da se voda od salaša sliva u doljače i avlije budnu brez blata. Svaki salaš je većinom imao šumicu; to je bila zaštita salaša od vetrova i mećava, a liti je bilo lada ...«.

Josipa za ovaj kraj vezuje djetinjstvo i mladost; obitelj se sa salaša i Gabrića odselila davno, još 1959. godine, ali je velika ljubav prema rodnom kraju, životu na salašu, plodnim njivama i starim običajima ostala trajati; ni pripovijetke ju ne mogu potpuno iskazati.

Vodoskoci i fontane

Po teoriji urbanizma vodoskoci imaju dvostruku ulogu. Trgove čine ljepšim i ugodnijim za boravak, pogotovo ljeti. Sjetite se »mediteranskog ugođaja« kada je počela s radom 1985. godine »zelena fontana«. No, fontane mogu služiti i kao »vruće teme« u današnjim političkim prepucavanjima. Oporbene stranke po pravilu uvijek osporavaju izgradnju novih fontana. Trenutačno, to se događa u Beogradu. Naime, 6. lipnja ove godine u sredini kružnog prometnog trga na Slaviji počeo je s radom »muzicirajući vodoskok«, gdje voda šprica na različite načine a noću je obasjana i raznobojnim svjetlima. Objekt je s razlogom izazvao mnoštvo hvala i kritike. Ne znam koliko cijenjeni čitatelji poznaju Beograd i njegov glavni prometni trg Slaviju, koji ne spada u ljepše i poznatije trgove. U kružni trg (izgrađen 1942. godine) »ulijeva se« osam ulica i, osim automobila, tu prolaze autobusi, trolejbusi i tramvaji. Već u doba mog studiranja (od 1965.) prometni zastoji i gužve bili su svakodnevni. Centralni dio trga krasila je trava i bista prvog srpskog socijalista **Svetozara Markovića**. Biste po principu nisu najpogodniji ukrasi javnih površina, tako da je njeno uklanjanje bilo samo pitanje vremena. Još u moje doba dvije teme su bile aktualne: kako urediti savsku obalu i kako urediti trg Slaviju, koji je i onda spadao u ružni i arhitektonski devastirani dio glavnog grada. Savska obala se uređuje projektom »Beograd na vodi«; a kružni trg je riješen s »jednom od deset najljepših fontana«, kažu pristaše. Ovo je za mene ipak usputna tema, jer npr. prometne gužve i dalje ostaju. Zato više želim pričati o subotičkim vodoskocima.

Prve dvije velike fontane

Po mom sjećanju prvi gradski suvremeni vodoskok je bio podignut ispred nekadašnjeg kina *Jadran*, a drugi, manji i neugledniji, u parku ispred dvanaestkatne »Nove općine«. Ova dva ukrasa gradskog prostora su nestala, to jest porušeni su. Planeri su oko 1970. godine odlučili podići jednu novu veliku fontanu i to od *zsolnay* keramike. Priča se da je ideja nastala kada se popravljao krov Gradske kuće i čuvena firma iz Pečuha je isporučivala crijepove. Planove je izradio arhitekt **Svetislav Ličina**. Keramički dijelovi su uredno isporučeni, samo prostor za vodoskok nije bio pripremljen, pa su pristigli dijelovi uskladišteni u podrumu jedne škole a kasnije preneseni u podrum Gradske kuće. Na općem i javnom lokalnom natječaju za uređenje centra grada jedan od uvjeta bio je da fontana bude smještena u parku ispred ulaza u Gradsku kuću, gdje je stajao vatrogasni bazen izgrađen za vrijeme II. svjetskog rata. Na natječaju nije dodijeljena prva nagrada, a od pristiglih radova »urbanisti« su napravili jedno izmiksano rješenje po kojem se »zelena fontana« treba podići

 Slika za sjećanje, prvi suvremeni vodoskok

na njeno sadašnje mjesto, gdje je nekad bio park, koji je nastao izgradnjom Gradske kuće. Vodoskok svojom osnovom »prati« oblik baroknog parka. Shodno prvobitnim planovima kasnije je podignuta i druga; »plava fontana«, također od *zsolnay* keramike. Tadašnja gradska oporba digla je ogromnu hajku na predsjednika općine. Optužbe su bile manipulacija troškovima i s izvođačima. Sjećam se da se nije smjelo ni spomenuti ime projektanta, a on je bio jedan od najboljih arhitekata u gradu, **Dezso Ludasi**. Zeleni vodoskok ne radi već šest godina, ali ove godine su morali zamijeniti istrulu daščanu »zaštitu«. Naravno, nitko pojma nema što da se uradi s ovim objektom u centru.

Treći vodoskok

I ovaj gradski prostor ima čudnu povijest. Tu je stajala bista pisca **Boze Šarčevića**. Novim planom uređenja centra bista je premještena u park ispred željezničkog kolodvora, a prostor je pretvoren u jednu pijacetu s česmom, rad kipara **Save Halugi-na**. Poslije ubojstva premijera **Zorana Đinđića**, na inzistiranje Demokratske stranke, Skupština grada je donijela odluku da se mali trg nazove po njemu i da se tu podigne njegova bista. Ja osobno nisam se slagao s ovom odlukom (tada sam bio vijećnik) i predlagao sam spomenik: jednu klupu na kojoj sjedi pokojni premijer i da svi koji to žele, mogu sjesti pored njega i slikati se za uspomenu. Takvih sličnih javnih skulptura ima u inozemstvu i u našoj zemlji. Kao glavni arhitekt prisustvovao sam na jednom sastanku na kom nam je kolegica s Arhitektonskog fakulteta u Beograda prikazala projekt interaktivne fontane, koja šprica vodu, svira, svijetli i ima i pano za video projekciju. Tada već »osnažena« Demokratska stranka podržala je ovu ideju, a realizaciju možete vidjeti: fontana nikako ne radi. Tadašnja oporba je također kritizirala gradnju, mislim s puno prava, prije svega zbog visokih troškova. Znači, od tri imamo samo jedan vodoskok koji radi. A centar izgleda tužno i ružno.

Kako komentirate što crkve ne plaćaju zakup državnog poljoprivrednog zemljišta?

Sredstva iskoristiti za adaptaciju

Jovica Stepanić,
Adaševci

Prije Drugog svjetskog rata neke obitelji su ostavljale crkvama svoje zemljište, a zauzvrat su ih crkveni velikodostojnici besplatno pokapali. Poslije rata država je crkvama oduzela zemljište i ostavila im na korištenje 20, a nekima i po 10 hektara. Godine 1992., kada je izvršena druga agrarna reforma, crkvama je ponovno vraćena zemlja, ali i mnogobrojni objekti. Do prije nekoliko godina mjesne parohije i župe prodavale su svoje zemljište na dražbama. Ta cijena se kreće od 300-350 eura po hektaru, ili se crkve odlučuju da to zemljište daju u zakup. Moje mišljenje je da crkve, i pored toga što se mnogi ne slažu s tim, ne trebaju plaćati zakup. To zemljište je crkveno vlasništvo i oni, kao i mi poljoprivrednici, redovito plaćaju svoje dažbine prema državi. Smatram da crkve ne bi trebale plaćati zakup poljoprivrednog zemljišta iz razloga što velika sredstva moraju ulagati u adaptaciju crkvenih objekata, koji su uglavnom svi dosta stari i oronuli. Malo je onih župa i parohija koje sebi mogu priuštiti izgradnju nove crkve. Zato mislim da ne trebaju plaćati zakup nego samo redovno izmirivati obveze prema državi, kao što to svi mi činimo. Veća poljoprivredna gospodarstva uglavnom uzimaju u zakup poljoprivredno zemljište, kako bi ostvarili uvjet za podizanje kredita za kupovinu mehanizacije i druge opreme. Crkvama to nije u interesu, a mislim da je svima nama iznimno važno da u svojim mjestima imamo lijepe i renovirane crkve. S. D.

Protuzakonito, po više osnova

Ivan Vidaković,
Žednik

Na ovo pitanje mogu odgovoriti kao što već i godinama pričam: nije po zakonu. Nije po zakonu to što crkve, za razliku od poljoprivrednika, najam državnog zemljišta ne plaćaju, čime su oštećeni i država i Grad. Nije po zakonu ni to što crkve to zemljište izdaju u podzakup koje im rade privilegirane osobe. Nije po zakonu ni to što crkve i dalje koriste državno zemljište, iako je u međuvremenu dio zemljišta vraćen župama. Za to odgovornost snosi i država, ali ponajprije lokalna samouprava koja, i pored odluke Apelacijskog suda da poništi svoju odluku iz 2007. o davanju državnog zemljišta crkvama na besplatno korištenje, to ipak nije učinila. Za to isključivu odgovornost snose političari, i to svi: i oni iz Demokratske stranke i ovi iz Srpske napredne stranke i Saveza vojvođanskih Mađara koji su omogućili i dalje omogućuju crkvama da na nezakonit način besplatno koriste državno zemljište, i još ga izdaju u podzakup. U cijeloj ovoj priči najoštećeniji su, naravno, poljoprivrednici kojima je u međuvremenu sve postalo svejedno: i to što nema poticaja, i to što će stranci moći kupovati zemljište, i to što crkve na nezakonit način koriste to zemljište. Stoga država može biti mirna: bilo što da se još dogodi, poljoprivrednici neće prosvjedovati. Jer, kako tko nešto pokuša, eto njemu inspekcije na vrata. Z. R.

Zbog puno toga sam zbunjen

Stipan Tolorić,
Sonta

Vjernik sam otkad znam za sebe, ali sve ovo što se u odnosima crkve i države događa u posljednjih sedamnaest-osamnaest godina potpuno me zbunjuje. Potječem iz stare katoličke paorske obitelji, paor i vjernik sam i ja, i to iskreni vjernik, a ne pomodarski poput mnogih koji su to postali tijekom posljednja dva desetljeća. Znam da je crkva oduvijek bila odvojena od države, a mislim da je po Ustavu tako i danas. Samo, vidim da se to u praksi ne poštuje, da se političari svih fela jako dodvoravaju crkvenim velikodostojnicima. Mi vjernici od svojih sredstava individualno doniramo svako svoju crkvu i to je po meni jedini ispravan način. Ne znam zbog čega bi to morala raditi i država, pa tako čitam da crkve ne uplaćuju nikakve poreze i doprinose, a da, s druge strane, svećenici od države dobijaju razne prinadležnosti, poput plaća, mirovina i oprosta poreza na bilo koju djelatnost. Stoga mislim da glede naplate poreza, doprinosa i svih vrsta pristojbi vezanih uz djelatnosti koje nisu vjerske naravi ne bi trebalo praviti neke razlike između crkava i građana. Ružno je puno toga što se provlači kroz naše medije, pa tako vidimo da vladike grade prave dvorce u kojima žive, da voze najskuplje automobile i džipove, da imaju paprene cjenike za vjerske obrede. Tko hoće neka to plaća, ali neka plaća od srca, u svojoj crkvi, neka to bude slobodan izbor svakog pojedinca, a ne nekakav državni dekret. I ne vidim zbog čega bih ja, kao katolik, morao na bilo koji način financirati bilo koju drugu crkvu. I. A.

Dan državnosti RH obilježen u Beogradu

Članstvo Srbije u Europskoj uniji dugoročno je od velikog značaja za odnose Hrvatske i Srbije, a taj proces Hrvatska ohrabruje i nudi Srbiji pomoć u nužnim reformama i postizanju europskih standarda i vrijednosti koji pridonose lakšoj integraciji u EU, poručio je veleposlanik RH u Beogradu **Gordan Markotić** na svečanom prijemu koji je u povodu Dana državnosti i Dana oružanih snaga Hrvatske priređen u beogradskom hotelu *Crowne Plaza*.

Markotić je naglasio kako između Zagreba i Beograda postoji višegodišnja suradnja, koja se odvija na mnogim područjima, uključujući turizam, što, kako je istaknuo, potvrđuje veliki broj turista iz Hrvatske u Beogradu, ali i iz Srbije u Hrvatskoj.

Na svečanom prijemu u hotelu *Crowne Plaza* bili su prisutni predstavnici diplomatskog kora, ličnosti iz političkog, kulturnog, vjerskog i javnog života Srbije, kao i predstavnici institucija, ustanova i udruga Hrvata u Srbiji.

Obilježavanje Dana državnosti RH u organizaciji Generalnog konzulata u Subotici održano je jučer (četvrtak, 29. lipnja) u Tavankutu, na Etnosalašu *Balažević*.

D. B. P.

Hrvatska proslavila Dan državnosti

Hrvatska je prošle nedjelje, 25. lipnja, proslavila Dan državnosti, obilježavajući 26. obljetnicu od proglašenja neovisnosti i suverenosti. Dan državnosti slavi se u spomen na 25. lipnja 1991. godine kada je Hrvatski sabor donio odluku o pokretanju postupka razdruživanja od ostalih republika tadašnje SFRJ, na temelju plebiscitarne volje građana iskazane na referendumu održanom 19. svibnja 1991. godine.

Državni vrh, predsjednica Republike **Kolinda Grabar-Kitarović**, predsjednik Hrvatskog sabora **Gordan Jandroković** i predsjednik Vlade **Andrej Plenković** položili su vijence na *Mirogoju* kod spomenika *Glas hrvatske žrtve – Zid boli*, Središnjeg križa u Aleji poginulih hrvatskih branitelja, na grobu prvog hrvatskog predsjednika **Franje Tuđmana** i na Zajedničkoj grobnici za neidentificirane žrtve iz Domovinskog rata na Krematoriju.

Nakon polaganja vijenaca, državni vrh je prisustvovao svetoj misi za domovinu u zagrebačkoj katedrali koju je predvodio zagrebački nadbiskup, kardinal **Josip Bozanić**.

Solisti, zbor, baletni ansambl i orkestar Hrvatskoga narodnog kazališta u Zagrebu su u povodu Dana državnosti izveli na otvorenoj pozornici na zagrebačkom Trgu kralja Tomislava operu **Jakova Gotovca** *Ero s onoga svijeta* u režiji **Krešimira Dolenčića** i pod ravnanjem maestra **Nikše Bareze**.

Obilježavanje Dana državnosti završeno je svečanim primanjem u Uredu predsjednice Republike, na kojem je prisustvovalo više od tisuću gostiju.

»Današnja svečanost naše misli vraća 26 godina unatrag na čin donošenja Deklaracije o proglašenju samostalne i neovisne Republike Hrvatske. Bio je to kraj dugog puta hrvatskog naroda u borbi za svoju samostalnu državu. Nismo nažalost mogli kao drugi narodi u miru razvijati svoju mladu demokratsku državu, nego smo morali braniti tek proglašenu državu od unutarnje i vanjske agresije koju je proizvela velikosrpska ideologija. No, suočeni s nametnutim ratom obranili smo se i pobijedili. S ponosom se sjećamo svih žrtava«, rekla je predsjednica u svom govoru i istaknula kako sve snage treba usmjeriti na budućnost, na provedbu politika koje će u prvi plan staviti rješenje egzistencijalnih pitanja hrvatskih građana i hrvatskih obitelji.

Naglasak je stavila na pet područja – demografsku obnovu, gospodarsku obnovu, obrazovnu reformu, vanjsku i sigurnosnu politiku te fiskalnu i funkcionalnu decentralizaciju radi ravnomjernog razvoja svih hrvatskih krajeva.

Z. S.

Turistička ruta secesije: Subotica – Osijek

U okviru CBC IPA Hrvatska – Srbija odobren je projekt Turistička ruta secesije Subotica – Osijek, koji se zasniva na zajedničkoj ideji unapređenja turističke ponude. Nositelj projekta bila je Turistička zajednica grada Osijeka, a partneri su Grad Subotica, Turistička organizacija Grada Subotice, Grad Osijek, Regionalna razvojna agencija Slavonije i Baranje i Ured za turizam, kulturu i konkurentnost. Vezano za suradnju Subotice i Osijeka, te konkretno ovaj aktualni projekt, ispred Grada Subotice kontaktirali smo načelnicu općinske uprave Grada Subotice **Mariju Ušumović Davčik**.

Vrijednost projekta

Projektom su odobrena sredstva u iznosu od 1.115.640 eura s obje strane granice. Vrijeme trajanja projekta je dvije godine, a početak realizacije planira se 1. srpnja 2017. godine. Projektne aktivnosti uključuju izradu strateškog dokumenta Elaborata o turističkoj valorizaciji Gradske kuće kao osnovnog dokumenta iz kojeg proistječu ostale aktivnosti, ponajprije izrada projektno-tehničke dokumentacije za sanaciju Gradske kuće, a radi dalje turističke eksploatacije. Elaborat uključuje i neposrednu okolicu najrepreszentativnije subotičke građevine radi poboljšanja atraktivnosti ambijentalne cjeline. Također, radit će se na stvaranju i umrežavanju baze podataka na temu secesijske baštine Osijeka i Subotice. U budućnosti se planira niz drugih aktivnosti u partnerstvu kao što su definiranje tematskog puta na prekograničnoj i lokalnoj razini, izrada zajedničkih prekograničnih tiskanih promo materijala na temu secesijske i kulturne baštine, zajedničkog nastupa na sajmovima, organizacija zajedničkih izložbi na temu secesije u Osijeku i Subotici kao i organizacija studijskih putovanja za predstavničke turističkih agencija i novinara.

Dosadašnja suradnja Subotice i Osijeka

Gradovi Subotica i Osijek su bratski gradovi, te postoji tradicionalno dobra suradnja između njih i njihovih turističkih organizacija. Osijek je ostao jedini partnerski grad Subotice s područja bivše Jugoslavije s kojim je i nakon raspada bivše države nastavljena suradnja bez prekida.

Odluka o usvajanju Sporazuma o dobrosusjedskim odnosima i suradnji između Grada Osijeka u Hrvatskoj i Općine Subotica u Srbiji i

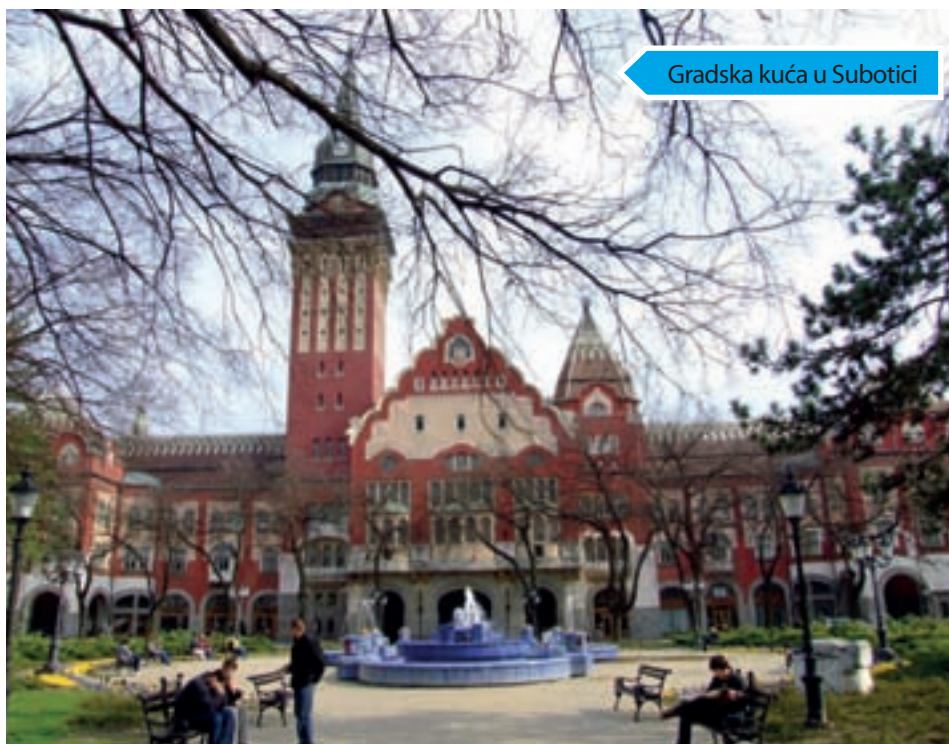
Crnoj Gori potpisana je 2004. godine, a dosadašnja suradnja pridonijela je tome da su se partneri našli u razmišljanju i definiranju projektnih ideja, koje su detaljno razrađene na radionicama prigodom susreta u Subotici i u Osijeku, te obilaska samih lokacija gdje će se obavljati pojedine projektne aktivnosti.

Različita područja rada

Suradnja između gradova odvija se na različitim područjima rada, počevši od uprava Grada Osijeka i Grada Subotice, preko gospodarskih komora, razvojnih agencija, biznis inkubatora, obrazovnih institucija iz oba grada. Suraduje se s Osječkim sajmom, LDA Osijek i LDA Subotica, sportskih saveza. Mnogobrojni subjekti apliciraju na zajedničkim natjecanjima, organiziraju zajedničke manifestacije i sudjeluju kao gosti na manifestacijama u cilju održavanja tradicionalno dobre suradnje.

Protokol o suradnji između HGK Županijske komore Osijek i Regionalne privredne komore Subotica potpisan je 7. svibnja 2004. godine, te su u proteklom razdoblju godišnje organizirani B2B razgovori u Osijeku i u Subotici.

Ekonomska srednja škola *Bosa Miličević* iz Subotice ima tradicionalnu dobru suradnju s Ugostiteljsko-turističkom školom i Eko-

nomskom i upravnom školom iz Osijeka. Cilj suradnje je: stručno usavršavanje nastavnika, razmjena iskustava učenika i nastavnika, sudjelovanje na kulturnim manifestacijama, natjecanjima i izrada zajedničkih projekata. Formalni protokol o suradnji je pripremljen, ali još nije potpisan (čeka se na odobrenje Županije).

Na temelju navedene dobre prakse, imajući u vidu i predstojeće mogućnosti apliciranja na raznim natječajima, Grad Osijek je u cilju produbljivanja postojeće i stvaranja okvira za daljnju suradnju inicirao sklapanje Sporazuma o prijateljstvu i suradnji između Osijeka i Subotice. Gradsko vijeće Osijeka je 9. ožujka 2010. godine donijelo Zaključak o potpisivanju Sporazuma, a 8. srpnja 2010. godine donijeta je Odluka o uspostavljanju suradnje između Subotice i Osijeka.

Projekti u pripremi

Gradovi Osijek i Subotica imaju široku lepezu ideja i postoji obostrana spremnost za suradnju. Sigurni smo da će se iskoristiti svaka prigoda za daljnji razvitak i suradnju i u okviru projekata i raspisanih natječaja, ali i mimo njih. Trenutačno od zajedničkih projekata izdvajamo: Projekt regionalnog partnerstva za interkulturalnu suradnju u okviru CARDS – EU, DG Enlargement čiji je cilj razumijevanje regionalnih različitosti u ovom dijelu Europe, Projekt *Gospodarski razvitak regije bez granice*, čija je ideja poboljšanje dobrosusjedskih odnosa putem poboljšanja regionalne gospodarske suradnje, projekt *Ka zajednicama koje recikliraju* u Osječko-baranjskoj županiji i Sjevernobačkom okrugu – Udruga Centar za ekologiju i održivi razvitak (CEKOR) u okviru oblasti upravljanja otpadom, projekt *CB Net – Inovativna prekogranična mreža malih i srednjih poduzeća*, čiji je cilj održivi ekonomski razvoj prekograničnog područja efikasnim korištenjem gospodarskog potencijala regije.

Što se pak tiče osječke strane, u ime Ureda za turizam, kulturu i konkurentnost Regionalne razvojne agencije Slavonije i Baranje,

svoje viđenje ovog projekta je iznio **Mislav Matišić** koji suradnju gradova Osijeka i Subotice smatra veoma prirodnom s obzirom na status gradova prijatelja od 2010. godine.

»Pisanje zajedničkih projekata postoji već duži niz godina, ali kulturna baština i turizam do sada nisu bili visoko pozicionirani na listi razvojnih prioriteta u prekograničnim natječajima. Ured za turizam, kulturu i konkurentnost Regionalne razvojne agencije Slavonije i Baranje na čelu s **Ivanom Jurić** već je sudjelovao u pripremi prekograničnog projekta *Turizam bez granica* 2009. godine u kojem je vodeći partner bila Turistička zajednica Osječko-baranjske županije, a partneri Regionalni centar za razvoj poduzetništva Subotica i Turistički klaster Subotica-Palić. Potpisivanjem Sporazuma o prijateljstvu između Osijeka i Subotice suradnja se intenzivirala, pa je tako prije tri godine u Osijeku održan panel na temu *Projekti i inicijative za razvoj prekograničnog turizma*, gdje se razgovaralo o razvoju prekograničnog turizma na području Hrvatske, Mađarske i Srbije, osobito u kontekstu inicijativa vezanih uz vinski i kulturni turizam«, ističe Matišić i dodaje:

»Ovim projektom Grad Osijek planira obnoviti park u centru grada. Budući da je prvi u secesijskom nizu, dobio je prioritet u odnosu na druge turističke destinacije u Osijeku.«

Obnova parka Sakuntala

Cilj projekta je promocija zajedničkog kulturno-turističkog proizvoda temeljenog na secesijskoj baštini Osijeka i Subotice, što znači kako je uređenje parka Sakuntala glavna aktivnost Grada Osijeka, ali ne i jedina. Ostale aktivnosti su edukacija zaposlenika u kulturi i turizmu, postavljanje smeđe signalizacije, zajednička *road show* izložba, izrada suvenira, nabava turističko-informativnih alata, organizacija lokalnih turističkih događanja, priprema *storytelling* programa baziranog na secesiji, izrada makete prilagođene slijepim i slabovidnim osobama i dr. Park Sakuntala nalazi se u samom centru Osijeka te označava početak secesijskog niza, najvećeg u Hrvatskoj. Građen u drugoj polovici 19. stoljeća, ime je dobio po indijskom mitološkom biću čija se statua nalazi u njegovom središtu. Park predstavlja važnu secesijsku baštinu i služio je kao inspiracija brojnim osječkim umjetnicima, slikarima i glazbenicima. Nažalost, danas kao i ostatak osječke secesijske baštine nije u reprezentativnom stanju zbog čega i sam projekt ima simbolični naziv S.O.S. – Subotica Osijek Secesija, turistička ruta secesije.

S obzirom na to da se radi o relativno malom parku specifičnog oblika koji se k tome nalazi u najužem centru grada, planirano je kompletno uređenje parka prema smjernicama studije čija je izrada u završetku. U planu je kompletno krajobrazno uređenje parka koje uključuje njegovo hortikulturalno uređenje (sadnja drveća, bilja, cvijeća i trave), uređenje pločnika i pješačkih staza, kupnju i postavljanje komunalne opreme (klupe, kante za smeće, info paneli), postavljanje stupova javne rasvjete i sistema podne rasvjete te sustava navodnjavanja zelenih površina.

Aleksandra Prčić

Park Sakuntala u Osijeku

Nova radionica UBH *Dužijanica* u Đurđinu

Risarska tarana

Već imamo risarski disnotor na kojemu pripravljamo meso za Takmičenje risara, upravo smo započeli i radionice pravljenja risarske tarane, a mogli bismo u budućnosti ispeći i risarsku rakiju ili nešto drugo s nazivom 'risarski'«, navodi Piuković

Pravljenje domaće tarane na tradicijski način naziv je nove radionice u sklopu manifestacije *Dužijanica*, koja je održana u dvorištu župe sv. Josipa Radnika u Đurđinu u utorak, 27. lipnja. Radionicu je organizirala Udruga bunjevačkih Hrvata *Dužijanica* kako bi se pripravila domaća tarana za *Takmičenje risara*, ali i predstavio onima koji ne znaju cijeli proces pravljenja ove tradicionalne hrane bunjevačkih Hrvata. U radionici je sudjelovalo petnaest žena i muškarac iz Subotice, Tavankuta, Male Bosne i Đurđina.

Autentično i domaće

»Prvi put organiziramo radionicu pravljenja domaće tarane da bi se na *Takmičenju risara* koje će biti održano 8. srpnja, također ovdje u Đurđinu, moglo svim natjecateljima u kuhanju tarane dati ovu, domaću taranu. Osim tarane, natjecatelji će za njezino kuhanje dobiti i domaću kobasicu koja je zimus napravljena na *risarskom disnotoru* za ovu prigodu«, kaže direktor UBH *Dužijanica* **Marinko Piuković**.

On je istaknuo i da se ide k tomu da sve što se bude nudilo za jelo na *Takmičenju risara* bude autentično i domaće:

»Već imamo *risarski disnotor* na kojemu pripravljamo meso za *Takmičenje risara*, upravo smo započeli i radionice pravljenja *risarske tarane*, a mogli bi u budućnosti ispeći i *risarsku rakiju* ili nešto drugo s nazivom 'risarski'«, navodi Piuković.

Direktor UBH *Dužijanica* najavio je da neće ovo biti jedina radionica za *Takmičenje risara* te da već postoji plan kako obogatiti program *Dužijanice* za sljedeću godinu s obzirom na to da će se tad slaviti 50 godina od prvog *Takmičenja risara* i prve gradske *Dužijanice*. Istaknuo je da im je prije svega cilj povećati broj natjecatelja za ovu manifestaciju, u prvom redu mladih, tako što će biti organizirane radionice za obuku mladih risara i risaruša.

Organizatorica radionice iz UBH *Dužijanica* **Marija Kujundžić** ističe da se kroz ovu radionicu mogu obučiti i oni koji nikada nisu pravili taranu, jer je prikazan kompletan proces pravljenja – od sastojaka do sušenja. Ona kaže i da je zadovoljna odazivom žena te da za ovo i *risarski ručak* (doručak) nije problem naći zainteresirane, dok se to isto ne može reći i za risare koji kose žito.

Brašno i jaja

Sudionici radionice imali su na raspolaganju za pravljenje tarane 16 kg brašna i 60 jaja. Podijelili su se u nekoliko skupina i pravili ju onako kako znaju. Miješali su oštro i meko brašno i u prosjeku na 3 kg brašna dodavali 12 jaja pomiješanih s vodom. Kako nam je rekla **Marija Matković** iz Đurđina, važno je postupno dodavati jaja u brašno u vidu špricanja da se ne bi stvorili grumenovi. Nakon zakuhanja uslijedilo je prosijavanje tijesta kroz rešeto, tarenje kroz protok i sušenje. Iako je proces pravljenja bio brzo završen, kuharice ističu da je potrebno još dan-dva da se napravljena tarana osuši.

Da se ovo tijesto može koristiti na više načina istaknula je **Klara Kujundžić** iz Male Bosne koja taranu stavlja i u čorbu, paprikaš, sarmu te punjenu papriku.

Jedini muškarac na radionici bio je **Šime Stanković** iz Tavankute koji nam je otkrio kako se kuha, kako kaže, *kadgodašnja tarana*.

»Osim tarane, u posudu se stave isjeckana mrkva, peršin, krumpir te kobasica, ako je ima, i kuhana rajčica, a zaprška se pravi od crnog luka, crvene paprike i masti«, kaže Stanković.

Iako voli kuhati taranu, on se na *Takmičenju risara* nikad ne natječe u njenom kuhanju, jer mu je draže biti risar. Osim toga, on svake godine i peče kruh – somun za *risarski ručak*.

J. Dulić Bako

Dan mjesne zajednice u Tavankutu

Dan sela Mjesna zajednica Tavankut svake godine organizira na blagdan Presvetog srca Isusova kome je posvećena i tavankutska crkva. Ove godine je program *Dana sela* započeo 23. lipnja svečanom svetom misom koju je predvodio svećenik **Bela Stantić** u koncelebraciji desetak svećenika. Nakon mise svečani prijem gostiju i svečana sjednica održani su u prostorijama Dobrovoljnog vatrogasnog društva.

Gostima su se obratili predsjednik Skupštine MZ Tavankut **Goran Mihaljević** i predsjednik Savjeta MZ **Tome Vojnić Mijatov**.

Mihaljević je govorio o budućim planovima za proširenje prekogranične suradnje Mjesne zajednice, a kako je naveo, dobru suradnju Mjesna zajednica Tavankut već više godina njeguje s mjesnom organizacijom Kačmara u Mađarskoj, s kojom Tavankut ima potpisan sporazum o suradnji. Plan je da se isti takav sporazum potpiše i s mjestom Čikerija. Postoje naznake o mogućem otvaranju graničnog prijelaza naspram mjesta Čikerija u Mađarskoj. Sporazum bi obuhvatio kulturnu i gospodarsku suradnju.

Vojnić Mijatov govorio je kako je Tavankut i dalje u vrlo nezavidnoj materijalnoj situaciji, kako nema vlastita sredstva, te kako se ove godine ništa nije investicijski uradilo, osim uređivanja atarskih putova u Gornjem Tavankutu u dužini od oko 2 km. Od prošle godine do ove asfaltirane su dvije ulice, ali se to mora pripisati posjetu predsjednice **Grabar-Kitarović** i tadašnjeg premijera **Aleksandra Vučića**. Nastavak rekonstrukcije Doma kulture je trenutno stopiran, a Tavankut još nema ni vodovod ni kanalizaciju. I dalje će se pratiti svi natječaji koji se odnose na mjesne zajednice i tražiti nove investicije za Tavankut.

Gosti na svečanoj sjednici bili su generalni konzul Hrvatske **Velimir Pleša**, predsjednik Skupštine Grada Subotice **Tivadar Bunford**, iz kabineta gradonačelnika **Zsuzsanna Magosi**, pomoćnica gradonačelnika za oblast ostvarivanja zajedničkih interesa i potreba građana i suradnju s mjesnim zajednicama, gradonačelnik Kačmara **Endre Pál**, sa suradnicima **Josipom Vuić** i **Tezom Balazić**, gradonačelnik Čikerije **László Korbély** sa suradnicom **Kristinom Kulundžić** iz Čikerije, predstavnici mjesne zajednice Mišicevo, članovi Skupštine i Savjeta MZ Tavankut, predstavnici policije (granične i prometne), te predstavnici seoskih udruga i gospodarstvenici sela.

Drugog dana proslave, 24. lipnja, u organizaciji DVD-a Tavankut održan je turnir u malom nogometu na stadionu NK *Tavankut*, a na istom stadionu održan je kulturno-umjetnički program na kojem su nastupila djeca iz Preškolske ustanove *Naša radost* i vrtića *Petar Pan*, djeca iz OŠ *Matija Gubec* te mjesna kulturno-umjetnička društva HKPD *Matija Gubec* i Bunjevački kulturni centar Tavankut.

I. D.

Tjedan u Bačkoj

Domovi kulture

Domovi kulture nekada su postojali u svim salaškim naseljima oko Sombora. Građeni su uglavnom u prvim poslijeratnim godinama i trebali su tada biti znak kako nova vlast vodi računa o kulturnom i svakom drugom napretku salašarskog življa. Vremenom su postali mjesta oko kojih se odvijao cjelokupni društveni i kulturni život salašara. Prvi dućani otvarani su u domovima kulture, tu su se otvarale i kavane, stanice za otkup mlijeka, pripremali amaterski kazališni komadi, organizirale igranke, gostovali pjevači, okupljala mladež, držali svatovi, u njima se na izborima i glasovalo, organizirala predavanja za naprednu omladinu i napredne poljoprivrednike. Nešto kasnije u domove kulture stiglo je i kino. Doduše, ne kao stalni već povremeni sadržaj. I još mnogo toga što bi se u vremena od prije nekoliko desetljeća moglo svrstati u društveni, zabavni i kulturni život bilo je vezano za domove kulture. A svatko od salašara barem je jednom na dan svratio do Doma, ako ništa drugo da kupi kruh ili preda mlijeko na otkupnu stanicu. I održavali su se ti domovi kulture, svi slično građeni, u onom prepoznatljivom socijalističkom stilu, s velikim dvoranama. A onda su došla neka druga vremena i neke promjene koje salašari niti su razumjeli niti su u njima sudjelovali. Čini se da su iz salaša prvo otišli kinoprojektori, onda su se prorijedila predavanja za naprednu omladinu i poljoprivrednike, prorijedile se igranke, zatvorili dućani, a na koncu i kavane. Ponegdje još samo rade stanice za otkup mlijeka. Zakatančeni su domovi, zaboravljeni, napušteni i zapušteni. Ostali su nekako ničiji. Nije da su baš doslovno ničiji, jer formalno do prije nekoliko godina njima su raspolagale mjesne zajednice, a onedavno (u valu opće centralizacije) preuzelo ih je komunalno poduzeće *Prostor*. Vjerojatno, da ih je netko pitao, takav miraz ne bi uzeli ni u ludilu, ali pitao ih nitko nije i domovi kulture pripali su im onako đuture, s profitabilnim gradskim prostorima. Domovi, činjenica je, imaju svog vlasnika (ili korisnika), ali nemaju domaćina. Domaćina koji se brine i stara o njima, održava ih, ulaže u njihovu obnovu. Pa čak i kada nema novaca za velike radove, da krpa ono što je propalo, da ta propast ne bi bila veća i gora. Kažu, doći će na red i salašarski domovi kulture, ali tko zna kad, jer čisto sumnjam da su oni u vrhu prioriteta ulaganja u gradske objekte. Čini se tako da će još dugo u poluuništenoj velikoj dvorani doma kulture u Gradini stajati grb nekadašnje nam države i slike Tita i Kardelja. A, tko zna: možda i to ima neku simboliku.

Z. V.

Proslava crkvenog goda župe Šid i obljetnice HKD-a Šid

Postignut vrhunac rada

»Drago mi je što se priključuje sve veći broj mladih, što postoji brojno članstvo, što sve svjedoči o živom pulsirajućem društvu, o jednoj živoj zajednici. Vjerujem da jedan snažan pečat tom pulsiranju daje i ovdašnji župnik vlč. Nikica Bošnjaković, kao i članstvo i ljudi koji su okupljeni oko Društva«, istaknuo je Darko Sarić-Lukendić

Svaki početak je težak, a takav je bio i Hrvatskom kulturnom društvu Šid, koje je počelo s radom prije sedam godina na inicijativu nekoliko entuzijasta i župnika vlč. **Nikice Bošnjakovića**. Ideja im je tada bila da u Šidu osnuju hrvatsku udrugu čiji će članovi njegovati tradiciju, kulturu i običaje Hrvata iz ovog dijela Srijema. Danas, nakon sedam godina postojanja, zahvaljujući vrijednom radu svojih članova, predsjedništvo ovog Društva s ponosom ističe da su tijekom posljednjih godina ostvarili svoj maksimum i svoje ciljeve. Na osnovi postignutih rezultata nadaju se da uspjesi neće izostati ni ubuduće, kao ni entuzijizam i volja članova ove udruge.

Dvije proslave

Hrvatska udruga u Šidu svoju obljetnicu proslavlja na dan crkvenog goda Presvetog Srca Isusova župe Šid, u okviru koje već sedam godina i djeluje. Tako je bilo i ove godine 23. lipnja. Proslava je počela svečanim misnim slavljem koga je predvodio vlč. **Ivica Živković**, župnik u Hrtkovcima i upravitelj župa u Nikincima i Platičevu, u zajedništvu s grkokatoličkim svećenikom u Berkasovu **Vladimirom Edelinskim** i domaćim župnikom vlč. Nikicom Bošnjakovićem, koji je tom prigodom pozdravio sve vjernike, kako iz Šida i okolice tako i iz susjednih mjesta Hrvatske. Svečanost je nastavljena u večernjim satima u župnom dvorištu, gdje je priređen bogat kulturno-umjetnički program, na kojem su, osim domaćina, nastupili i SKUD *Sveti Sava* Šid, SKUS *Jednota*, KPD *Đura Kiš* i udruga *Urbani Šokci* iz Bača, a gosti na proslavi obljetnice bili su i predstavnici Kulturnog društva *Antun Gustav Matoš* iz Tovarnika:

»Mislim da je naše Društvo tijekom prošle godine dostiglo vrhunac svog rada. Imali smo 37 različitih aktivnosti i nastupa uz 250 registriranih članova. U sedam sekcija, koliko postoji u našem Društvu, 70 članova je aktivno uključeno u rad. Od najznačajnijih aktivnosti istaknuo bih natkrivanje bine, jer smo time dobili jedan jako lijep prostor za sve naše nastupe koje organiziramo kako bismo očuvali našu hrvatsku kulturnu baštinu«, ističe predsjednik HKD-a Šid **Josip Pavlović**. »Koliko nam bina znači, potvrdili smo jučerašnjom izvedbom premijere predstave *Uskrsnuće Isusa Krista* u režiji redatelja **Cvetina Aničića**, koju su izveli članovi Amaterskog kazališta *Branislav Nušić* i članovi naše biblijsko-dramske sekcije. Sama ta predstava zbog svoje multi-

etničnosti, zbog same strukture njenih glumaca, daje jednu posebnu draž.«

Kako ističe predsjednik udruge u Šidu, postoje ambiciozni planovi i za narednu godinu. Predstoji im organiziranje jubilarne pete likovne kolonije koja će biti održana početkom rujna. Sredstva za te na namjene osigurana su iz općinskog proračuna.

Razvijati osjećaj zajedništva

Podršku HKD-u Šid već godinama pruža i Općina Tovarnik koja im je donirala izvjesna sredstva. »Drago mi je što smo uspjeli ostvariti kulturni most između HKD-a Šid i kulturnih društava iz Tovarnika. Ta kulturna suradnja se nastavlja na dobrobit i Šida i našeg mjesta. Moram istaknuti da mi surađujemo na dva polja, kako na folklornom tako i na likovnom. Smatram da treba pomoći naša društva koja djeluju u Srbiji kako bi još uspješnije radili«, kaže **Ante Nikolić** iz Tovarnika.

Proslavi obljetnice prisustvovali su i predstavnici Hrvatskog nacionalnog vijeća, institucije koja također pomaže rad ove udruge:

»Iznimno mi je drago što sam ponovno u Šidu. Prvobitni entuzijizam je splasnio, Društvo je opstalo i nastavilo raditi. I ne samo to, nego se i razvija. Drago mi je što se priključuje i sve veći

Tjedan u Srijemu

Ponovno **TENZIJE**

O slučaju učitelja **Mate Žarka** iz Srijemske Mitrovice, koji je zbog nezakonitog otpuštanja poslije 18 mjeseci presudom Apelacijskog suda ponovno vraćen na posao, pisali smo u prethodnim brojevima našeg tjednika. Mate Žarko je od 1. lipnja ponovno vraćen na posao. No, samo desetak dana nakon što je počeo raditi, ovaj učitelj iz Srijemske Mitrovice ponovno se našao (kako je pisao jedan od mitrovačkih medija, na »stubu srama«). Ovog puta mu se na teret stavlja da je na đačkoj ekskurziji verbalno i fizički maltretirao učenike četvrtog razreda iz odjeljenja koje nije njegovo. Kako se moglo čuti iz pojedinih izjava, u autobusu s učenicima započela je graja kada se autobus vraćao iz Novog Sada i kada je vrteći se u krugu, treći put prošao pored bombardirane zgrade RTV-a na Mišeluku. Učenici su, da li iz straha ili u šali, povikali da su možda kidnapirani, nakon čega su ostala djeca počela plakati. Učitelj Žarko je prekorio vozača zbog ponašanja, poslije čega je došlo do verbalne rasprave, a nakon toga je djeci rečeno da svatko sedne na svoje mjesto. Kada su djeca stigla u Srijemsku Mitrovicu, roditelji su zajedno s direktoricom škole **Ankicom Jevtić** sačekali autobus, a učitelju Mate Žarku se stavlja na teret (od strane nekoliko roditelja i učenika) da je verbalno i fizički maltretirao djecu. Čitava stvar je završila u policijskoj upravi, kako bi se uzele sve relevantne izjave i prikupio materijal koji će biti prosljeđen Tužiteljstvu. Cijelu situaciju prokomentirao je i učitelj Žarko koji tvrdi da je na njega i njegovu obitelj organizirana hajka od direktora škole. Kako kaže, protiv njega se stvara neprijateljsko okruženje, a zbog navoda u pojedinim medijima gdje se poziva na njegovu nacionalnu pripadnost, kao i komentara koji pozivaju na linč, živi u strahu za svoju obitelj. O svemu ovome posljednju riječ i ovoga puta dat će tužiteljstvo i sud, koji će utvrditi u kojoj mjeri je istina sve što se stavlja na teret ovom učitelju. Do tada njemu se tuži i presuđuje javno, s posebnim akcentom da je Hrvat, čime se u Srijemskoj Mitrovici, kako pišu neki mitrovački mediji, stvara atmosfera mržnje i poziva na linč, kakva u Srijemskoj Mitrovici nije zabilježena ni devedesetih godina. Za Srijemsku Mitrovicu se kaže da je grad gdje je uvijek postojala potrebna doza međunarodne tolerancije. Tenzije koje se stvaraju posredstvom određenih medija nešto su, kako se navodi, što tom gradu nije potrebno. Na žalost, uvijek ima onih kojima iz nekih razloga odgovara poticanje atmosfere netolerancije. Posljednju riječ ipak treba prepustiti nadležnim državnim institucijama, koje će utvrditi što je istina od svega onoga što se učitelju Mati stavlja na teret.

S. D.

broj mladih, što postoji brojno članstvo, što sve svjedoči o živom, pulsirajućem društvu, o jednoj živoj zajednici. Vjerujem da jedan snažan pečat tom pulsiranju daje i ovdašnji župnik Nikica Bošnjaković, kao i članstvo i ljudi koji su okupljeni oko Društva», navodi predsjednik IO HNV-a **Darko Sarić-Lukendić**, dodajući: »Za nas je iznimno značajno da se lokalni mjesni Hrvati okupljaju u kulturnim udrugama, jer je to način da se čuva sjećanje na kulturnu baštinu Hrvata, ali je to i način da se razvija osjećaj zajedništva u hrvatskoj zajednici. Zato smo radošni što ovo Društvo postoji i funkcionira i želimo im dug i uspješan rad«, kaže Lukendić.

HNV, sukladno svojim mogućnostima, svake godine pomaže njihove aktivnosti kroz razne donacije:

»Ja bih posebno istaknuo mogućnost onima koji vode pojedine sekcije u društvima da besplatno pohađaju stručne tečajeve, svake godine u Hrvatskoj, jer na taj način kadrovsko osnažujemo društva, i to je način da se kroz podizanje kvalitete kulturnih sadržaja, razvija i ukupna kulturna ponuda.«

Akcent – tambura

Osim folklorne, biblijsko-dramske, literarne, likovne, sekcije udruge žena *Šokice*, udruga u Šidu poseban akcent posljednjih mjeseci stavila je na razvoj tamburaške sekcije. Za rukovoditelja tamburaške sekcije angažiran je voditelj Velikog tamburaškog orkestra HKPD-a *Matija Gubec* iz Rume **Josip Jurca**: »Suradnja je počela u ožujku ove godine. Postojala je velika volja rukovodstva udruge u Šidu da napravi jedan ozbiljan tamburaški orkestar. Osposobili smo se za jedan skroman nastup kako bismo se predstavili publici i pokazali da se muzika može podići na jednu višu umjetničku razinu. Nadam se da će tijekom vremena to biti sve bolje i bolje«, navodi Jurca.

Višegodišnju suradnju Šidani su ostvarili i s Udrugom *Urbani Šokci* iz Bača.

»Naša udruga s udrugom iz Šida surađuje od dana kada smo mi prvi puta organizirali manifestaciju *Žensko tradicijsko češljanje*, otkada su nam oni stalni gosti. Mi smo Šokci iz srednje Bosne, oni su iz nekih drugih krajeva, tako da smo svi Šokci. Malo Srijemci, malo bački Šokci, ali imamo istu kulturu, isti jezik, slične nošnje, običaje i to je jedna lijepa nit koja nas spaja«, kaže predsjednica Udruge iz Bača **Stanka Čoban**.

Svim zaslužnim članovima Društva na kraju kulturno-umjetničkog programa uručene su zahvalnice, a predsjednik udruge iz Šida izrazio je želju da će se suradnja na polju kulture nastaviti i ubuduće sa svim kulturnim udrugama s kojima djeluju k istom cilju: njegovanju tradicije i kulture svog naroda.

S. Darabašić

Priskakanje vatre u Đurđinu i Tavankutu

Oživljavanje običaja za Cvitnjak

Kao drugi događaj manifestacije *Dužijanca 2017.* održano je *Priskakanje vatre* u dvorištu župe sv. Josipa Radnika u Đurđinu uoči blagdana rođenja sv. Ivana Krstitelja 22. lipnja. Organizator događaja je bila Udruga bunjevačkih Hrvata *Dužijanca* čiji je direktor **Marinko Piuković** istaknuo da ova manifestacija pridonosi raznolikosti *Dužijance*:

»Svaka manifestacija ima svoje značajne karakteristike koje sve skupa svojom raznolikošću daju ukupan dojam duhovnog, kulturnog i tradicijskog običaja i stvaralaštva, te je tako i *Priskakanje vatre* našlo mjesto u programu *Dužijance*«, rekao je Piuković.

Priskakanje vatre prvi put je uvršteno 2011. godine u program *Dužijance*.

Na oživljavanju ovog skoro zaboravljenog običaja bunjevačkih Hrvata godinama unazad radi i Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo *Matija Gubec* iz Tavankuta, koje je ove godine organiziralo *Priskakanje vatre* 23. lipnja ispred etno salaša *Balažević*.

Vatru su pretežito preskakali mladi, članovi Hrvatskog kulturnog centra *Bunjevačko kolo* iz Subotice i Žednika i Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva *Đurđin* iz Đurđina, te članovi HKPD-a *Matija Gubec* iz Tavankuta. Oni su prema *adetu* (običaju) vatru trebali preskočiti barem tri puta kako bi bili ljepši i zdraviji. Ovo tumačenje, kao i ostala u vezi s ovim običajem, od potpunog zaborava na temelju vlastitih iskustava sačuvao je **Alojzije Stantić**. Kako je Stantić zabilježio, sve do pred Drugi svjetski rat

Tavankut

poštivao se 24. lipnja, Ivanje ili Sveti Ivan Cvitnjak (Svitnjak), odnosno blagdan rođenja sv. Ivana Krstitelja kada su bunjevački Hrvati tri dana zaredom navečer palili i preskakali vatru. Kasnije su *gar* (pepeo) od ivanjske vatre rasuli po njivi da ju zaštite od vremenskih nepogoda.

Ovom prigodom su djevojke pravile i vijence za glavu od ivanjskog cvijeća. Kako je Stantić zapisao, vijenac od sv. Ivana Cvitnjaka djevojke su bacale na krov kuće ili salaša, objesile ga na zid kod ulaznih vrata ili na zabat kuće gdje je visio do drugog Cvitnjaka, da sačuva kuću od groma ili vatre. One su bacale vijenac i na dud, za što se vežu razna gatanja oko udaje djevojaka.

J. Dulić Bako

Nazorovi glumci u Vitezu

VITEZ – Dramska sekcija HKUD-a *Vladimir Nazor* iz Sombora gostovala je na 2. danima hrvatskog kazališta u BiH. Gosti iz Sombora izveli su komediju *Žensko pitanje* **Fadila Hadžića** u režiji i adaptaciji **Ljiljane Tomić Markovinović**, a za *Nazorove* glumce bilo je to prvo gostovanje u BiH. »Domaćini su nas lijepo dočekali, u dvorani je bilo oko 150 gledatelja, uglavnom mladih. U povodu obilježavanja 25. obljetnice Radio Viteza gostovali smo i u njihovom radijskom programu. Dogovorili smo daljnju suradnju s domaćinima i oni će biti naši gosti u listopadu u Somboru, na Danima amaterskih dramskih društava«, kaže **Šima Raič**, pročelnik *Nazorove* dramske sekcije.

Inicijator *Nazorovog* gostovanja u Vitezu bila je Hrvatska matična iseljenika, a kontakti s domaćinima u Vitezu uspostavljeni su u Hercegovcu na Danima pučkog teatra. Dane hrvatskog kazališta u BiH organiziraju udruga mladih *Enter* i Gradsko kazalište mladih Vitez.

Z. V.

Uspjeh Subotičana na *Tamburica festu*

NOVI SAD – Tamburaši iz Subotice zabilježili su lijep uspjeh na nedavno održanom 10. svjetskom tamburaškom festivalu *Tamburica fest*, na kojem je nastupilo više od 600 izvođača iz osam

zemalja. Naime, za najboljeg begešara proglašen je **Marinko Piuković** iz orkestra *Hajo*, a nagrada za najljepšu novu pjesmu pripala je orkestru *Biseri*. U pitanju je pjesma *Svaki dan*, čiji tekst i glazbu potpisuje **Josip Franciškić**, a aranžman **Ante Crnković**. Osim spomenutih, na festivalu je nastupio i subotički ansambl *Ravnica*.

Kolaudacija novih orgulja u katedrali

SUBOTICA – Subotička katedrala svete Terezije Avilske ima nove elektronske orgulje, koje će privremeno zamijeniti stare, tzv. velike orgulje koje su zbog radova na rekonstrukciji tog vjerskog objekta morale biti konzervirane. Novokupljene orgulje će, kako ističu u katedrali, kasnije služiti za pratnju svakodnevnih misa. U pitanju su elektronske orgulje marke *Viscount* s tri manuala i 50 registara. Kolaudacija ovoga instrumenta priređena je u ponedjeljak, uz prigodni koncert na kojem su nastupili orguljaš **Kornelije Vizin** i Katedralni zbor *Albe Vidaković* pod ravnanjem **Miroslava Stantića**.

Kilometar Dunava u javnosti

SONTA – Slika *Kilometar Dunava*, projekt slikarice **Ane Tudor** iz Sonte, premijerno će biti izložena u Sonti, Apatinu i Somboru. Sončanima i Apatincima će biti predstavljena 29. i 30. lipnja, a Somborcima 1. srpnja. Tijekom ljeta očekuje se i predstavljanje ovoga projekta u više europskih gradova smještenih uz Dunav.

I. A.

Festival dječjeg folklora u Tavankutu

TAVANKUT – U nedjelju, 2. srpnja, u Tavankutu će biti održan XXII. Festival dječjeg folklora i stvaralaštva *Djeca su ukras svijeta*. Manifestacija se održava na ljetnjoj pozornici Etnosalaša *Balažević*, s početkom u 18 sati. Organizator festivala je mjesni HKPD *Matija Gubec*.

I. D.

Izložba *S Božjom pomoći*

SUBOTICA – U okviru programa *Dužijance 2017.*, u utorak, 4. srpnja, u Gradskom muzeju u Subotici bit će otvorena tradicionalna izložba *S Božjom pomoći* koja će ove godine za temu imati *Bunjevačko veliko ruvo*. Otvorenje izložbe je u 19 sati.

Na izložbi će posjetitelji moći vidjeti originalna velika *ruva*, stare fotografije, te poslušati predavanja koje će veliko *ruvo* predstaviti kao simbolički tekst koji govori o kolektivnom i osobnom identitetu žene. Izložba je koncipirana na način da se hodom kroz vrijeme: kroz stoljeće, kalendarsku godinu i život žene mogu pratiti promjene na velikom *ruvu* koje se prilagođavalo modnim trendovima, godišnjim dobima i društvenom statusu žene. Izložbu organiziraju UBH *Dužijanca* i KD *Ivan Antunović*.

Novo radno vrijeme Arhiva

SUBOTICA – Povijesni arhiv Subotica (Trg slobode 1/3) produžio je radno vrijeme prijema stranaka i istraživača. Sada oni mogu posjećivati Arhiv svakim danom osim ponedjeljkom, od 9.30 do 13.30 sati, a četvrtkom od 9.30 do 16.30. Prijem stranaka obavlja se u uredu br. 329, a istraživača u čitaonici br. 326. Dodatne informacije se mogu dobiti na telefon tajništva 024/626-889 ili na sajtu: www.suarhiv.co.rs.

Hrvatska kinematografija u fokusu paličkog festivala

SUBOTICA – Ovogodišnje, 24. izdanje Festivala europskog filma Palić bit će održano od 15. do 21. srpnja na više lokacija na Paliću i u Subotici. Publiku i ove godine očekuje veliki broj relevantnih europskih naslova raspoređenih u 11 selekcija, među kojima i program *Hrvatska u fokusu* u okviru kojega će biti prikazani dugometražni i kratki igrani, te dokumentarni filmovi iz ove kinematografije. Ovaj se program realizira u suradnji s Hrvatskim audio vizualnim centrom.

Udruge iz Petrovaradina i Rume nastupile u Bjelovaru

Ovacije za prijatelje iz Srijema

Nakon prošlogodišnjega gostovanja Hrvatskog obrtničkog i radničkog kulturno-umjetničkog društva *Golub* u Novome Sadu, Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo *Jelačić* iz Petrovaradina teško da je moglo zamisliti slični scenarij tijekom svoga nastupa u okviru uzvratnog posjeta Bjelovaru. Izgledalo je kao da se ozračje iz Novoga Sada prelilo u bjelovarski Dom kulture u kojem je publika jednodušno, pljeskanjem u ritmu glazbenoga gibanja pjevačke, orkestarske i klapske izvedbe članova *Jelačića*, nazočila koncertu ove srijemske udruge kulture. Posjetitelje je najviše dojmio nastup instrumentalnoga odjela Društva sa skladbom *Moj Srijem* autora **Davora Bičanića** u kojoj je ispričana sudbina srijemskih Hrvata tijekom posljednjega rata.

Ništa manje ovacija dobilo je i Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo *Matija Gubec* iz Rume koje je neposredno prije nastupa HKPD-a *Jelačić* održalo svoj tamburaški koncert.

Veze Srijema i Bjelovara uspostavljene su ponajviše zahvaljujući Srijemcima koji su devedesetih godina protekloga stoljeća preselili u Hrvatsku – u bjelovarsku županiju, ali i zbog novije

društveno-političke klime koja omogućava da sve više turista i KUD-ova iz Hrvatske posjećuje Vojvodinu.

HKPD *Jelačić* je prezentirao široki opus hrvatskih srijemskih, bačkih, dalmatinskih i drugih skladbenih djela.

Petrovaradinci su se predstavili i drugoga dana boravka, višeglasnim pjevanjem svete mise u bjelovarskoj katedrali svete Terezije Avilske na kojoj su, uz pratnju orgulja, izveli liturgijske i druge crkvene popijevke iz kraja iz kojega dolaze. Poslije svete mise, generalni je vikar biskupije, mons. **Stjepan Ptiček** gostima iz Rume i Petrovaradina predstavio Bjelovarsku biskupiju i katedralu, a potom bio domaćin ručka u biskupskom dvoru gdje su, u znak sjećanja na međusobni susret i druženje, razmijenjeni prigodni darovi.

Gostovanje srijemskih udruga u Bjelovaru poistovjetilo se s ovogodišnjom 130. obljetnicom djelovanja i rada HORKUD-a *Golub* Bjelovar.

M. Kralj

HKC *Bunjevačko kolo* Subotica

Godišnja skupština bez kvoruma, nov termin u utorak

Zbog nedostatka kvoruma, nije održana godišnja skupština Hrvatskog kulturnog centra *Bunjevačko kolo* iz Subotice, zakazana za utorak, 27. lipnja. Na dnevnom redu skupštine trebao je, među ostalim, biti izbor novog predsjednika, Upravnog i Nadzornog odbora HKC-a, plan rada i financijski plan za 2017., izmjena Statuta u smislu smanjenja broja članova Upravnog i Nadzornog odbora, kao i izvješće o radu Centra od

posljednje skupštine. Novi termin održavanja skupštine zakazan je za utorak, 4. srpnja, u 20 sati. »Danas se nismo okupili u dovoljnom broju, za kvorum je bilo potrebno najmanje 30 članova, a bilo nas je 27-ero. Zato je skupština otkazana. Razloge slabog odziva vidimo u radovima na žetvi, a pomalo i u komociji članstva«, izjavio je za HR član Upravnog odbora HKC-a **Pavle Kujundžić**.

D. B. P.

Predstavljeni rezultati projekta digitalizacije raritetne građe knjižnice
Franjevačkog samostana u Subotici

Veća dostupnost knjižne baštine

Knjižna riznica Franjevačkog samostana u Subotici predstavlja pravu kulturološku dragocjenost. Čuva oko deset tisuća svezaka knjižne građe, a neke od knjiga datiraju čak iz 16. stoljeća. U suradnji više ustanova i institucija iz Subotice i Osijeka, u posljednje je tri godine intenzivno rađeno na usustavljanju, digitalizaciji te stručno-znanstvenom tematiziranju ove građe, a rezultati tih aktivnosti predstavljeni su prošloga tjedna.

Priča je započela 2015. godine, kada su, u okviru znanstveno-stručne prakse, studenti knjižničarstva s Odjela za kulturologiju osječkoga Sveučilišta *Josipa Jurja Strossmayera* boravili u Subotici, te radili na usustavljanju građe knjižnice Franjevačkog samostana. O rezultatima njihova rada govorila je dr. sc. **Marina Vinaj** s osječkog Sveučilišta. Studenti su tada, među ostalim, započeli s inventiranjem Zavičajne zbirke, presložili noviju građu prema stručnim skupinama i izmjestili i grupirali periodiku, fotografirali građu koja je obrađena u programu *CROLIST*, sudjelovali u sređivanju glazbene zbirke.

Digitalizacija i objava

Iduće, 2016. godine studentska praksa u Subotici je nastavljena ali se odvijala u okviru projekta *Digitalizacija baštinskih knjižničnih fondova: naša nužnost i obveza* koji je dobio sredstva na natječaju europskog konzorcija DARIAH-EU. U okviru ovoga projekata digitalizirano je devet raritetnih knjiga iz franjevačke knjižnice u Subotici. One su u ovom formatu danas javnosti dostupne na internetskoj stranici projektnoga partnera, Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata – www.zkvh.org.rs, u rubrici *Digitalizirana baština*. Riječ je o knjigama **Emerika Pavića** (tri naslova), **Lovre Bračuljevića** (poznatog po tomu što je znatno prije **Vuka Karadžića** smatrao da treba pisati onako kako govorimo), **Grgura Čevapovića**, **Antuna Mihalića**, **Josipa Kalasancija Mihalića**, **Grgura Peštalića** i **Ambrozija Šarčevića**. Ova su djela, kako je istaknula **Katarina Čeliković** iz ZKVH-a, od velikog značaja za kulturu vojvođanskih Hrvata jer svjedoče preko tri stoljeća dugu povijest i kontinuitet hrvatske pisane riječi na ovim prostorima. Projekt digitalizacije, dodala je, znači i veću vidljivost baštine ovdašnjih Hrvata. Jer,

kako je više puta istaknuto, knjige ne treba samo čuvati, već ih učiniti i dostupnima javnosti.

Digitalna humanistika

U sklopu projekta digitalizacije baštinskih knjižničnih fondova u Osijeku je u svibnju organizirana multidisciplinarna znanstvena konferencija koja je okupila preko 80 sudionika iz šest država. Ovaj će projekt u studenome također biti predstavljen i u danskom gradu Aarhusu.

»Digitalizacija sama sebi nije svrha. Mi smo digitalizaciju shvatili kao dio šireg procesa digitalne humanistike, kao spregu staroga i novoga«, kaže koordinator projekta i predsjednik Katedre za knjižničarstvo na Odjelu za kulturologiju osječkoga Sveučilišta doc. dr. sc. **Tihomir Živić**. Ideju digitalne humanistike, kako dodaje, planiraju širiti, a kao primjer toga, najavio je projekt koji treba biti realiziran s franjevačkim samostanom u Tolisi (Bosna i Hercegovina).

Na prošlotjednoj prezentaciji najavljena je i mogućnost da projekti vezani uz knjižnicu Franjevačkog samostana u Subotici – a tiču se njezine stručne obrade, digitalizacije, restauracije i otvaranja javnosti – budu nastavljani. Prezentacija je održana u sklopu obilježavanja 300. obljetnice osnutka franjevačke rezidencije u Subotici.

D. B. P.

Šokci i baština u Somboru

Zdravo da si, Vojvodino ravna, tu pribiva Šokadija slavna

»Ovom manifestacijom hoćemo poručiti svima da nas ima, da smo zajedno, da smo ovdje i da želimo biti ravnopravni i u dostojanstvu jednaki građani«, kazao je v. d. ravnatelj ZKVH Tomislav Žigmanov * »Osječko-baranjska županija će od iduće godine uzeti dio pokroviteljstva nad ovom manifestacijom«, najavio je dožupan Goran Ivanović Lac

Zajednička manifestacija vojvođanskih udruga Hrvata Šokaca *Šokci i baština* ove godine održana je u Somboru, a domaćin udrugama od Berega do Bača bila je Udruga građana *Urbani Šokci* iz Sombora. »Dobro došli među Šokce radne i prgave, ali i vesele i gostoljubive, koji su se u Sombor počeli doseljavati još prije Drugog svjetskog rata. Tako je 50-tih godina prošlog stoljeća jedan dio Sombora, u Mjesnoj zajednici Gornja varoš, nosio ime šokački kraj. Prepoznati po svojoj melodičnoj ikavici, tradicijskom ruhu, počeli su se prilagođavati novom načinu života, tako da danas imamo Šokce građane koji su se utopili u multinacionalnu sredinu grada i veoma ih je teško prepoznati. Ujedno se i tradicija izgubila pa su ovakve manifestacije podsjećanja na davna vre-

mena naših starih«, kazala je predsjednica UG-a *Urbani Šokci* **Marija Šeremešić**.

A to podsjećanje na davna vremena naših starih donijelo je na pozornicu stare običaje i pjesme. Od Berega do Bača.

Rizničari tradicije

Tema nije bila zadana, pa je svaka udruga odabrala ono što na najbolji način predstavlja zajednicu iz koje dolaze. Berežani su tako odabrali zaboravljeni običaj *košuljare*, koji je bio dio nekadašnjih bereških šokačkih svatova.

»Mlada i mladoženja dolaze sa vinčanja u mladoženjinu kuću di se održava veselje. Svekrva stere bilo tkanje priko koga idu

mladenci i kada oni priđu priko tog bilog platna kreće svadbeno veselje. Prije je tako bilo u svatovima, ali danas više nema tog običaja i još ga jedino čuvamo mi u udruzi», kazala je **Marta Gorjanac** iz HKPZ-a *Silvije Strahimir Kranjčević* iz Berega. Za Šokce se može reći da su veseli i raspjevani, a posebice im leži bečarac. Pokazale su to i članice Ženske pjevačke skupine *Kraljice Bodroga* KUD-a Hrvata *Bodrog*. Sončani su za ovu prigodu odabrali berbanske običaje stare stotinjak godina.

»Odabrali smo nešto po čemu smo raritet među podunavskim Šokcima, a to je običaj vezan za berbu grožđa i pjesmu starog pudara. Berbe i vinogradi nestaju, ali ovaj običaj mi čuvamo više od 100 godina. Pjesma starog pudara na komičan i šaljiv način govori o jednom pudaru koji nikako da se oženi«, kaže čelni čovjek KPZ-a *Šokadija* iz Sonte **Zvonko Tadijan**.

Šaljivim prikazom *sarane* (sprovoda, pokopa) uoči korizme članovi udruge *Matoš* iz Plavne nasmijali su sve gledatelje.

»Na komičan način prikazana je *sarana* i to uoči korizme u kojoj više nema ni slavlja ni veselja. To je običaj jedinstven za Plavnu i održavao se nekada u vrijeme pokla-

da«, kaže potpredsjednik *Matoša* **Krunoslav Pakledinac**, kome je dodijeljena uloga svećenika na toj šaljivoj *sarani*.

Šokci iz Bača, okupljeni u udruzi *Tragovi Šokaca*, dočarali su susret žena na sokaku koje su se okupile radi *plečki* (ogovaranja), a tema nikada ne manjka, pa predmet olajavanja mogu biti i svatovi.

Osim šokačkih udruga iz Podunavlja, predstavio se i mješoviti šokačko-bunjevački tamburaški sastav iz Sombora pod vodstvom profesora **Đure Parčetića**, članovi literarne sekcije HKUD-a *Vladimir Nazor*, Sombor, recitatori UG-a *Urbani Šokci* i gosti iz Novog Sada, ŽPS HKPUD-a *Stanislav Preprek*.

Potporna matične države

Manifestaciju *Šokci i baština* otvorila je konzulica prvog reda Konzulata Republike Hrvatskoj u Subotici **Evica Milanović**.

»Ova manifestacija je posebno važna zbog svog cilja, a to je predstavljanje i očuvanje kulturnog stvaralaštva i međusobna

suradnja Šokaca na ovim prostorima. Za sve vaše potrebe u kojima vam možemo pomoći možete se obratiti Generalnom konzulatu u Subotici, a također i tijekom održavanja konzularnih dana u Somboru, svakog prvog petka u mjesecu«, kazala je konzulica Milanović.

»Hrvatska zajednica u Srbiji je živa zajednica i na području kulture djeluje četrdesetak udruga i godišnje priredimo oko 400 manifestacija različitih vrsta, dosega i s različitim sadržajima. Jednom godišnje na zajedničkoj manifestaciji prikazujemo i dostignuća hrvatskih šokačkih udruga iz Bačke. Ovom manifestacijom hoćemo poručiti svima da nas ima, da smo zajedno, da smo ovdje i da želimo biti ravnopravni i u dostojanstvu jednaki građani. Mogu vam reći, dan nakon susreta s predsjednicom Hrvatske **Kolindom Grabar-Kitarović** ovdje u Beogradu, da je hrvatska predsjednica poručila da će Hrvati u Srbiji stalno biti objektom interesa Hrvatske i zalagat će se pred vlastima u Srbiji da ostvarimo ravnopravnost; da hrvatske udruge koje djeluju na području kulture imaju jednaka financijska sredstva s drugim udrugama, što na žalost danas nije slučaj. Želimo biti ravnopravni kada je u pitanju prostor u kome izvodimo naše priredbe. Hoćemo ravnopravni status kada je u pitanju naša vidljivost u prostoru javnosti, zastupljenost u tijelima uprave, kada je u pitanju sudjelovanje u procesima donošenja odluka. Želimo biti most suradnje između Hrvatske i Srbije. Prisutnost izaslanstva Hrvatske na ovoj manifestaciji znak je za nas da nismo sami i da će suradnja između Srbije i Hrvatske biti uspješna, ali uz naše sudjelovanje«, kazao je, obraćajući se prisutnima, zastupnik u Skupštini Srbije i v. d. ravnatelja Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata **Tomislav Žigmanov**.

A dužnosnik iz Hrvatske koji je prisustvovao ovom susretu šokačkih udruga bio je dožupan Osječko-baranjske županije **Goran Ivanović Lac**, koji je najavio da će Osječko-baranjska županija ubuduće pomagati ovu manifestaciju. Do sada je kao novinar pratio rad hrvatskih udruga u Bačkoj, a *Šokci i baština* prva je manifestacija koju prati kao dužnosnik Osječko-baranjske županije.

»Uloge se jesu zamijenile, ali ljubav prema onome što ovdje rade hrvatske udruge ostat će ista. Naravno da je politika instrument koji može mijenjati određene tokove, pa je tako i naš dolazak ovdje jasan znak da će Osječko-baranjska županija raditi na tome da i mi kao službeni dio hrvatske politike pomognemo Šokcima i Bunjevcima koji žive u Vojvodini i Srbiji. Ovo

je jasan znak svima vama ovdje da ćemo učiniti maksimalno što možemo. Sada mogu reći da ćemo od iduće godine biti pokrovitelji manifestacije *Šokci i baština*. Osječko-baranjska županija će uzeti dio pokroviteljstva nad ovom manifestacijom«, kazao je dožupan Ivanović.

S obzirom na suradnja koja postoji između Osijeka i Sombora, a u koju do sada nisu bile uključene hrvatske udruge, dožupana Ivanovića pitali smo mogu li se tu očekivati neke promjene.

»Postoji suradnja hrvatskih gradova s gradovima u Srbiji, a da pri tome u tu suradnju nisu uključene udruge koje imaju hrvatski predznak, niti takve udruge dobivaju financijsku potporu istih tih lokalnih zajednica. Zato želimo napraviti jedan okrugli stol gdje će biti i župan i gradonačelnik Osijeka, pa i predstavnici Sombora i drugih gradova gdje ćemo dogovoriti neke reciprocitete. Da mi pomognemo njihovim ljudima na teritoriju Hrvatske, a isto tako da oni pomognu vama ovdje. Znamo točno gdje su problemi, znamo kako ih riješiti i ako na tome budemo zdušno radili konačno će sve biti onako kako i želimo«, kazao je Lac.

Manifestaciji *Šokci i baština* prisustvovali su i drugi dužnosnici hrvatske zajednice i Grada Sombora.

Šokci i baština održava se od 2008. godine, a svake godine domaćin je druga šokačka udruga. Ovu manifestaciju Hrvatsko nacionalno vijeće proglasilo je manifestacijom od posebnog značaja za Hrvate u Srbiji. HNV je, uz potporu ZKVH-a, pokrovitelj ove manifestacije, a potporu su dali i Državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske i Grad Sombor.

Zlata Vasiljević

Glas svetosti oca Gerarda živi

Obljetnica smrti sluge Božjeg oca **Gerarda Tome Stantića** obilježena je 24. lipnja u Karmelićanskoj crkvi u Somboru. Ove godine obilježena je 61. obljetnica smrti oca Gerarda, a cijeli tjedan od 17. do 24. lipnja bio je u znaku ove obljetnice i oca Gerarda. Otac Gerard kandidat je za oltar.

Euharistija u dječjim radovima

Na sam dan upokojenja oca Gerarda 24. lipnja svečanu svetomis u Karmelićanskoj crkvi predvodio je biskup mons. dr. **Ivan Pénzes**, a propovijedao je preč. **Franjo Ivanković**, tavankutski župnik. Misi je prethodilo euharistijsko klanjanje i program za djecu tijekom kojega su dodijeljene nagrade djeci koja su sudjelovala na likovnom natječaju Karmelićanskog samostana u Somboru, Vicepostulature sluge Božjeg o. Gerarda Tome Stantića i Katehetskog ureda, a tema je bila *Euharistija*. Na natječaj je pristiglo više od 700 radova djece iz Subotice, Sombora, Novog Sada, Male Bosne, Đurđina, Selenče, Palića, Vajske, Bikova i Son-te. Pojedinačno i grupno nagrađeno je 43 djece, a najbolje radove odabrale su **Katarina Čeliković**, **Zorica Svirčev** i **Erzsébet Pölhe**. Neki od nagrađenih radova izloženi su u Karmelićanskoj crkvi, neki će biti stavljeni pred oltar, a najbolji će biti objavljeni u Glasilu o. Gerarda.

Ljubav na djelu

Otac Gerard Tomo Stantić rođen je 16. svibnja 1876. godine na Đurđinskim salašima. Za svećenika je zaređen 1902. godine, a samo dvije godine kasnije, kao mladi karmelićanin došao je u

Sombor, iste godine kada je u Somboru otvoren Karmelićanski samostan.

»Uvjet je bio da se u crkvi, zbog naroda, moraju upotrebljavati hrvatski, mađarski i njemački, te je zbog uporabe hrvatskog jezika o. Gerard i poslan u Sombor. U Somboru je ostao više od 50 godina. Njegova karizma, dar Božji, bila je ispovjedaonica. On je to nazivao bolnica, ambulanta. Jesi li bolestan? Odi ovamo kod liječnika. Pokaj se, ispovjedi svoje grijehе, rastereti se, bit će ti lakše. Ispovijedao je na hrvatskom, mađarskom i njemačkom jeziku. Narod je osjetio da on ima nešto veliko kada ispovijeda i zato su tu dolazili liječnici, učitelji, profesori, časnici, mladi svijet... Druga njegova karizma bili su bolesnici«, kaže otac **Mato Miloš**, vicepostulator Vicepostulature sluge Božjeg oca Gerarda Tome Stantića. Otac Gerard zaslužan je i što se hrvatski karmelski red iz Sombora proširio na Hrvatsku, Bosnu i Hercegovinu, Austriju, Italiju i Bugarsku.

Otac Gerard Tomo Stantić upokojio se 1956. godine, a 1985. godine iz karmelske grobnice na Velikom katoličkom groblju njegovi ostaci prenijeti su u Karmelićansku crkvu u oltar sv. Križa. Tu će njegovo tijelo počivati do proglašenja blaženim.

»Tada ćemo ga ponovno pogledati, ustanoviti stanje i eventualno izložiti u staklu. Da bi netko u Katoličkoj Crkvi bio proglašen blaženim i svetim, za to postoje ustanove. Generalni postulator je u Rimu i on se brine za sve kandidate karmelićane i karmelićanke diljem svijeta da budu proglašeni blaženim i svetim. Imenuju se i vicepostulatori, odnosno izaslanici, u područjima iz kojih su kandidati za blažene i svete. Trenutačno je moja zadaća pisanje dokumentiranog životopisa o. Gerarda. Otac Gerard je sada časni sluga Božji, sve je gotovo, ali nema čuda. Nije znak

s neba došao da je on doista svet. Zato molim vjernike: dođite na grob o. Gerarda, kleknite, molite usrdno. Zna se dogoditi da liječnici dignu ruke od pacijenta, ali liječnik nebeski po zagovoru o. Gerarda ozdravi. Glas svetosti se širi, ali moramo sveca izmoliti. Imali smo nekoliko slučajeva medicinski neobjašnjivih, te obitelji su dolazile na grob molile i dobile milost. Molili smo ih da napišu ta svoja svjedočanstva, ali nikada nisu ništa napisali», kaže o. Mato Miloš.

Postupak za proglašenje blaženim i svetim oca Gerarda Tome Stantića je 1985. godine pokrenuo tadašnji subotički biskup **Matija Zvekanović**, pošto je saslušao Biskupsku konferenciju Jugoslavije i dobio suglasnost Kongregacije koja je pri Svetoj stolici nadležna za proglašenje svetima onih koji u Božjem narodu slove kao Božji ljudi. U Vatikanu je na analizu do sada predano sedam primjeraka slučajeva ozdravljenja po zagovoru o. Gerarda, a ti slučajevi, koji su s pratećom medicinskom dokumentacijom, su u postupku analiziranja i provjera.

Z. V.

RADIO MARIJA

NOVI SAD	90,0 MHz
SUBOTICA	90,7 MHz
SOMBOR	95,7 MHz
PLANDIŠTE	88,4 MHz
NIŠ	102,7 MHz
LESKOVAC	107,4 MHz

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Ljubav

Smjernice za kršćanski život pronalazimo, naravno, u Isusovom nauku. Iako nam se često čini kako razumijemo njegovu poruku o pravom vjerničkom životu, često naiđemo na mjesta koja nas zbunjuju, osobito kada nam se čine kontradiktorna s onim što smo do sada znali. Jedno od takvih mjesta je odlomak iz Matejevog evanđelja gdje Isus kaže: »Tko ljubi oca ili majku više nego mene, nije mene dostojan. Tko ljubi sina ili kćer više nego mene, nije mene dostojan« (Mt 10,37). Nije li nas učio da ljubavlju prema bližnjemu pokazujemo ljubav prema njemu samom, kako to da se sada stavlja ispred onoga što čovjek najviše ljubi u ovom svijetu, ispred ljubavi prema obitelji?

Ljubiti Boga

Istina je da nas Isus uči da ljubimo bližnje i da je to dio našeg poslanja. No, ljubav prema drugom čovjeku, ocu, majci, djetetu, je ljubav na isključivo ljudskoj relaciji, te ona ne može biti mjerilo ljubavi prema Bogu. Jedino mjerilo ljubavi prema Bogu je Isus Krist i njegova beskonačna ljubav prema Ocu, koja podrazumijeva neograničeno povjerenje, poslušnost i predanje. Krist je u sebi ostvario savršeno mjerilo ljubavi čovjeka prema Bogu, koja uključuje i ljudsko i božansko. Kao Bog-čovjek neizmerno više je ljubio i Boga i čovjeka nego li je nama moguće. Stoga on ima pravo relativizirati međuljudsku ljubav. Takva ljubav puna je nedostataka, često pomiješana s koristoljubljem, sebičnošću, opterećena ovozemaljskim sitnicama, uvijek u opasnosti da zataji. Ljubav prema Bogu ne može i ne smije biti takva, ona treba biti pročišćena od takvih nedostataka. Obična ljudska ljubav nije dostojna mjera ljubavi koju moramo pružiti Bogu.

Mjeru ljubavi prema Bogu pokazao nam je Krist svojim primjerom. Ljudska ljubav puna nedostataka u opasnosti je da se zatvori, da prestane, ograničena je. Zato ljubav prema Bogu ne može imati polazište u međuljudskoj ljubavi. Nego suprotno: ljubav prema bližnjemu treba imati polazište i osnovu u ljubavi prema Bogu. Tako se dolazi do istinske ljubavi, koja ljubi više nego što sami možemo ljubiti. Na taj način, ljubeći Boga većom mjerom ljubavi, istovremeno ljubimo više i savr-

šenije i svoje bližnje: oca, majku, djecu. To je Isusova poruka. Ne da manje ljubimo bližnje, obitelj, nego da ih se istinski može ljubiti jedino ako uzmemo njega kao mjerilo ljubavi. Veća ljubav prema njemu znači ljubav prema bližnjemu kojoj je on polazište i u kojoj se njega susreće. U svemu, pa i u ljubavi, treba nam polazište biti Bog.

Ljubav i križ

Istinsku ljubav Isus povezuje s križem: »Tko ne uzme svoga križa i ne pođe za mnom, nije mene dostojan« (Mt 10,38). Križ je najuzvišeniji izraz ljubavi, one koja je pročišćena od ljudske malodušnosti, sebičnosti, nevjere, izdaje; koja nema opasnost da se zatvori u sebe i nestane. On je znak ljubavi Boga prema čovjeku, znak pobjede prihvaćanja nad odbačenosti, znak našeg spasenja koje se ostvarilo jer nas je Bog ljubio toliko da je za nas žrtvovao svoga Jedinorođenca. Po Kristovoj žrtvi križ od znaka mučenja i kazne postaje znak božanske ljubavi od koje nema veće i savršenije. Postaje nam putokaz u našem kršćanskom životu i mjera kojom trebamo mjeriti svoju ljubav prema Bogu i bližnjem.

Nema ljubavi bez križa, bez spremnosti na žrtvu. Tamo gdje se križ izbjegava i gdje se ljubav ostavlja kada dođe vrijeme križa, ona nikada nije istinski ni postojala. Koliko smo spremni nositi križ, toliko ljubimo. Zato je trenutak da postavimo sebi pitanje koliko smo spremni nositi križ za Boga, koliko za čovjeka? Događa li se da odbacujemo Boga i njegovu ljubav kada naiđu poteškoće i nerazumijevanja svijeta? Jesmo li spremni trpjeti za Krista ili je naš odnos s njim utemeljen na koristi i sebičnosti koja ne poznaje trpljenje?

Pomislit ćemo da ljubav koju nam je iskazao Bog po svome Sinu koji je umro za nas na križu, čovjeku nije moguće slijediti, jer čovjek je samo nesavršeno stvorenje, a Isus je Bog. Primjeri mučenika pokazuju da nije tako. Iskrena ljubav koja se rađa iz vjere i susreta s Bogom u molitvi, sakramentima i njegovoj riječi osposobljava nas da podnosimo križ. I ne samo podnosimo, nego grlimo i, usmjerenog pogleda prema vječnosti, s radošću nosimo. Kristov križ ljubavi svaki kršćanin treba uzeti na sebe i ljubiti u znaku svog križa, najprije Boga, a onda i bližnjega.

Jelena Mihalek,
učenica generacije, Sonta

Uvijek postoji nova šansa

Svršena učenica OŠ *Ivan Goran Kovačić* iz Sonta **Jelena Mihalek**, na priredbi organiziranoj u povodu oproštaja ovogodišnjih maturanata od svojih nastavnika i lagodnije etape života, proglašena je učenikom generacije. Za to laskavo zvanje kvalificirala se osvajanjem Vukove diplome, velikim uspjesima u školskim natjecanjima, uspješnim bavljenjem sportom, a omiljena je i kod školskih prijatelja.

Što je potrebno da bi neko zaslužio laskavu titulu učenika generacije?

Kao i za svaki drugi uspjeh u životu, za osvajanje titule učenika generacije potrebni su, prije svega, veliki trud i zalaganje, univerzalno znanje, ali i primjereno ponašanje i odnos prema

drugarima i nastavnicima. Ovo posljednje ne uči se u školi, nego je produkt kućnog odgoja. Učenik generacije trebao bi biti veliki prijatelj, ali i uzor svim ostalim učenicima.

Sudjelovala si na školskim natjecanjima znanja iz predmeta koji su mnogima najteži. Koje si najznačajnije rezultate postizala i kako si to uspijevala?

Sudjelovala sam na natjecanjima iz gotovo svih predmeta i svaki put bih dospjela dosta daleko. Najtemeljitiije sam se pripremala i najviše uspjeha zabilježila u prirodnim znanostima. Najbolji rezultat bio mi je plasman na državno natjecanje iz fizike u 7. razredu. Najbitnije je voljeti ono što se radi i svakako, uložiti puno truda. Roditelji su me naučili još nečemu: upornosti. Čak i ako se ne uspije u prvom pokušaju, uvijek postoji nova šansa.

Kako se u tvoje obveze uklapaju sport i znanost?

Sve se postiže dobrom organizacijom. Treniram od prije pet godina. Roditelji su me posavjetovali da se radi zdravlja i pravilnog razvoja posvetim nekom sportu, a kako su svojedobno oboje aktivno igrali rukomet, to je bio i moj izbor. Radila sam ozbiljno, pa sam danas i prvotimka ŽRK-a Sonta.

Kako zamišljaš svoju budućnost?

Još uvijek mi je u optjecaju nekoliko opcija. Upisat ću gimnaziju, pa ću tijekom 4. godine definitivno odabrati buduće zanimanje. Sklonija sam prirodnim znanostima, a moje najvjerojatnije opredjeljenje bit će vezano uz fiziku. Na tu temu puno razgovaram s roditeljima, majkom **Dijanom** i ocem **Damirom**. Oni su mi odmalena u svemu bili najveća potpora. Od njih uvijek mogu dobiti dragocjen savjet, ali definitivnu odluku prepuštaju meni i mislim da je to s njihove strane najkorektnije. O rukometu kao trajnijem opredjeljenju ne razmišljam puno, obrazovanje mi je prioritet. Sport ću upražnjavati jedino ukoliko mi obveze tijekom obrazovanja i kasnije budu dopuštale.

Ivan Andrašić

Kužiš?!: Katarina Petreš,
učenica Gimnazije *Svetozar Marković*

Uživam u folkloru

Tavankućanka **Katarina Petreš** učenica je Gimnazije *Svetozar Marković* u Subotici, ide na folklor i voli čitati knjige.

Katarina je završila Osnovnu školu *Matija Gubec* u Tavankutu na hrvatskome jeziku. U osnovnoškolskom obrazovanju najveći uspjeh je ostvarila iz hrvatskoga jezika na republičkom natjecanju, osvojivši drugo mjesto. Za svoj razred kaže da je bio mali i složan.

»Ozračje u razredu je uvijek bilo opušteno i zato sam uživala ići u školu. Bili smo mali i složan razred i zbog toga su nas svi nastavnici voljeli«, kaže Katarina i dodaje da je preko škole puno putovala, najčešće u Hrvatsku, gdje je stekla puno prijatelja s kojima je i danas u kontaktu.

Katarina objašnjava da je gimnaziju upisala jer smatra da je ona najbolji temelj za daljnje školovanje, ali i radi toga što je u ovoj školi mogla nastaviti učiti na hrvatskome.

»Zahvaljujući gimnaziji uvidjela sam da mi mnogo bolje idu prirodne znanosti i da me to najviše interesira. Još uvijek se nisam odlučila koji fakultet bih upisala, ali sam sigurna da ću školovanje nastaviti u Hrvatskoj«, kaže ona.

Katarina je članica Hrvatsko kulturno-prosvjetnog društva *Matija Gubec* iz Tavankuta od četvrte godine i kaže da u folkloru posebno uživa.

»Učimo različite narodne plesove, zabavljamo se i uz to još i putujemo u različita mjesta. Zahvaljujući folkloru bila sam na mnogim putovanjima i upoznala razne ljude i običaje«, navodi Katarina.

J. D. B.

Brak Marije Braun

PATOLOGIJA

ekonomskog procvata

Kino filmovi se često snimaju samo zbog zabave gledatelja i ostvarivanja velike zarade. Za to je uglavnom dovoljan velik uloženi iznos produkcijskog novca, od kojeg se pozamašna sredstva odvajaju za reklamiranje filma, kao i atraktivna glumačka postava i atraktivni specijalni efekti. Uz veliku popularnost kod publike, za takve filmove se vezuju obilježja kao što su površnost, banalnost, pretencioznost, ispraznost.

Rainer Werner Fassbinder (1945. – 1982.), dramatičar, glumac, kazališni i filmski autor, nije spadao u sineaste koji se bave takvom filmskom proizvodnjom. Svojim artizmom i stvaralačkom energijom bio je glavni pokretač Novog njemačkog filma. Tom pravcu nacionalne kinematografije pripadali su značajni filmski autori: **Wenders, Herzog, Schlöndorff, Von Trotta** i drugi. Nakon Drugog svjetskog rata širom se otvorio generacijski jaz između njemačkih suvremenika i njihovih roditelja koji su glasovali za Hitlera ili ga podržavali. Bilo je to i vrijeme ekonomskog procvata u Zapadnoj Njemačkoj. Fassbinder je u svojim filmovima razotkrivao patologiju tog društva obilja i malograđanštine.

Mitovi utemeljenja BRD

Brak Marije Braun (1978.), bio je prvi dio trilogije Fassbinderova o Saveznoj Republici Njemačkoj (*Lola i Čežnja Veronike Voss*). Trilogija predstavlja središte Fassbinderova obračuna s mitovima utemeljenja Savezne Republike Njemačke. Središnji likovi u tim filmovima personificiraju ratnu i poratnu Njemačku.

Marija Braun (**Hanna Schygulla**) udaje se za Hermanna (**Klaus Löwitsch**) gotovo na dan propasti Trećeg rajha. U braku provede jednu noć, a mladoženja odlazi na ratište s kojeg se ne vraća nakon završetka rata. Marija počinje živjeti s crnim američkim vojnikom, kojega ubije u trenutku muževljevog iznenadnog povratka iz zarobljeništva. Na sudu Hermann preuzima na sebe krivicu za zločin i odlazi u zatvor. Marija vjeruje da ima potpunu kontrolu nad svojim emocionalnim životom i kako bi spremno dočekala Hermanna, koga navodno jedino voli, započinje svoj uspon u srednju klasu preko kreveta industrijalca Owalda (**Ivan Desny**). Iščekujući dan Hermannovog povratka, ulaskom u brzorastuće gospodarstvene poslove, Marija gradi budućnost za nju i Hermanna. Posjećuje ga u zatvoru, obećavajući mu da će započeti nov život čim on bude pušten.

Međutim, na dan isteka kazne, Hermann nestaje i pojavljuje se tek kada industrijalac umre. Zagrljaji i poljupci dugo rastavljenih supružnika odvijaju se preko zalogaja sardina, a pokazat će se da je njihova ljubav, koja je naizgled prebrodila sva iskušenja, još i dodatno uprljana. Oporukom pokojnika Marija do-

bija polovinu njegove imovine, a muž drugu, prema ugovoru s Hermannom da će nestati iz Marijinog života do dana smrti industrijalca.

Njemačka – prvak svijeta

U finalnoj sekvenci filma čuje se glas televizijskog komentatora koji se na kraju finalne nogometne utakmice na SP 1954., između Njemačke i Mađarske (3:2), euforično dere: »Njemačka je prvak svijeta!«, dok veliki **Puskás** udara šakom o zemlju na terenu, a Marija uznemirena, nakon što je saznala za Hermannov dogovor, pali cigaretu i pogine od eksplozije plina, jer nije ugasila ringlu. Završnom eksplozijom pukla je laž.

Filmovi izazivaju razne emocije kod gledatelja, a ono što odvaja umjetničke filmove od onih drugih jest to što potiču emocije, ali s mogućnošću da gledatelji analiziraju ono što osjećaju nakon završetka filma. Takav je i ovaj Fassbinderov film, koji, kao ni ostali, nije punio blagajne, jer je radikalnom formom govorio o neugodnim istinama njemačkog društva, kao i zbog činjenice da autori od duha stvaraju za publiku od duha, a ne za mnoštvo. Isto privlači isto, a ne različito. Sudbina Marije Braun jest tužna, a Fassbinder je ovim filmom ispričao da postoje vremena koja kvare ljude. Film *Brak Marije Braun* je značajan zbog Fassbinderove kritike jednog razdoblja njemačke historije, ali je još više značajan kao prilog njenom razumijevanju. Fassbinder je finalnom scenom poslao poruku da je žalosna igra, tragična krivica, slom i smrt njegove junakinje cijena gospodarskog čuda Savezne Republike Njemačke.

Zvonko Sarić

Gostovanje Zagreba u Subotici

Državni ansambl narodnih plesova i pjesama Narodne Republike Hrvatske iz Zagreba u subotičkom Narodnom kazalištu, tijekom njegove veoma uspjele turneje u Beogradu, Novom Sadu i Subotici, nastupio je 13. svibnja 1953. i zadivio ovdašnju publiku bogatstvom izvedenog programa i njegovom visokom umjetničkom razinom, kako ističe prof. **Vojmil Rabadan** u opširnom prikazu [N. p., 11-12., 1952./53., 20.].

Na sceni, pred očaranim gledalištem, oživjeli su najrazličitiji »naši krajevi, od Slovenije do Vrlike, od Prigorja do dubrovačke okolice, od Zagreba do Makedonije, prikazani u najljepšim svojim plesovima i najkarakterističnijim pjesmama. Šarolikost nošnji, raznolikost ritmova, humor, osjećajnost i temperament plesova i pjesama izazivali su svaki čas urnebesni pljesak i oduševljeno klicanje gledališta, čak i za vrijeme izvođenja pojedinih točaka. Osjetili smo u punoj mjeri koliko su opravdani trijumfi koje taj hrvatski ansambl ubire na svojim turnejama po inozemstvu i na stranim festivalima, kamo odlazi često i po više puta.

I minulo i novo na tragu narodne plesne građe

»Posebno je primijećena jedna točka programa, koja pokazuje, da hrvatski ansambl smjelo i s uspjehom nalazi nove putove razvijanja narodne plesne građe i plesne kompozicije, koje, iako, inspirirane folklorom, predstavljaju već originalna plesno-scenska umjetnička djela. Dok, naime, ostale točke u repertoaru ovog ansambla, većinom u koreografiji Zvonimira Ljevakovića, prenose na scenu točno zapažene i virtuozno izvedene karakteristike narodnog plesa, drugi koreograf ansambla, Ana Maletić, poznati i jedini dosljedno moderni naš koreograf, stvorila je i u Šiptarskoj suiti na bazi originalnih narodnih motiva razvijenih i povezanih s mnogo mašte i tehničke sigurnosti samostalnu zaokruženu umjetninu, koja je u isti mah i lirika, i ep, i drama, izraženi plesom, ne samo prikaz jednog ili više narodnih plesova, već i slika života, mentaliteta i običaja jednog čitavog kraja i njegovih ljudi. Zato tu točku publika prati suspregnuta daha i s napetom pažnjom, jer ona zaokuplja ne samo oko, nego i misao i srce, pa je aplauz nakon nje posebno dug i srdačan.

A onda se gledalište radosno opet prepušta kaleidoskopskom vrtlogu i šarenilu ostalih točaka, od kojih je osobito Bunjevačko

momačko kolo sa svojim tehničkim bravurama, koje ovdje, na terenu, publika poznaje u tančine plebiscitarno ocjenjuje još za vrijeme plesa, izazvalo pravi delirij odobravanja. Bilo je to najmjerodavnije priznanje ansamblu i dokaz, sa koliko savjesnog studija i tehničke vještine hrvatski plesači ulaze u duh i tehniku najrazličitijih naših narodnih plesova. Večer uspjeha i zanosa, kakvo se u kazalištu ne doživljava često«, zapisao je prof. Vojmil Rabadan.

Svjedočanstvo brojnih događanja

Od anonsi objavljenih u *Našoj pozornici*, pozornost privlači vijest da su na izvedbama **Andrićeve** opere *Dužijanica* bili nazočni mnogi ugledni gosti, među njima dr. **Mihajlo Vukdragović** i dr. **Marko Fotez** iz Beograda, zatim upravnik novosadskog SNP-a **Dušan Popović** i direktor Novosadske opere **Silić**, nadalje glasnogovornici i profesori beogradske Muzičke akademije **Stanojlo Rajčić**, **Josip Rijavec** i **Bruno Brun**, te da su se svi veoma pohvalno izrazili o vrijednostima ovoga opernog djela i njegovoj izvedbi. Osim toga, Upravi se najavio i kulturni ataše američkog veleposlanstva, izrazivši zanimanje za ovo djelo koje neizostavno želi čuti i vidjeti.

Među vijestima se može, nadalje, pročitati kako je hrvatski kompozitor **Krsto Odak** skladao operu *Majka Margarita* na libreto prof. Vojmila Rabadana, nadalje da će prvakinja Zagrebačke opere **Nada Tončić** i **Noni Žunec** gostovati tijekom lipnja u Subotičkoj operi, te da za njihov nastup već vlada veliko zanimanje. Uprava je, nadalje, objelodanila kako je angažirala dugogodišnjeg opernog prvaka, redatelja i pedagoga prof. **Rudolfa Ertla** s ciljem daljnjeg usavršavanja ovdašnjih pjevača, kako solista, tako i članova zbora.

Javnosti je, također, objelodanjeno da će u Subotici od 15. do 30. lipnja biti održan Vojvođanski kazališni festival na kojem će, osim devet kazališnih ansambala iz Pokrajine, nastupiti Subotička, Osječka i Novosadska opera.

Na kraju ovog pregleda objavljen je natječaj za dramska djela kojega je raspisao Savez kulturno-prosvjetnih društava Vojvodine. Prva nagrada za originalnu cjelovečernju dramu iznosi 80 tisuća, druga 60, a treća 40 tisuća dinara, dok je za dramatizaciju teksta prva nagrada 40, druga 30, a treća 20 tisuća dinara.

Svatove pravio i sebe otpravio

u crkvi. Bijeli *čilimac* više nikada nije nosila, nego onaj tamnijih boja.

Stipa je već u ranom djetinjstvu osjetio tegobe života. Otac mu je poginuo na bugarskoj granici. Ostao je s još tri sestre i samohranom majkom. S deset godina je morao tražiti posao »u Srbalja« na somborskim salašima. Uposlio se kod imućnoga gazde koji je imao dva sina, tada već na višim školama. Stipa je čuvao stoku, živinu, hranio ih, čistio štale, pomagao u kuhinji i obavljao mnoštvo drugih sitnih poslova. Postelja mu je bila na tavanu, a tamo je otkrio za njega do tada nepoznat i vrlo zanimljiv svijet, svijet knjige. Po sanducima su ležale upotrijebljene knjige gazdinih sinova. Stipa ih je čitao *skrivečki* i bez ikakvoga reda. Vremenom su gazdini sinovi otkrili čitača i pomagali mu u iznalaženju literature za njegov uzrast. Opčinjen knjigama, vremenom je spoznao da ih je sve pročitao, bilo da su pripadale beletristici, udžbenicima ili stručnim knjigama. Tada su mu gazdini sinovi pribavljali knjige iz somborske čitaonice. Stipa je rastao spoznajući prave vrednote življenja.

Na fotografiji je mladi bračni par, **Manda** (rođena **Domčićelina**, 1917. – 2004.) i **Stipa Lukač, Lukač** (1915. – 2000.) snimljeni u Sontu, 1. veljače 1937., tjedan dana poslije vjenčanja. Na dan vjenčanja su bili odjeveni baš ovako, a u Sontu je bio običaj da se tjedan dana nakon vjenčanja mlada vodi na misu u vjenčanomu ruhu. Naravno, i novopečeni suprug je bio u vjenčanomu ruhu. Ovu mladu je na vjenčanje vodila zaova, a mogla je to biti i *jetrva* ili ženska osoba u bližem srodstvu obitelji, koja je već bila *vodita* na misu.

Čin vođenja na misu je bio uvođenje mlade žene prvi puta na mjesto u crkvi gdje su stajale udane. Do udaje djevojke i tinejdžerke su imale mjesto odmah iza djece, a poslije udaje su stajale uz kore, s jedne i druge strane ulazne staze. Zaova je pod rukom nosila mali, bijeli čilim, *čilimac*, i kad su zajedno ušle u crkvu, ona ga je prostirala na crkveni pod, a mlada je stala na njega. Tako je stajala i klečala na misi, a po završetku mise je čekala zaovu da joj priđe i tek tada je silazila s *čilimca*. Zaova ga je savila i uzela pod mišku, a drugom rukom mladu ženu povelila iz crkve kući, onako kako su i došle u crkvu. Tako odjevena i vođena je mlada dolazila u crkvu nekoliko nedjelja.

Čilimac

Čilimac je imao od početka svoju namjenu. To je bio ručni rad mladine majke. Prvo se nosio u crkvu na vjenčanje. Položio se na dvije stolice i na njega su zaručnici sjeli čekajući i »odrađujući« sveti čin vjenčanja. Poslije se čuvao i nakon uvođenja mlade na mjesto udanih, mlada ga je nedjeljom nosila na misu u istom cilju sve do rođenja prvoga djeteta, kada je opet mijenjala mjesto

Majstor Lukač

Kući u Sontu je dolazio kao i sva djeca takvoga položaja: za Uskrs, Božić i na kirbaj. Svoje teško zarađene novce je štedio i čuvao u postavi *reklje* (sako), maštajući o dobrostojećem životu. Često je pričao potomcima da mu je Ciganka na kirbaj, kad se već zamomčio, gatala da će u budućnosti biti imućan. Kad je stigao *arkoš za narukovat* (poziv za vojsku), prijavio se i dobio mjesto na granici. Plaća graničara je bila iznenađujuće visoka i s mnogim privilegijama. Tu je bilo finih sredstava za higijenu, udobnih pidžama i kvalitetnih *taraka* (ubrusa). Po odsluženju vojnoga roka vratio se u Sontu. Oženio se, uštedenim novcem je napravio svadbu i kupio kuću. Tada je već radio na **Vajndlovomu** salašu (imanje **Wendl Moor**). Tu su prepoznali njegovu visprenost i inteligenciju, te je radio na upravljačkim mjestima. Po završetku Drugoga svjetskog rata imanje prelazi u državne ruke i dobija ime *Mladi borac*. Stipa je već imao uhodanu reputaciju kvalitetnog čovjeka, radnika i izvrsnog majstora. Prvi veliki traktori koji su dolazili u Sontu bili su povjeravani njemu na upravljanje. Svi servisi, rad na motorima, na vršalicama za žito, a kasnije kombajnima i sličnim strojevima su bili pod njegovim budnim okom. Za svoj pregalački rad dobijao je plaću iznad prosjeka, kao i nagrade i priznanja. Majstor Lukač je bio poštovan, cijenjen i od nadređenih i od potčinjenih.

Manda i Stipa su proživjeli šezdeset tri godine zajedničkoga života, međusobno se poštujući i voleći. Stipa je radio i čitao sve do kraja svoga života, onako kako narodna kaže: »uči i radi ko da ćeš na vike živiti, a moli ko da ćeš sutra umrijeti«.

Ruža Silađev

Ovog vikenda manifestacija *Djeca u Dužijanci*

Hej, drugari, odmarate li se tijekom raspusta? Sigurno ste se već naspavali i tražite neku zanimaciju. Imam odličan prijedlog za vas.

Počela je žetva, ali i žetvene svečanosti koje uz nju idu. Prva u nizu je naša proslava *Djeca u Dužijanci*, i to već ovog vikenda. HKC *Bunjevačko kolo* iz Subotice ove godine priprema odličan program. Ako se želite zabaviti i uz to nešto naučiti o risu i *Dužijanci*, dođite sutra, 1. srpnja, u 11 sati na trg u centru Subotice gdje će biti održano zanimljivo zabavno-edukativno natjecanje nekoliko dječjih ekipa. Sigurna sam da će vam se svidjeti, te možda poželite sljedeće godine i vi se natjecati. Također sutra, od 18 sati, nastavljamo druženje u HKC-u *Bunjevačko kolo*, što ne smijete nikako propustiti jer će za Vas pjevati **Dušan Svilar**. Oko 20 sati je predstavljanje ovogodišnjeg malog bandaša i male bandašice... Ma tulum!

Kruna svega ovog slavlja bit će svečana misa zahvalnica u nedjelju, 2. srpnja, u 10 sati u katedrali-bazilici svete Terezije Avilske u Subotici, na kojoj će djeca zahvaliti za ovogodišnju žetvu a po završetku mise u parku ispred crkve zaigrat će veeeeliko kolo. Pa nek vide da nas ima i da znamo zahvaljivati.

Ljetni oratorij

Prijave do 3. srpnja

Nakon godinu dana oratorija u župi svetog Roka, a odnedavno i u župi Isusova Uskrsnuća u Subotici, animatori najavljuju specijalni *Ljetni oratorij*. Da, da, dobro ste čuli. Šest dana oratorija s posebnim programom, no krenimo redom.

Ljetni oratorij:

Od 10. do 15. 7. 2017. godine

10. i 11. 7. – na župi Isusova Uskrsnuća

12. 7. – izlet

13. i 14. 7. – na župi svetog Roka

15. 7. – završna priredba

Program:

48 sati kreativno osmišljenog programa

10 velikih igara

Mnogo mini igara

2 specijalne radionice iznenađenja

1 izlet

1 film

4 topla obroka

Vodeni dan

Zainteresirani ste? Onda čitajte i dalje.

Raspust je vrijeme odmora, no valja se znati i pametno i dobro odmarati. *Ljetni oratorij* je poseban oblik oratorija koji se odvija tijekom ljetnog raspusta uz kreativan, zabavan i duhovan program. To je poseban vid aktivnosti koje je osmislio sveti Ivan Bosco baš za mlade. U programu vas očekuju, kao što ste vidjeli, kreativne radionice, sportske, kuharske, glazbene i mnoge druge, a najavljuju i dvije radionice iznenađenja (eeee, da mi je znati što je to). Osim zanimljivih igara i radionica, sudionici oratorija će kroz nekoliko kratkih duhovnih radionica saznati ponešto o raznim društvima i raznolikosti naše Katoličke Crkve.

Broj mjesta je ograničen, a prijave se primaju (do popunjavanja predviđenog broja sudionika) do ponedjeljka, 3. srpnja, na prijavnicama koje možete dobiti u crkvi. Kako će svaki dan biti osiguran obrok, grickalice i materijali, majica te izlet, okvirna cijena sudjelovanja u oratoriju je 1.200 dinara.

Ako su vam potrebne i dodatne informacije, možete ih dobiti kod animatora ili župnika, ali i upitom na e-mail: cvedrana@gmail.com ili putem telefona 063/182-69-97 (**Tatjana Lendvai**) ili 060/519-95-11 (**Gordana Cvijin**).

Požurite, ograničen je broj mjesta, a izvješće svakako očekujte na *Hrckovim* stranicama.

Gerardovo 2017.

»Moja je moć od euharistije pomoć«

»**K**ako je lijepa naša bačka ravnica! U njoj toliko ljepote, boja i mirisa – sve svjedoči Božju ljubav! Po njoj je prije 130 godina radosno trčao dječak **Tomo Stantić**. Volio je njive, cvijeće, pčele, leptire. Iz cvjetnog polja izniklo je duhovno zvanje – Tomo je postao karmelićanin, otac Gerard Tomo Stantić. Cijeloga je života volio prirodu i ljude. A najviše je volio Boga. Znao je da je Bog s nama ljudima stalno prisutan pod prilikama kruha i vina – euharistije.«

Znamo to i mi maleni, stoga svake godine 24. lipnja na Dan slugе Božjeg oca Gerarda Tome Stantića hodočastimo u Sombor na njegov grob. Tako je bilo i ove godine. Euharistija je bila tema likovnog natječaja koji su u protekloj školskoj godini raspisali karmelićanski samostan u Somboru, Vicepostulatura slugе Božjeg o. Tome Gerarda Stantića i Katehetski ured. Pristiglo je više od 700 radova djece hrvatskoga i mađarskoga jezičnoga područja iz Subotice, Sombora, Novog Sada, Đurđina, Male Bosne, Palića, Selenče, Plavne, Sonte, Bikova i Vajske. Stručno povjerenstvo u sastavu **Katarina Čeliković, Zorica Svirčev i Erzsébet Pölhe** je dodijelilo 48 pojedinačnih i dvije grupne nagrade koje su im uručene u Somboru. Autori tri najbolja rada specijalno su nagrađeni putovanjem. Neki od nagrađenih radova su bili i izloženi toga dana u crkvi, te smo svi u njima uživali.

Uživali smo i u prekrasnom igrokazu koji su izveli djeca katedralne župe svete Terezije Avilske iz Subotice. Pripremile su ih Katarina Čeliković, autorica teksta i vjeroučiteljica **Nevena Gabrić**, dok je rekvizite izradila vjeroučiteljica **Emina Kujundžić**. Uživali smo i u klanjanju, misi i druženju nakon nje kao i tijekom puta u autobusu. Sve u svemu, bilo je jaaaako dobro, što se i očekivalo, pa već godinama hodočastimo u Sombor. Bogu hvala na našem blaženiku kojem se radom tijekom godine utječemo brojnim molitvama.

SUNČANA AKCIJA

-10%

SUBOTICA 024/ 551 045

Izdajem apartmane u Novom Vinodolskom. www.apartmani-karasic.com	U Somboru prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025 5449220; 064 2808432.
Prodaje se apartman od 36 m ² u Jadranovu, 5 km od Crikvenice. Tel.: 024-4527-499, 064-18-39-591.	
Prodajem perjani jastuk 80x120 s odgovarajućom novom ručno šivanom salvetskom krevetnom (dvije navlake za jastuk i dvije navlake za jorgan). Cijena po dogovoru. Tel.: 060 5402733.	Starija kuća (4 sobe, ručiona, 2 kupaone, kuhinja, ostava) + sporedna zgrada (ljetna kuhinja, soba, kupaona) se prodaje ili mijenja za stan ili kuću (centar) u Zagrebu. Tel.: 024 754760 ili 064 2394757.
Prodajem stroj šivače marke Bagat s ormančićem, visoki sjaj, orahovina. Tel.: 069 2887213.	Izdajem stan na Srednjacima, Zagreb, 25m ² , topla voda, centralno grijanje, interfon. Tel.: 063 596840 i 024 547204.
Prodajem ručno štrikači stroj Empisal skoro nov – stolni. Kata-rina Turkal. 025 5742 136.	Prodaje se stan na Radijalcu od 52 m ² . Tel.: 069 2887213.
Izdajem garsonjeru u Zemunu. Povoljno za dva člaka ili studen-ta. Lokacija Zemun. Tel.: 011 3077036.	Uzimam zemlju u zakup, Klisa, Stari i Novi Žednik, Mala Bosna, Subotica. Plaćam 12 metar po jutru. Tel.: 064 305 1488
Prodaje se drvena vaga s tegovima, ojačana željezom. Mjeri do 500 kg. U Subotici. Tel.: 064 3910112.	Povoljno prodajem protočni bojler s 4 grejača od 24 kilovata i limene radijatore s 200 rebara različitih dimenzija. Tel.: 062 8687964.
Tročlana obitelj prima na dvorbu stare osobe za mirovinu ili nekretninu. Tel.: 062 1941729.	Prodaje se veći i manji (skoro ne-korišten) trajno žareći štednjak. Tel.: 024 528682.
Tražim ozbiljnu žensku osobu za dvorbu bračnog para u Svetozar Mileticu za nekretninu. Tel.: 00385 32832310	Prodaje se dvosobna kuća u nizu kod Šibenika 65m ² , cijena 50.000. Kontakt telefon 064-11-31-287.

POGLED S TRIBINA

Transferi

Ljetno je doba. Vrijeme kada li-gaški nogomet uveliko miruje, a momčadi koje igraju europske predkvalifikacije i kvalifikacije počinju ozbiljnije brusiti formu za predstojeće ispite na međunarodnoj sceni. No, unatoč nedostatku mečeva mediji itekako iz dana u dan uveliko pišu o uvijek zanimljivoj nogometnoj temi. Transferima nogometaša.

Otkada se nogomet počeo igrati za velike novce prelasci igrača iz jednog u drugi klub privlačili su golemu medijsku pozornost, osobito ako su u pitanju najveće zvijezde najpopularnijeg sporta na planetu.

Istina, izuzev spekulacija oko potencijalnog odlaska **Christiana Ronaldo** iz *Reala* ovogodišnji *mercato* (namjerno talijanski izraz) nema nekih bombastičnih, senzacionalističnih naznaka. Barem do trenutka pisanja ovog pogleda.

No, za hrvatski nogomet ovaj prijelazni rok poglavito je vezan uz talijanski *calcio*, zbog toga i *mercato*, jer su u glavnom fokusu upravo dva

hrvatska reprezentativca. **Ivan Perišić** (*Inter*) i **Nikola Kalinić** (*Fiorentina*), iza kojih je više nego uspješna sezona i pravi trenutak za ostvarivanje najvećih i najunosnijih transfera karijere. U igri su velike momčadi (Perišić – *Manchester United* i *Juventus*, Kalinić – *Milan*) koje bi u svojim redovima željele imati dvije udarne igle hrvatske nogometne reprezentacije. I veliki novac o kojem se svakodnevno govori u brojnim medijskim napisima.

Zanimljivo je istaknuti kako pored spomenutih igrača i njihovih trenutačnih klubova, te naravno menadžera koji ih zastupaju, iz prikrajka cijelu priču s velikim interesiranjem prati i splitski *Hajduk*.

Naime, s obzirom na pravilo FIFA-e, matičnim momčadima u kojima su prije nastupali pripada i određeni manji (ali nikako ne zanemariv) dio od velikog transfernog kolača.

Kako su obojica u mlađim starosnim kategorijama nastupali za *bile*, onda i njihova matična momčad očekuje rasplet igre velikih brojk.

Za Kalinića se vežu brojke od 25-30 milijuna, dok *Inter* za Perišića traži čak 50 milijuna eura.

Pa sad vidite!

M. D.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz *Hrvatske riječi* VAŽI DO 20. 6. 2017.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojima ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga *CroArt* prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge.

Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218;
e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC *Bunjevačko kolo*, Likovni odjel, prodaje slike svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, Ul. Preradovićeve 4, radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

AKCIJA!

SG

internat

već od
649 din

SUBOTICA KARADORDEV PUT 2 TEL: 024/555765
WWW.TIPPNET.RS

Dominik Deman, trkač na duge staze

Maratonac iz Petrovaradina

Sudjelovao je u polumaratonima i maratonima u nekoliko europskih država, a s posebnim ponosom ističe maraton u Ateni i Košicama

Dominik Deman je trkač na duge staze rodom iz Petrovaradina, a trenutačno živi i radi kao profesor povijesti u Subotici. Član je Atletsko-rekreativnog kluba *Tron* s Palića, a njegove discipline su polumaraton i maraton. Osim u trčanju, Deman je aktivan i na kulturnoj sceni vojvođanskih Hrvata. Djeluje u Hrvatskom kulturno-prosvjetnom društvu *Jelačić* iz Petrovaradina, a objavljivao je i radove u *Godišnjaku za znanstvena istraživanja* u nakladi Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata.

Trening dužine

Prije trčanja, Dominik nije trenirao niti jedan drugi sport, a za ovaj se počeo interesirati za vrijeme studentskih dana.

»Prve sportske korake sam napravio kao student. Sve je počelo kao neobavezno ljetno trčanje u večernjim satima duž obale Dunava u Novom Sadu i Petrovaradinu u cilju poboljšanja kondicije. Bilo je to trčanje bez kontinuiteta – četiri godine sam trčao godišnje po tri-četiri mjeseca svakog drugog dana«, priča Deman koji posljednjih šest godina trči cijele godine, bez prekidanja i postupno povećava dužine pretrčanih dionica.

Iako je član ARK *Trona* četiri godine, Deman kaže da često sam odradi treninge.

»Svatko sebi dozira trening. Ima ljudi koji potpuno amaterski pristupaju trčanju i važno im je samo da istrče, a ja posljednje dvije godine imam i neke programe i zadatke. Svaki trening zapišem kad ga odradim. Radim intervale ili dionice. Kraće distance brzim tempom pretrčim, najčešće su to jedan kilometar brzo

s malo odmora u vidu laganog *džogiranja* i ponavljanja više puta. Trening tempa je trčanje pet-šest, a ponekad i 10 km malo bržim tempom u kontinuitetu«, kaže Deman i objašnjava da je najvažniji trening dužine kada nije toliko brzina bitna ali se trči 20, 30 a nekad i 40 km, što znači trčati dva, tri, čak do četiri sata.

Deman vikendima, kada ide kod roditelja u Petrovaradin, radi i brdske pripreme, najčešće na Fruškoj gori, a dva-tri puta je istrčao i do Iriškog vijenca. Preko tjedna u Subotici kaže da najviše voli trčati u Dudovoj šumi na tartan stazi, ali trči i kroz grad te na biciklističkoj stazi iz Subotice prema Paliću. Deman napominje da Subotici nedostaje staza za rekreativce bez betonske podloge.

Polumaraton u Subotici

Deman kaže da su mu zima i ljeto razdoblje teniranja i akumuliranja energije te da mu ozbiljnije utrke dolaze tek na jesen, kada će trčati na maratonu u Ljubljani i na prvom *Subotičkom polumaratonu*, kojega posebno iščekuje.

»Jako mi je drago što će u Subotici ove godine prvi puta biti organiziran polumaraton i što sam u prilici trčati«, ističe on.

Prvi *Subotički polumaraton* organizira udruga *Su horizont* i lokalna samouprava, a bit će održan 2. rujna u okviru obilježavanja Dana grada.

Sudjelovao je u polumaratonima i maratonima u nekoliko europskih država, a s posebnim ponosom ističe maraton u Ateni i Košicama.

»Trčao sam u devet država do sada, a najviše po državama bivše Jugoslavije. Oduvijek mi je bila velika želja trčati maraton u Ateni i jako mi je drago što sam ju uspio ostvariti. Također mi je drago i što sam trčao na najstarijem maratonu u Europi, koji se organizira od 1924., i drugom u svijetu, u Košicama u Slovačkoj. Velika mi je želja i trčati na Bostonskom maratonu. Trčao sam još na Malti, u Turskoj i u državama u okruženju«, kaže Deman i dodaje da uglavnom istrči cijeli maraton, a kada osjeti da ne može više, odustane jer se ne voli odmarati kroz šetnju tijekom utrke iako je i to dozvoljeno. Deman ima za sada istrčanih 19 maratona, a samo četiri puta je odustao.

J. Dulić Bako

LIGA PO MJERI Tavankučana

Nogometaši NK *Tavankuta* su na zasluženom odmoru, a upravne strukture kluba sumiraju rezultate u upravo završenoj sezoni Vojvođanske lige Sjever i već sada kuju planove za ligašku sezonu 2017./18. Ovim aktivnostima koordinira neumorni predsjednik kluba **Marko Berberović**.

Klub na stabilnim nogama

Natjecateljsku sezonu 2016./17. NK *Tavankut* je završio na 9. mjestu prvenstvene tablice s 36 bodova, ostvarenih s 11 pobjeda, 3 neodlučena i 16 poraza, uz 50 postignutih i 55 primljenih zgoditaka. Da nije bilo administrativne greške i nastupa igrača s dva žuta kartona na jednoj od utakmica, te kazne koja je uslijedila, na koncu prvenstva bili bi plasirani na 6. mjestu. Aktualne upravne strukture, na čelu s Markom Berberovićem, izabrane su i vode klub od 2014. godine. NK *Tavankut*, tada član Bačke zone, s njima je ostvario višegodišnje želje svojih vjernih navijača i »ustabilio« se u sadašnjem stupnju natjecanja.

»Klub se u baražu plasirao u Vojvođansku ligu Sjever, pa je odjednom došlo do panike financijske naravi, jer natjecanje u ovom rangu nije baš jeftino i prevazilazilo je naše tadašnje mogućnosti. Sazvana je izvanredna izborna skupština na kojoj je izabrano današnje čelništvo, koje me je jednoglasno postavilo za predsjednika. Jedina dvojba bila je hoćemo li nastaviti natjecanje u ligi za koju smo se izborili na travnjaku ili ćemo istupiti i nastaviti u dva stupnja nižoj ligi. Nismo se plašili izazova, zasukali smo rukave i uporno radili na osiguranju potrebnih financijskih uvjeta, a kako je vrijeme pokazalo, u tome smo i uspjeli. Osim sredstava koja dobijemo od Grada, a koja su nedostatna i za osnovne troškove natjecanja, uspjeli smo dovesti nekoliko sponzora i tako namaknuti sredstva uz pomoć kojih klub danas funkcionira bez ijednog dinara duga i bez bilo kakovih dubioza. Uspjeli smo osigurati i nekoliko sponzora, svake godine ih je sve više, pa tako danas imamo blizu trideset stabilnih sufinancijera, što nam na neki način jamči odlične uvjete za nesmetani rad sa svim kategorijama, od naše nogometne škole, do natjecateljskog seniorskog pogona«, kaže Berberović.

Velika nogometna obitelj

NK *Tavankut* jedan je od rijetkih klubova koji se natječu u višim ligama, a osamdesetak posto nogometaša su im iz samoga mjesta. Ima dobro organiziranu klupsku nogometnu školu, pionirsku i kadetsku ekipu, tako da u svakoj sezoni može računati na popunu seniorske ekipe domaćim snagama. »Odgoj nogometaša u klubu naša je trajna orijentacija. Imamo odličnu suradnju s OŠ *Matija Gubec* u Tavankutu, pa nam nastavnici tje-

lesnog odgoja odrade prvu selekciju djece i u dogovoru s njihovim roditeljima upute ih k nama u klub. U vlastitu nogometnu školu ulažemo puno, s djecom radimo vrlo kvalitetno, treneri su im vrlo stručni i ne prenose im samo nogometno znanje, nego svi skupa radimo i na njihovom odgoju. Tijesno surađujemo i s njihovim nastavnicima i roditeljima. Strogo vodimo računa o njihovom uspjehu, ali i ponašanju u školi. Ne želimo od njih stvarati samo tehnički dobre nogometaše, bitnije nam je da skupa s njihovim roditeljima od njih stvorimo mlade, dobro odgojene i poštene ljude. Takva politika nam se višestruko vraća. S jedne strane djecu i mlade odvajamo od ulice, u klubu im pružamo puno pratećih sadržaja; do sada smo organizirali više tribina i raznih predavanja, pa tako doprinosimo odgoju zdravih i psihološki stabilnih generacija. Jedan od najboljih pokazatelja ispravnosti takvog načina rada je taj što se na utakmicama naših pionira i kadeta okuplja više publike nego na većini utakmica seniorskih ekipa naših takmaca. Dugoročno, to nam je i najisplativija solucija glede popune naše seniorske ekipe. Za dovođenje kvalitetnijih igrača sa strane potrebna su i nemala sredstva, nitko danas neće igrati za lijepe oči. S druge strane, nogometaši ponikli u našem klubu emotivno su vezani za rodno mjesto i dakako, to pokazuju i na travnjaku, igrajući s puno više žara«, priča Berberović.

Profesija i nogomet

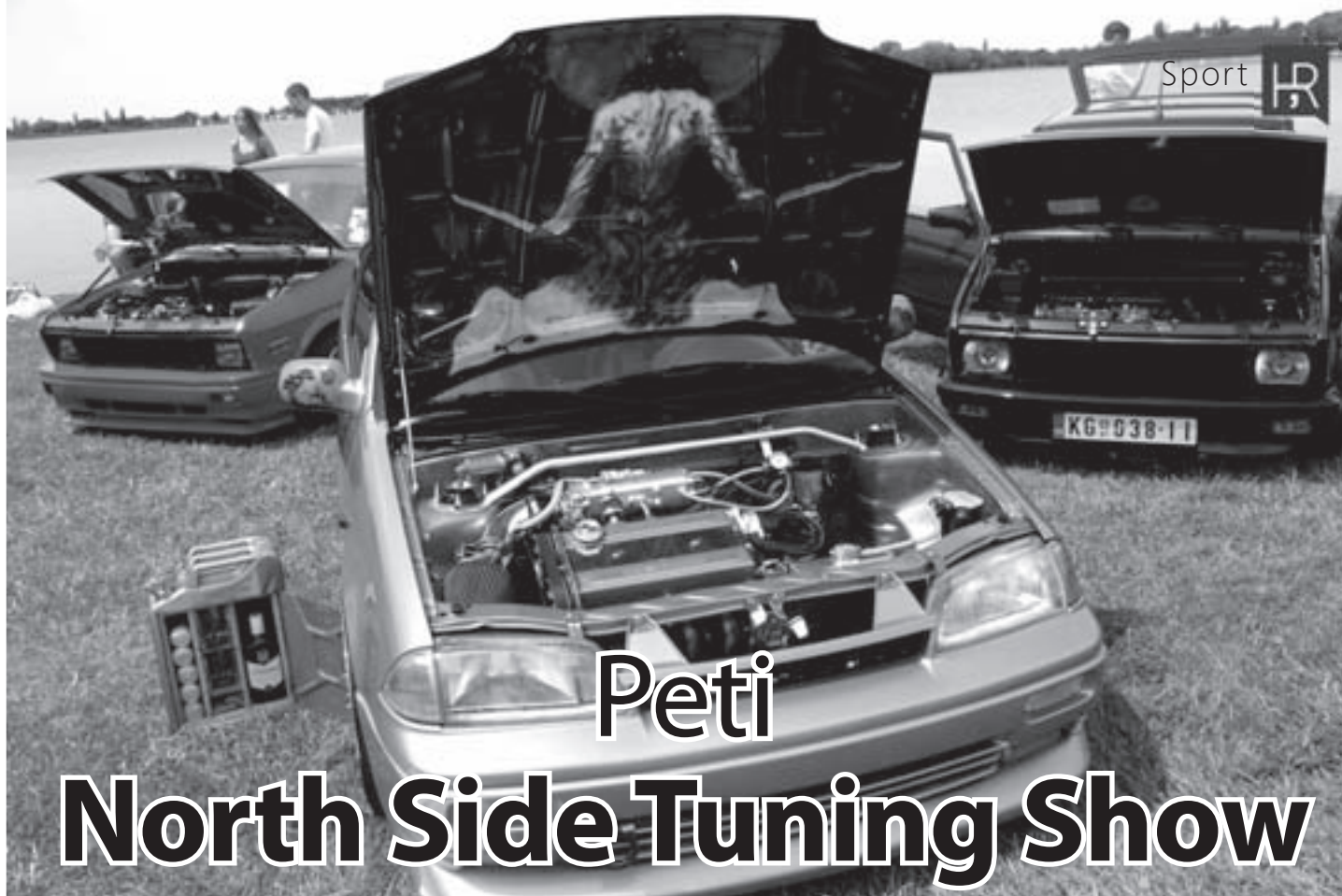
Svojom profesijom Berberović je vezan za stalna putovanja. To mu nije nikakva zapreka za vrlo predan rad u klubu.

»Svaki slobodan trenutak odvajam za rad u klubu. Koliko god to bila ozbiljna obveza, istodobno me i relaksira od mogega posla. Cijela moja obitelj voli nogomet, ali i društveni rad općenito, tako da u ovom angažmanu imam njihovu punu podršku«, kaže Berberović.

Sa svojom ekipom na čelu kluba odlično surađuje.

»Glede politike kluba svi smo istomišljenici. U ovoj ligi više od polovice klubova je iz gradskih sredina, u kojima je koncentracija potencijalnih sponzora znatno veća nego u selima. Ulazak u viši rang natjecanja, upravo zbog znatno većih troškova i ne planiramo. Želimo održati kvalitetu rada s mlađim kategorijama, što će nam osigurati i stabilnu seniorsku ekipu u budućnosti, bez dovođenja igrača sa strane. Imamo objekte na razini prvoligaške kvalitete, a imamo i brojnu publiku, vjerojatno i najbrojniju u ovom rangu natjecanja. Prioritet nam je natjecanje u ovoj ligi, plasman pri vrhu tablice, a iznad svega, organizacija brojnih sadržaja koji će i u budućnosti okupljati što veći broj djece i mladih«, završava priču Berberović.

Ivan Andrašić

Peti North Side Tuning Show

Peti *North Side Tuning Show* – izložba modificiranih automobila i susret auto-moto klubova iz Hrvatske, Mađarske, Bosne i Hercegovine, Makedonije, Srbije i drugih zemalja regije održan je u nedjelju, 25. lipnja, na obali Paličkog jezera.

Ovom prigodom predstavljeno je 200 automobila, a broj posjetitelja je bio najveći do sada, kako ističu organizatori – preko 15.000.

Organizator ovog događaja je subotički Auto-moto klub *North Side Team*, čiji osnivač **Boris Dević** kaže da, iako je svake godine sve veći izazov podići manifestaciju na višu razinu, ovogodišnjim programom su to uspjeli jer su privukli veliki broj izlagača i publike, koji su im, kako dodaje, nakon povratka kući

slali poruke i javljali se da im je dan bio vrhunski ispunjen natjecanjima i raznim aktivnostima, pozitivnom energijom i dobrim provodom.

Program manifestacije sastojao se od *styling* i *Db drag natjecanja*, kao i raznovrsnih društvenih natjecanja za sve posjetitelje, poput onog u vožnji pedalina 1 na 1, utrke modificiranim kolicima na 40,2 metra, VR natjecanja (vožnja automobila u virtualnom svijetu), koje je organizirao generalni pokrovitelj *Polovni automobili*, natjecanja u brzini skidanja i montiranja kotača u specijalno opremljenom pit stopu i mnogih drugih zabavnih aktivnosti.

A. D.

Uspjeh nogometaša hrvatske manjine iz Srbije Uvjerljivo prvi

Na nedavno održanom 5. Europskom nogometnom natjecanju reprezentacija hrvatskih manjina, koje je održano od 23. do 25. lipnja u Svetom Martinu na Muri (Hrvatska) najbolji nogometaši hrvatske zajednice iz Srbije uvjerljivo su osvojili prvo mjesto.

Rezultati:

Srbija – Slovačka 2:0

Srbija – Slovenija 4:0

Finale: Srbija – Mađarska 6:0

Za najboljeg golmana turnira proglašen je **Stefan Lebović** (Srbija), najbolji strijelac je nogometaš **Igor Vidović** (Srbija) s četiri zgoditka, a za najboljeg igrača proglašen je **Luka Sili** (Srbija).

Ovom pobjedom na prvenstvu manjina najbolji nogometaši hrvatske zajednice iz Srbije sudjelovat će sljedeće godine na Prvenstvu Europe svih klubova koje su utemeljili Hrvati izvan Hrvatske, a koje će najvjerojatnije biti održano u Francuskoj.

H. R.

U NEKOLIKO SLIKA Dan državnosti RH u Beogradu

Iz Ivković šora

Di je svit?

piše: Branko Ivković

S idim ja tako ode pod mojim ambetušom i gledim gori u ovo nebo više Ivković šora, kad počmu letit limuzine ode po Somborskom putu ispod našeg šora. Ne možem ni serije gledat na *Domi*, a zdravo volim te koji kake što stalno vačaju kriminalce a oni uvijek jedni te isti. Da sam zbrajo, dosad su sigurno jednu varoš svita pomećali na robiju. Al sve je to, kako ovi mladi kažu, samo gluma. Da bar ode malkoc više vačaju te što napadaje naše buđelare i izmišljaju kojikake nove cine i reštancije. Al od tog borme nećemo još fajn dugo ist kruva. Nažalost, ti su sad na vrvu pa nam još i zapovijada. A mi samo ćutimo i trpimo, pitam se samo dokleg? Niki dan idem šorom i vidim kako ovi moderni kreditni kombaji pasu ovaj ovogodišnji ječam po njivama, baš kako i bankari pasu naše paorske buđelare pa se mislim onako u sebi, pa stvarno, čeljadi, di je ovaj naš svit nesto? Kadgod si u ovo dobo na svakoj njivi vidio po pet-šest čeljadi, na većim njivama i veće bande kako kopaju kuruze, ripu i cin-cokret, jel side u kraj njive pa ručaju kruva i slanine, šunke, kuvani jaja, mladog luka, sira i kiselne, šale se i smiju kugod da su u svatovi. A sad pusto po njivama. Digdi koji srndać protrče kroz žito, tica već skoro ni nema, potrovala ji ova moderna hemija što se poliva i kad triba i kad ne triba po njivama samo da se nebi kopalo. Što Moj Joso kaže da se ne bi dalo sirotom čoviku zaradit nadnicu. Kad smo kod nadnica, čujem niki dan na radiju da će sad »gazde« morat prijavljivat i nadničare na taj pijo, fijo, šta li je već. Ha-ha-ha, moro sam se ismijati. Ta koje gazde, čeljadi moja? Ovi vaki ko što smo mi, obični paori nismo gazde. Imamo jedva da se naidemo, a ne da plaćamo taj njev pijo, a pravo da vam velim nismo vridni sami ni radit pa moramo pogodit ko će nam poorat, posadit i ovrć. Kad sve poplaćamo, ne ostane nam ništa. Dabome, ovi veliki ni ne zovu nadničare, Bože sačuvaj. Ne bi ti dali dinar ni svetom Antunu, a kamol nadničaru. Pa zato su i pokupovali te velike moderne svicke mašinerije da sami postignu poso. Koliko ja vidim, čeljadi moja, ne piše se nama dobro. Dica nam nezadovoljna i odlaze u bili svit, na to niko ni ne haje. Oni koji tribaju o tim vodit brigu samo štogod slave. Te, doće ovoliko svita na slavlje, te onoliko, te ovaki viđeni, te onaki. A baš nji briga što je atar pust kugod ona velika afrička piščara, zaboravio sam kako se zove. A veli opet radio da će priko pet iljada bit odvijano s posla. Sad će odvijati i učitelje, dosad su samo nas poljare vijali. Doduše, opet ima poljara, po jedan na tri sela, tek da se vlasi ne site, što kazli stari. Neg, idem ja unutra. Doletio čopor komaraca s dola, pa valjda su nabildovani ovim otrovama kad se tako grizu. Jedan me ubo kugod da bricu ima tako me zapeklo. A mož mi se dat i na zlo ako se nasiso kakog bentoksa na njivi. Budte mi lipi i dobri, već kako vam Bog da, a i ja ću se paštriti. Ajd, zbogom.

Bać Ivin štodir

Novi uvijek viruju više neg stari

piše: Ivan Andrašić

Bać Iva se niki dan malo nalego potli ručka. Taman ga uvatijo san, Taksa odjedamput ko da ograjiso. Oma zno da ide kum Tuna, jal u vo vrime više ne radu ni poštaš ni kuršmit. Sili u vojatac, tamo vi dana najlipša ladovina. Bać Iva za se naljo bukaricu kuvane sose i metnijo nastal bocu katarke, oladite u bunaru, sve siče, al doktorcka se mora poštivat, pa ko ne smije, taj ne pije. »Kume, možda znadeš, Tunica će mi se u nedilju krizmat, pa ćemo napraviti malo veći ručak. Dojće tu koiko o glavonja, pa moja veli da bi bijo red pozvat i tebe i tvoje«, veli kum Tuna, izdune bukaricu, al sve gleda nikako u stranu. »Pa kako to, kume, sad, da za krizmanoga kuma ne zoveš nikoga o moje familije? Vad nećemo baš mi prikinit kumstvo što naši stari držali vraganajs godina unatrag? Ja sad, kanda, nisam kadar obaviti tako štogoda? Pa ako misliš i da sam mator i nisam pristao za kuma, tude su mi i starija i mlađa, a ako baš ne voljite žencko, tu je deran o starije i on je o naše vire«, veli bać Iva i dugačko se zagleda kumu oči. Vaj jako izdanijo i naljo za se još jednu bukaricu. »Neka tako, kume, drugače to bilo ko naši stari. Oni u svoje sirotinje i morali tako raditi, al došla druga vrimenta. Sićas se vada kako se onda mladi kum darivo. Krizmani kum bi mu kupijo jal pripravijo aljine u koji će se krizmat, a krizmanik bi na dan krizme išo ko njega na ručak. Bome, Tunice će kumovati dite o dadinoga direktora, dosta se zbližili priko naše partije. Eno, već mu unaprid doneli darove. I novi ancug i cipele i sate i sokočalo i telefon. Tako danas većina pravi kumova dariva. Nećemo vada baš tebe i tvoju izlagati tolikomu trošku. A ko zna jal i imadete, ka tvoja morala otit u Švapcku?«, sad već malo i podbada kum Tuna. »A čekaj, kume, pa taj ni ni naše vire, ne virujem da bi naš popa tako štogoda dopuščo«, veli bać Iva i izdune sosu. Opro bukaricu, pa u nju i za se naljo katarke. »E, kume moj, ti ko da ne znaš kako se to danas radi. Ko pope u njegove varoši do dobru lemozinu, pa mu vaj natrukovo papire kake tribalo donet ko našega. Ko da još nisi naučijo da sve bude kako triba ka se išče di triba i ka se plati koliko triba. Pripravljamo i veliki ručak, dojće i popa blagosivat. Biće nas priko stotine, zvali smo sve ne bolje iz partije i sa posla. Biće tu još lipi darova za našega Tunicu. A ti i tvoji ćete siditi blizu pročelja, pa ćeš vada malo ipripaziti šta divaniš. Ne bi voljijo da pružiš jezik ko što znadeš, pa da se uvridi kogod od vi veći o mene«, veli kum Tuna i duboko izdane. »E, kume, slušaj malo ti mene. Bili smo ti svi u kuće ka si pravijo krsnu slavu, pa ni do danas ne znamo jal si vaj, jal si naj. Onda ti bijo njev popa, u nedilju će ti dojt naš. A gosti isti i jila ista. Ja u take gužve ne znam kako se triba vladati, samo znadem da u svake vire novi uvijek viruju više neg stari. Bolje onda i za te i za me da ni ne dojdem notaj ručak. A Tunicu ću svakako darivati doma«, veli bać Iva pa i on izdune bukaricu. Kum Tuna se samo digo i ošo, ni zbogom ni reko. A ni Taksa vaj put ni zalajo za njim.

MISLI

Oscar Wilde: Najveći porok je površnost.

Dostoyevsky: Kada glupan shvati da je glupan, on više nije glupan.

Freud: Djetinjstvo je roditelj čovjekove ličnosti.

KVIZ

Koje je godine i gdje rođena slamarka i kulturna djelatnica Anica Balažević?

Godine 1946. bila je među osnivačima kog Društva?

Osim likovnim oblikovanjem slame, čime se još bavila?

Gdje su joj objavljene pjesme zavičajne tematike?

Kada i gdje je prvi put izlagala svoje slike?

Koji odjel danas nosi njezino ime?

Rodena je 1914. u Tavanikutu.
HKPD-a Matija Gubec.
Pisanjem pjesama i sakupljanjem predmeta folklorne baštine.
U Bačkom klasju i Subotičkoj Danici.
Godine 1970. na izložbi Naivna umjetnost žena Bačkog Brjega, Uzidina i Tavanikutu.
Slamarski odjel Matice hrvatske u Subotici.

VICEVI

U kinu, u mraku, začuje se ženski glas:

– Maknite tu ruku!

Za nekoliko minuta začuje se isti taj glas:

– Ne Vi, nego Vi!

Astronom silazi s promatračkog sjedišta s najvećim teleskopom na svijetu i kaže kolegama:

– Bome, bit će kiše!

– Otkud znaš?

– Osjećam u ramenu!

FOTO KUTAK

Bóca

PETAK 30.6.2017.

06:40 TV Kalendar
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Zaronite s nama
09:10 Capri
10:10 Zemlje - Ljudi - Pustolovine
11:05 Glas naroda
12:00 Dnevnik 1
12:25 Voli me zauvijek
13:07 Zaronite s nama: Svjetionik Peneda - Brijuni
13:15 Seoska gozba Vukovar
14:05 Vjetar u kosi
15:55 Detektiv Murdoch
16:43 TV Kalendar
16:55 Cesarica - hit godine
17:00 Vijesti u 17
17:10 HAK - promet info
17:11 Bonton
17:20 Hrvatska uživo
18:05 Igre moći
19:00 Dnevnik 2
19:45 Tema dana
20:35 Kennedyji povjerljivo
21:35 Kuća od karata
22:30 Dnevnik 3
22:50 Vijesti iz kulture
23:00 Cesarica - hit godine
23:05 Najbolji tata na svijetu film
00:33 Crna lista, serija
01:13 Zločinački umovi
01:53 Treći element
02:38 Dragocjeni biser
04:48 Tema dana
05:00 Voli me zauvijek

06:35 Džepni djedica
07:01 Pjesmice i brojalice
07:04 Simfolije
07:18 Pjesmice i brojalice
07:22 Hej Dagi
07:30 Lein kutak
07:36 TV vrtić
07:46 Tajni dnevnik patke Matilde
08:02 Dinoslavci
08:08 Žak i Kvak
08:19 Vedranovi velikani: Lucija Mikas
08:30 Kronike Matta Hattera
08:56 Medvjedići
09:02 Ubojice između polova
09:30 Na prvi pogled
10:10 Ekvadorci
10:50 Čarolija
11:45 Dobri stari momci, američki film

13:40 Degrassi
14:30 Cesarica
14:35 Accidental Switch, američki film
16:00 Regionalni dnevnik
16:40 Cesarica - hit godine
16:45 Uvijek otvoreni
17:20 Svlačionica: Domagoj Duvnjak
18:15 Bitange i princeze
18:50 Hit dana
18:57 Sve će biti dobro, serija
20:15 Žed za životom
21:00 Umorstva u Midsomeru
22:35 Cesarica - hit godine
22:40 Završni udarac
23:25 Seks i grad
23:55 Bitange i princeze
00:30 Accidental Switch film
05:30 Noćni program

SUBOTA 1.7.2017.

06:38 TV Kalendar
06:50 Klasika mundi: Ljetni koncert Bečke filharmonije
07:40 Posljednja zapovjed, film
09:30 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
11:00 Informativka
11:10 Kućni ljubimci
11:42 TV Kalendar
12:00 Dnevnik 1
12:25 Veterani mira
14:25 Dokumentarni film
14:50 Prizma
15:40 Poldark
16:43 TV kalendar
16:55 Cesarica - hit godine
17:00 Vijesti u 17
17:10 HAK - promet info
17:11 Bonton
17:18 Sve zbog jednog dječaka
17:40 Lijepom našom: Kutina
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:10 Prvi vitez, film
21:45 Dnevnik 3
22:07 Vijesti iz kulture
22:17 Cesarica - hit godine
22:20 Bande New Yorka, film
01:05 Vera
02:35 Posljednja zapovjed, film
04:20 Dragocjeni biser
05:05 Tema dana
05:17 Prizma

06:35 Džepni djedica
07:01 Pjesmice i brojalice:
07:04 Simfolije
07:10 Danica i krumpirova zlatica
07:15 Pjesmice i brojalice
07:22 Zvonko u zemlji igračaka
07:31 TV Vrtić: Automobil
07:44 Žak i Kvak
07:57 Profesor Baltazar: Bim i Bum
08:09 Ručice čarobnice: Pauk Raspletić
08:16 Volim životinje: Svinja
08:30 Kronike Matta Hattera
08:56 Medvjedići, dokumentarna serija
09:00 Ljetni kamp, serija za mlade
09:55 Srebrni pastuh
11:30 Vrtlarica
12:05 Ravno iz srca
13:35 Žed za životom, serija
14:20 Cesarica - hit godine
14:22 Umorstva u Midsomeru
16:00 Regionalni dnevnik
16:30 Loza, serija
17:20 Licem u lice
18:20 8. kat
19:10 Cesarica - hit godine
19:15 HRT TOP 20
20:00 Anthony Bourdain: Upoznavanje nepoznatog
20:45 Odbojka na pijesku - Poreč Major
23:10 Seks i grad
23:40 Bitange i princeze
00:15 Dva i pol muškarca
00:35 Ravno iz srca, film
02:00 Noćni program

NEDJELJA 2.7.2017.

06:10 TV Kalendar
06:25 Lijepom našom: Kutina
07:37 Cesarica - hit godine
07:40 Nesreća, britanski film - Zlatna kinoteka
09:25 Pozitivno
09:55 Tordinci: Misa, prijenos
11:15 Biblija
12:00 Dnevnik 1
12:20 HAK - promet info
12:30 Plodovi zemlje
13:25 Split: More
14:00 Nedjeljom u dva
15:05 Mir i dobro
15:40 Poldark
16:43 TV Kalendar
16:55 Cesarica - hit godine
17:00 Vijesti u 17
17:10 HAK - promet info

17:11 Bonton
17:18 Sve zbog jednog dječaka
17:40 Volim Hrvatsku
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:10 Hrvatski velikani: Nikola Šubić Zrinski
21:10 Crno-bijeli svijet
22:05 Dnevnik 3
22:27 Vijesti iz kulture
22:37 Cesarica - hit godine
22:40 Kulturni kolodvor
23:15 Žene, povjerljivo!
00:05 Nesreća, britanski film
01:50 Vera, serija
03:20 Dragocjeni biser
04:50 Plodovi zemlje
05:40 Tema dana

06:35 Džepni djedica
07:01 Pjesmice i brojalice: Kiša pada
07:04 Nestašne životinje
07:09 Danica i štakor
07:19 Zvonko u zemlji igračaka
07:31 TV vrtić: Nespretnjaković
07:55 Mišo i Robin: Kampiranje
08:02 Njama, njam: Banana
08:09 Čarobna ploča - Školica
08:30 Kućni ljubimci Marca Morronea
08:50 Paul O'Grady i ljubav prema psima
09:25 Na prvi pogled
09:55 Poirot
11:25 Vrtlarica
12:00 Dobar, bolji, najbolji... britanski slastičar
13:00 Odbojka na pijesku - Poreč Major 2017.,
13:45 Cesarica - hit godine
13:50 Nogometni Kup konfederacija
15:55 Odbojka na pijesku
17:13 Goranov Wimbledon
18:10 Cesarica - hit godine
18:12 Loza, serija
18:57 Jacques Houdek i TO Krunoslava Dražića - Starogradske pjesme
19:50 Nogometni Kup konfederacija: finale
21:50 Pakleni val, američki film - Filmovi s 5 zvijezdica
01:12 Crna Guja stupa naprijed
01:42 Vrući krumpir, britanski film
03:17 Noćni glazbeni program - Spotovi
06:40 TV Kalendar

PONEDJELJAK 3.7.2017.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Zaronite s nama
09:10 Capri
10:10 Plodovi zemlje
11:05 Glas naroda
11:38 TV Kalendar
12:00 Dnevnik 1
12:25 Voli me zauvijek
13:07 Zaronite s nama
13:15 Seoska gozba
14:05 Vjetar u kosi
15:00 Mjesto pod suncem - Ostati ili otići
15:55 Detektiv Murdoch
17:00 Vijesti u 17
17:10 HAK
17:11 Bonton
17:20 Hrvatska uživo
18:05 Igre moći
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:04 Ritam ljeta
20:55 Zaronite s nama
21:00 Lijepa vaša
21:30 Otvoreno
22:20 Dnevnik 3
22:40 Vijesti iz kulture
22:55 Sigurnost nije zagarantirana
00:18 Crna lista, serija
00:58 Zločinački umovi
01:38 Dragocjeni biser
03:53 Reprizni program
04:14 Ritam ljeta
05:09 Dinastija

06:03 Riječ i život
06:35 Pčelica Maja
07:01 Pjesmice i brojalice
07:04 Simfolije
07:22 Hej Dagi
07:36 TV vrtić: Poslovice
08:15 Dinoslavci
08:22 Vedranovi velikani: Rino Burić
08:30 Kronike Matta Hattera
08:56 Medvjedići
09:02 Ubojice između polova
09:34 Na prvi pogled
10:05 Svijet vrtlara
10:30 Junak u kuhinji
10:55 Čarolija
11:45 Pakleni val
13:45 Degrassi
14:30 Neobičan posjet policijskog inspektora
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Uvijek otvoreni
17:20 Svlačionica: Svećenici
18:15 Brazil - Ekspres

18:55 Sve će biti dobro
20:15 Žed za životom
21:45 Klica zla, serija
22:40 Završni udarac
23:25 Seks i grad
23:55 Bitange i princeze
00:30 Neobičan posjet
policijskog inspektora

UTORAK 4.7.2017.

06:40 TV Kalendar
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Zaronite s nama
09:10 Capri
10:10 Zemlje - Ljudi -
Pustolovine
11:05 Glas naroda
12:00 Dnevnik
12:25 Voli me zauvijek
13:07 Zaronite s nama
13:15 Seoska gozba
14:05 Vjetar u kosi
15:00 Mjesto pod suncem
15:55 Detektiv Murdoch
17:00 Vijesti u 17
17:10 HAK - promet info
17:11 Bonton
17:20 Hrvatska uživo
18:05 Igre moći
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:04 Ritam ljeta
20:55 Zaronite s nama
21:00 Velikani u sjeni
21:35 Otvoreno
22:25 Dnevnik 3
23:00 Charliejev svijet,
američki film
00:41 Crna lista, serija
01:21 Zločinački umovi
02:01 Dragocjeni biser
04:14 Ritam ljeta
05:09 Dinastija

06:35 Pčelica Maja
07:01 Pjesmice i brojalice
07:10 Pssst...priča
07:18 Pjesmice i brojalice
07:22 Vrtuljići
07:48 Tajni dnevnik
08:02 Dinoslavci
08:22 Ninin kutak
08:30 Kronike Matta Hattera
08:56 Medvjedići
09:02 Ubojice između polova
09:30 Na prvi pogled
10:10 Žed za životom
10:50 Čarolija
12:40 Svaki dan dobar dan
13:30 Degrassi
14:25 Obiteljska ljubav, film
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Uvijek otvoreni
17:20 Svlačionica: Putopisci
18:15 Bitange i princeze
18:55 Sve će biti dobro
20:15 Žed za životom
21:00 Slučajni suprug, film
22:35 Završni udarac
23:20 Seks i grad
23:50 Bitange i princeze
00:25 Obiteljska ljubav, film

SRIJEDA 5.7.2017.

06:40 TV Kalendar
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
09:00 Zaronite s nama
09:10 Capri
10:05 Zemlje - Ljudi -
Pustolovine
11:00 Glas naroda
11:43 TV Kalendar
12:00 Dnevnik

12:25 Voli me zauvijek
13:07 Zaronite s nama
13:15 Seoska gozba:
Razvođe kraj Drniša
14:05 Vjetar u kosi
15:00 Mjesto pod suncem
15:55 Detektiv Murdoch
16:43 TV Kalendar
17:00 Vijesti u 17
17:10 HAK - promet info
17:11 Bonton
17:20 Hrvatska uživo
18:05 Igre moći
19:00 Dnevnik
19:47 Tema dana
20:05 Ritam ljeta
20:55 Zaronite s nama
21:00 Ruke: Govor ruku -
geste
21:35 Otvoreno
22:25 Dnevnik
23:00 Lice ljubavi, film
00:28 Crna lista
01:08 Zločinački umovi
01:48 Dragocjeni biser
05:09 Dinastija
05:54 Voli me zauvijek

07:01 Pjesmice i brojalice
07:10 Danica i puž
07:18 Pjesmice i brojalice
07:22 Hej Dagi
07:30 Lein kutak
07:36 TV vrtić: Rogovi
07:47 Žak i Kvak
08:01 Dinoslavci
08:07 Ručice čarobnice
08:13 Volim životinje: Svinja
08:20 Laboratorij na kraju
svemira
08:30 Kronike Matta Hattera
09:02 Ubojice između polova
10:10 Žed za životom
10:50 Čarolija

11:45 Slučajni suprug, film
13:35 Degrassi
14:30 Savršeni par, film
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Uvijek otvoreni
17:20 Svlačionica:
Drago Čosić
18:50 Hit dana
18:55 Sve će biti dobro
20:15 Žed za životom
21:00 Izvan kontrole, film
23:10 Završni udarac
23:55 Seks i grad
00:25 Bitange i princeze
01:00 Savršeni par, film

ČETVRTAK 6.7.2017.

06:40 TV Kalendar
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
09:00 Zaronite s nama
09:10 Capri
10:05 Zemlje - Ljudi -
Pustolovine
11:00 Glas naroda
11:43 TV Kalendar
12:00 Dnevnik
12:25 Voli me zauvijek
13:07 Zaronite s nama
13:15 Seoska gozba Labin,
Rabac
14:05 Vjetar u kosi
15:00 Mjesto pod suncem -
Ostati ili otići
15:55 Detektiv Murdoch
17:00 Vijesti u 17
17:10 HAK - promet info
17:11 Bonton
17:20 Hrvatska uživo
18:05 Igre moći, serija
19:47 Tema dana
20:04 Ritam ljeta
20:55 Zaronite s nama

21:00 Ribar ribi grize rep
21:35 Otvoreno
22:25 Dnevnik 3
22:45 Vijesti iz kulture
23:00 Korak do slave
01:03 Crna lista
01:43 Zločinački umovi
02:23 Dragocjeni biser
04:14 Ritam ljeta
05:09 Dinastija
05:54 Voli me zauvijek

07:01 Pjesmice i brojalice
07:10 Danica i slon
07:18 Pjesmice i brojalice
07:31 Ninin kutak za male
07:37 TV vrtić: Srečka
07:51 Žak i Kvak
08:00 Mišo i Robin
08:06 Njama, njam: Banana
08:13 EBU drama: Ždralovi
od papira
08:30 Kronike Matta Hattera
09:02 Ubojice između polova
09:30 Na prvi pogled
10:10 Žed za životom
10:50 Čarolija
12:40 Svaki dan dobar dan:
Posao od kuće
13:30 Degrassi
14:25 Čekajući zauvijek, film
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Još uvijek otvoreni
17:20 Svlačionica: Braća
Navojec
18:15 Bitange i princeze
18:50 Hit dana
18:55 Sve će biti dobro
20:15 Žed za životom
21:00 Jahači rumene
kadulje
23:25 Seks i grad
23:55 Bitange i princeze
00:30 Čekajući zauvijek, film
02:00 Noćni program

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 sati na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati, a emisija iz kulture *Svjetonik* nedjeljom od 16.30 sati. Polusatne emisije emitiraju se utorkom i subotom u terminu od 14.15 sati na Trećem programu Radija Novi Sad.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD Vladimir Nazor iz Stanišića emitira se na valovima Radio Fortuna subotom od 16 do 17 sati na frekvenciji 106,6 Mhz.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom od 18 do 20 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Televizijska emisija *Glas domovine* ima stalnu rubriku o Hrvatima u Srbiji, a emitira se na HRT1 utorkom od 11.17 sati. Radijski program *Glasi Hrvatske* emitira se 24 sata dnevno i preko interneta se može pratiti u cijelome svijetu. Konkretno informacije o Hrvatima iz Srbije, koje nema nijedan drugi medij u Hrvatskoj, mogu se slušati i u radijskoj emisiji *Na valovima staroga kraja* ponedjeljkom u 10.05 u trajanju od 45 minuta, te u velikoj trosatnoj emisiji pod naslovom *Hrvatima izvan domovine*, četvrtkom u 20.15, koju prenosi i Prvi program Hrvatskoga radija.

HRVATSKA PANORAMA NA TV SUBOTICA

Hrvatska panorama u produkciji UN Cro info emitira se na TV Subotica. *Cro info vijesti* mogu se gledati svakim radnim danom, od 15 sati i 30 minuta, 17 sati i 50 minuta, 22 sata i 30 minuta i pola sata nakon ponoći. Emisija *Motrišta* emitira se u premijernom terminu utorkom od 20 sati, te u repriznim terminima srijedom od 10 sati i nedjeljom od 21 sat. Polusatna emisija *Zlatna škatulja* je na programu premijerno petkom od 20 sati, a reprizira se nedjeljom od 17 sati i 30 minuta te utorkom od 13 sati i 30 minuta.

Paličko jezero

Na dobrom starom mjestu

Događanja su ta koja odrede popularnost nekog mjesta ali ta mjesta imaju svoje dragocjenosti koje nude i svaki drugi dan u godini. Kao što se Fruškoj gori dogodi Fruškogorski maraton, pa je preplave ljudi, tako se i Paličkom jezeru dogodi vašar za prvi svibnja, pa ono najljepše bude zamućeno gomilom posjetitelja.

Kada za prijedlog imamo popularne destinacije, nije potrebno davati posebne smjernice za dolazak do njih ali ćemo, radi potpunosti informacije, navesti da je Palić smješten 8 kilometara istočno od Subotice, a sam put je odlično obilježen i dane su sve potrebne smjernice. Jezero je najveća odrednica Palića, i to s razlogom jer ima zaista mnogo da ponudi.

Za svakoga po nešto, a za nekoga sve

U obliku nepravilne elipse, obale duge oko 17 kilometara prohodne sa svih svojih strana, jezero nudi odličan pješački izazov i svakako bi trebalo jednom ga obići u cugu. Ukoliko pješačenje nije vaš vid aktivnosti, a volite sport, palički kompleks vam nudi sportske terene za odbojku, nogomet, tenis i košarku, atletske staze, igralište za najmlađe, a na samom jezeru su veoma popularni veslanje, jedriličarstvo i ribolov.

Prva asocijacija na Palić i njegova najveća atrakcija je Zoološki vrt i to svakako nećete propustiti. Bilo da u društvu imate djecu ili one velike koji se životinjama raduju kao djeca, svi će uživati. Smješten u samom centru Palića, u svom vrtu ima preko 60 vrsta životinja, a u samom kompleksu se nalazi i botanički vrt. Inače, područje cijelog jezera je kao zoo vrt za ptice jer u njemu živi preko 200 vrsta, a među njima je čak pet onih koje su pobrojane na listi ugroženih vrsta ptica u svijetu. Ako tome dodamo i brojku od 19 vrsta riba, lako je opravdati status parka prirode i zaštićenog područja.

Kada dobra destinacija nudi velik niz aktivnog odmora, svakako će se javiti potreba za dobrim obrokom. Na scenu stupa mnoštvo restorana, salaša i čardi koji nude izvrsnu ponudu domaće hrane. Naravno, dobra vina su upisana u kartu Palića i to iz boca njihovih vinara. Samo ćemo naznačiti da je velika ponuda vinarija upravo ovdje i da biste mogli posvetiti jedan cijeli dan samo njihovim posjetima. Ponuda prenoćišta je svakako velika, pa paličku avanturu možete i produžiti.

Podijeljen u četiri sektora, s nekoliko kupališta, termalnim bazenom, lječilišnim turizmom, Ljetnom pozornicom i Muzičkim paviljonom, jezero Palić zove, gosti i odolijeva. U borbi sa silama oslanja se na čovjeka, koji je jedini zaslužan za priču i breme koje jezero danas nosi. Ljeto je službeno stiglo, a vrućine nas neslužbeno potiču da osmislimo dan koji im odolijeva. Neka bude dan na jezeru Palić.

Voćni intermeco

Ovotjednu priču o hrani i njenim čarima mogli bismo napisati kao bajku u kojoj bi radnja bila smještena u kraljevstvo zvano Ljeto, a glavni likovi te bajke bile bi njegove princeze koje bi se imenima voća zvali. Vitamini, osvježnja, sitost, egzotika, pa i njihova praktičnost u smislu da su odmah spremni za konzumiranje, opravdavaju njihovu kraljevsku veličinu.

Na mjestima koja su razvijena i koja mogu odgovoriti na svaki zahtjev turiste, a posebno gurmanski, možemo odahnuti s pripremama i počastiti se u nekom od restorana i čardi, a da sa sobom ponesemo samo neko od voća koje će nam dobro doći kao užina ili osvježjenje.

U neku plastičnu posudu s poklopcem narežite lubenicu (koja je, inače, povrće), koju ste prethodno ohladili i upakujte je u ranac. Lubenica je sjajna poslastica, a niskokalorična je, sadrži puno vode, vitamina A i C i odličan je antioksidant. Dakle, svi zadovoljni. Uz lubenicu, na tržnici možete naći maline, nektarine, dinje (također povrće) i još po koju višnju, a uskoro stižu i ostali ljetni voćni dragulji. Iskoristite sve čari koje donosi kraljevstvo koje se Ljeto zove i uživajte u svakom momentu, a kada sretnete limun, napravite limunadu.

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

JKP "Суботичке пијаце"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

Spremni za put...

Najbrže i najjednostavnije
do polise putnog osiguranja

FILIJALA SUBOTICA - Karađorđev put 38, tel. 024 555 867

**MILENIJUM®
OSIGURANJE**

www.webshop.milenijum-osiguranje.rs

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA
I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATI

70 godina
brioni pula

Pula, 26.6.2017.

VOZAČ „D“ kategorije (m/ž)

20 izvršitelja

Brioni d.d. je poduzeće iz Pule čija je osnovna djelatnost prijevoz putnika u zemlji i inozemstvu. Poduzeće ima 60 vozila i najmlađi vozni park u Hrvatskoj.

Zbog povećanja voznog parka i širenja obima posla, tražimo djelatnike na poslovima VOZAČA autobusa.

Opis posla:

- upravljanje autobusom u linijskom, posebnom i povremenom prijevozu putnika
- briga o tehničkoj ispravnosti vozila
- ispunjavanje putne dokumentacije
- briga o naplati karata u linijskom prijevozu putnika

Uvjeti:

- završena škola za vozača cestovnog motornog vozila
- državljanstvo zemlje članice EU
- posjedovanje putovnice
- poželjno znanje jednog stranog jezika

Što nudimo:

- mogućnost zasnivanja radnog odnosa na neodređeno vrijeme
- rad u zemlji i inozemstvu
- osiguran smještaj u Puli na račun firme
- iznadprosječna primanja plus uskrsnice, božićnice, darovi za djecu
- osigurana radna odjeća na račun firme (odijelo, košulje, kravata)
- mogućnost daljnjeg osposobljavanja, profesionalnog razvoja i napredovanja
- rad u dobro organiziranim uvjetima i iznimno kvalitetnim vozilima
- osigurana potpuna tehnička i logistička podrška vozačima i vozilima

Pozivaju se kandidati da svoje zamolbe uz priloženi životopis, dokaz o stručnoj spremi, preslike domovnice i rodnog lista, dostave na adresu: Brioni d.d., Šijanska cesta 4, 52 100 Pula.

Informacije: Tel +385/52 356 509 Mob +385/98 325 664

E-mail: malvina.macan@brioni.hr

Poslovne tajnice:

Nevena Đurić Tel +385/52 356 502 Mob +385/99 241 4858

Ljiljana Stanić Tel +385/52 356 503 Mob +385/98 187 5605

